

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ

POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης
Master Thesis

Ενδοοικογενειακή βία και κακοποίηση. Διαχείριση των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων και της κοινωνικής κρίσης. Ο ρόλος της επικοινωνίας

Domestic violence and abuse. Management of psychosocial impacts and social crisis.
The role of communication

Μαρία Άννα Λέτσιου / Maria Anna Letsiou

A.M. 7114132200130 / R.N. : 7114132200130

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No. 2024085

Αθήνα, Φεβρουάριος 2024
Athens, February 2024

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΩΝ & ΚΡΙΣΕΩΝ
POST GRADUATE PROGRAM
ENVIRONMENTAL, DISASTER & CRISES MANAGEMENT STRATEGIES

Μεταπτυχιακή Διατριβή Ειδίκευσης Master Thesis

Ενδοοικογενειακή βία και κακοποίηση. Διαχείριση των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων και της κοινωνικής κρίσης. Ο ρόλος της επικοινωνίας

Domestic violence and abuse. Management of psychosocial impacts and social crisis.
The role of communication

Μαρία Άννα Λέτσιου / Maria Anna Letsiou

A.M. 7114132200130 / R.N. : 7114132200130

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Δρ. Αντωνάκου Ασημίνα
Καθηγήτρια ΕΚΠΑ

Δρ. Λόζιος Στέλιος
Καθηγητής ΕΚΠΑ

Δρ. Μπακοπούλου Αθανασία
Καθηγήτρια ΕΚΠΑ

Ειδικές Εκδόσεις / Special Publications:

No 2024085

Αθήνα, 2024
Athens, February 2024

Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	i
Περίληψη	vii
Abstract	vi
Υπεύθυνη δήλωση Πνευματικών Δικαιωμάτων.....	vii
Πρόλογος ή/και Ευχαριστίες.....	viii

A' ΚΕΦΑΛΑΙΟ **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**

1. Ορισμοί	1
1.1 Ιστορική Αναδρομή	1
1.2 Διάκριση της βίας	3
1.2.1 Βία κατά των γυναικών	4
1.2.2 Έμφυλη βία	4
1.2.3 Συντροφική βία	5
1.2.4 Ενδοοικογενειακή βία	5
1.3 Τα είδη της ενδοοικογενειακής βίας	6
1.3.1 Η σωματική κακοποίηση	7
1.3.2 Ψυχολογική βία	7
1.3.3 Λεκτική βία	8
1.3.4 Σεξουαλική κακοποίηση	8
1.3.5 Απειλή σωματικής ή σεξουαλικής βίας	9
1.3.6 Οικονομικός έλεγχος	9
1.3.7 Έλεγχος	9
1.3.8 Απομόνωση	9
1.3.9 Πνευματική ή πολιτισμική κακοποίηση	10
1.4 Άλλες μορφές κακοποίησης	10
1.4.1 Έλεγχος συμπεριφορών	10
1.4.2 Βία λόγω χωρισμού	11
1.4.3 Καταδίωξη	11

B' ΚΕΦΑΛΑΙΟ	12
2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	12
2.1 Φεμινιστική Προσέγγιση	12
2.2 Ψυχολογικές Θεωρίες	13
2.2.1 Οι Ψυχιατρικές Θεωρίες	14
2.2.2 Οι Γνωσιακές Θεωρίες	14
2.2.3 Οι Συμπεριφορικές Θεωρίες.....	14
2.2.4 Οι Γνωστικές Συμπεριφορικές Θεωρίες.....	14
2.2.5 Θεωρία συναισθηματικών δεσμών	15
2.2.6 Θεωρία Επίκτητης Αδυναμίας (Learned Helplessness Theory).....	15
2.3 Κοινωνικοπολιτικές Θεωρίες	15
2.3.1 Θεωρία των οικογενειακών συστημάτων.....	15
2.3.2 Θεωρία της κοινωνικής μάθησης	16
2.3.3 Θεωρία της υποκουλτούρας της βίας	17
2.3.4 Θεωρία της κοινωνικοποίησης των ρόλων των δυο φύλων	17

2.3.5 Οι θεωρίες κοινωνικής δομής	17
2.4 Το Κοινωνικό Οικολογικό Μοντέλο	18
2.5 Ο κύκλος της βίας	18
2.6 Ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις	19
2.6.1 Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις που αφορούν το Άτομο	21
2.6.1.1 Φόβος	22
2.6.1.2. Ταπείνωση, ενοχή, ντροπή και στίγμα	22
2.6.1.3 Απώλεια ελευθερίας και έλεγχος	23
2.6.1.4 Κοινωνική απομόνωση	24
2.6.1.5 Αντιδράσεις στρες	24
2.6.1.6 Κατάχρηση ουσιών	24
2.6.1.7 Οικονομικές Επιδράσεις	25
2.6.1.8 Διαρκή Βάσανα	25
2.6.2 Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις που αφορούν την Οικογένεια	26
2.6.2.1 Οικογενειακή Βία	26
2.6.2.2 Επιπτώσεις στις οικείες σχέσεις	27
2.6.2.3 Πολυγαμία	28
2.6.2.4 Επιδράσεις μεταξύ των γενεών	28
2.6.2.5 Έλλειψη οικογενειακής υποστήριξης	30
2.6.3 Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις που αφορούν την Κοινότητα	30
2.6.3.1 Ρυθμίσεις χωρίς σύγκρουση	30
2.7 Θεσμικό Πλαίσιο	32
2.7.1. Α. Διεθνές Νομοθετικό Πλαίσιο	32
2.7.1.1 Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας	32
2.7.1.2 Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης	32
2.7.2. Β. Πολιτικό και Νομοθετικό Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	34
2.7.2.1 Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων 2020-2025	34
2.7.2.2 Οδηγία 2012/29/ΕΕ για την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας	35
2.7.2.3 Οδηγία 2011/99/ΕΕ περί της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας και Κανονισμός ΕΕ αριθ. 606/2013 για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις	35
2.7.3 Γ. ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	35

2.7.3.1 Νόμος 4604/2019 για την «Προώθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας»	35
2.7.3.2 Νόμος 4531/2018 Ι) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας	36
2.7.3.3 Νόμος 3500/2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις»	37
2.8 Στατιστικά στοιχεία.....	38
Γ΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ	41
3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	41
3.1 Μετάδοση πληροφοριών	41
3.1.1 Ευαισθητοποίηση και αναγνώριση	42
3.1.2 Γνώση Διαθέσιμης Υποστήριξης	42
3.1.3 Στρατηγικές Πρόληψης και Παρέμβασης	42
3.1.4 Αντιμετώπιση Στίγματος και Κατηγορίας Θυμάτων	43
3.1.5 Ενθάρρυνση της αναφοράς και της νομικής δράσης	43
3.1.6 Διαπολιτισμική ικανότητα	43
3.1.7 Εκπαίδευση και Πρωτοβάθμια Πρόληψη	43
3.2 Εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού	44
3.3 Πρωτοβουλίες εκπαίδευσης και κατάρτισης	45
3.4 Πληροφορίες και υποστήριξη βασισμένη στην τεχνολογία	45
3.5 Εμπλεκόμενοι φορείς και επαγγελματίες	47
3.5.1 Αστυνομία	47
3.5.2 Υγειονομικές Υπηρεσίες	48
3.5.3 Κοινωνικές Υπηρεσίες	48
3.6 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και η ενδοοικογενειακή βία	49
3.7 Συμβολή των φορέων και των επαγγελματιών στην διαχείριση των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας	51
3.7.1 Αναγνώριση και αξιολόγηση	51
3.7.2 Σχεδιασμός Ασφάλειας	52
3.7.3 Παρέμβαση σε κρίση	52
3.7.4 Συμβουλευτική και Θεραπεία	52
3.7.5 Παρέμβαση στους θύτες	52
3.7.6 Συνεργασία και παραπομπές	53
3.7.7 Πρόληψη και ευαισθητοποίηση	53
3.8 Αναποτελεσματικότητα των φορέων στην επικοινωνία με τα θύματα	53
3.9 Εναλλακτικές προτάσεις βελτίωσης της επικοινωνίας και απόκρισης των φορέων στις καταγγελίες ενδοοικογενειακής βίας	57
Συμπεράσματα	58

Βιβλιογραφία	60
Παράρτημα Α	75
Παράρτημα Β.	77
Παράρτημα Γ.	78
Παράρτημα Δ.	79

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία επιδιώκει πρωταρχικά την προσέγγιση και αποτύπωση του προβλήματος της ενδοοικογενειακής βίας, με παρουσίαση των ορισμών του φαινομένου και των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων που επιφέρει στα θύματα. Η ενδοοικογενειακή βία αποτελεί ένα σοβαρό και ευρέως διαδεδομένο κοινωνικό πρόβλημα. Αναφέρεται σε οποιαδήποτε μορφή βίας ή κακοποίησης που συμβαίνει μεταξύ μελών μιας οικογένειας, όπως τον σύντροφο, τα παιδιά, τους γονείς ή τους συγγενείς. Η επικοινωνία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο ως μέσο για την αντιμετώπιση και πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας. Η επικοινωνία μπορεί να βοηθήσει στην ενημέρωση των μελών της οικογένειας σχετικά με τα διάφορα είδη ενδοοικογενειακής βίας, τα σημάδια αναγνώρισης της βίας και τις επιπτώσεις της στα άτομα που την υφίστανται. Η ενημέρωση μπορεί να προωθήσει την αντίληψη και την ευαισθητοποίηση, καθώς και να ενθαρρύνει την αναζήτηση βοήθειας. Επίσης, μπορεί να συμβάλει στην παροχή ψυχολογικής στήριξης και κατανόησης στα μέλη της οικογένειας που έχουν υποστεί βία και να προωθήσει την εκπαίδευση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Μπορεί να διδάξει την επίλυση προβλημάτων, την αντιμετώπιση του οργής, την εκφραστική αντιμετώπιση των συναισθημάτων.

Η μελέτη ολοκληρώνεται με την αποτύπωση των μεθόδων και των διαδικασιών διαχείρισης των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων του φαινομένου αυτού στο ίδιο το άτομο, την οικογένεια και την ευρύτερη κοινωνία, σύμφωνα με τα πρόσφατα δεδομένα στη χώρα μας, αλλά και διεθνώς. Ο πολυσήμαντος ρόλος της επικοινωνίας είναι το απαραίτητο εργαλείο για τους αρμόδιους φορείς στην κατεύθυνση της ευρύτερης ενημέρωσης του κοινού, που στοχεύει στην πρόληψη, την αντιμετώπιση του κοινωνικού αυτού προβλήματος, αλλά και της διαχείρισης των διαδικασιών αποκατάστασης των θυμάτων.

Λέξεις Κλειδιά: Ενδοοικογενειακή βία, επικοινωνία, ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις, Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Abstract

This thesis primarily seeks to approach and capture the problem of domestic violence, presenting the definitions of the phenomenon and the psychosocial effects it brings to the victims. Domestic violence is a serious and widespread social problem. It refers to any form of violence or abuse that occurs between members of a family, such as a partner, children, parents or relatives. Communication plays an important role as a means of dealing with and preventing domestic violence. Communication can help inform family members about the different types of domestic violence, the telltale signs of violence and its effects on those experiencing it. Information can promote awareness and awareness, as well as encourage help-seeking. It can also help provide psychological support and understanding to family members who have experienced violence and promote education and skills development needed to deal with domestic violence. It can teach problem solving, anger management, expressive coping with emotions.

The study concludes by describing the methods and procedures for managing the psychosocial effects of this phenomenon on the individual, the family and the wider society, according to recent data in our country, but also internationally. The important role of communication is the necessary tool for the competent bodies in the direction of the wider public information, which aims at the prevention, the treatment of this social problem, but also the management of the rehabilitation processes of the victims.

Key Words: Domestic violence, communication, psychosocial effects, Istanbul Convention, Media

Η παρούσα εργασία αποτελεί πνευματική ιδιοκτησία της φοιτήτριας που την εκπόνησε. Στο πλαίσιο της πολιτικής ανοικτής πρόσβασης η συγγραφέας / δημιουργός εκχωρεί στο ΕΚΠΑ, μη αποκλειστική άδεια χρήσης του δικαιώματος αναπαραγωγής, προσαρμογής, δημόσιου δανεισμού, παρουσίασης στο κοινό και ψηφιακής διάχυσής τους διεθνώς, σε ηλεκτρονική μορφή και σε οποιοδήποτε μέσο, για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς, άνευ ανταλλάγματος και για όλο το χρόνο διάρκειας των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Η ανοικτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο για μελέτη και ανάγνωση δεν σημαίνει καθ' οιονδήποτε τρόπο παραχώρηση δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας της συγγραφέως / δημιουργού, ούτε επιτρέπει την αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, εμπορική χρήση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, «μεταφόρτωση» (downloading), «ανάρτηση» (uploading), μετάφραση, τροποποίηση με οποιοδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά της εργασίας, χωρίς τη ρητή προηγούμενη έγγραφη συναίνεση της συγγραφέως. Η συγγραφέας διατηρεί το σύνολο των ηθικών ή και περιουσιακών της δικαιωμάτων.

Μαρία Άννα Λέτσιου

Στην μητέρα μου

Πρόλογος & Ευχαριστίες

Τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, ιδιαίτερα το παγκόσμιο πρόβλημα της βίας και της βίας κατά των γυναικών (Violence Against Women) έχει λάβει αυξανόμενη αναγνώριση από κυβερνήσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις και ερευνητές ως σημαντική απειλή για τη δημόσια υγεία εκτός από θεμελιώδη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το 1996, η 49η Παγκόσμια Συνέλευση Υγείας του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (ΠΟΥ) κήρυξε επίσημα τη βία ως κορυφαίο παγκόσμιο πρόβλημα δημόσιας υγείας (World Health Assembly, 1996), και ένα χρόνο αργότερα, ο ΠΟΥ προσδιόρισε τη VAW ως θέμα υγείας προτεραιότητας (World Health Organization, 1997). Η βία από τους οικείους συντρόφους (Intimate Partner Violence) αντιπροσωπεύει μια από τις πιο κοινές μορφές βίας που βιώνουν οι γυναίκες. Έρευνες με βάση τον πληθυσμό που πραγματοποιήθηκαν σε όλο τον κόσμο εκτιμούν ότι μεταξύ 10% και 71% των γυναικών αναφέρουν σωματική βία από οικείο σύντροφο κάποια στιγμή στη ζωή τους και μεταξύ 3% και 59% των γυναικών αναφέρουν σεξουαλικό εξαναγκασμό ή σεξουαλική βία από έναν σύντροφο (Garcia-Moreno, Jansen, Ellsberg, Heise, & Watts, 2006; Heise & Garcia-Moreno, 2002; Hindin, Kishor, & Ansara, 2008; Jewkes, Sen, & Garcia-Moreno, 2002). Γενικά, οι γυναίκες είναι πιο πιθανό να αναφέρουν βία από οικείο σύντροφο παρά από οποιονδήποτε άλλο δράστη (Garcia-Moreno et al., 2006).

Η παρούσα εργασία διερευνά τον ρόλο της επικοινωνίας στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, εστιάζοντας στη διάδοσή της, τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης και τις εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, μέσω των φορέων, οργανώσεων και άλλων κοινωνικών παραγόντων που διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην πρόληψη, τη διαχείριση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και την αποκατάστασή τους στη χώρα μας. Ευχαριστώ όλους όσους συνέβαλαν στην εκπόνηση της διπλωματικής μου εργασίας. Πρωτίστως, τον υπεύθυνο καθηγητή μου και επιβλέποντα κ. Δημήτριο Ρούκα για την εμπιστοσύνη του, αναθέτοντάς μου την εν λόγω εργασία και δίνοντάς μου την ευκαιρία να μελετήσω ένα κοινωνικό πρόβλημα, που στις μέρες μας και στη χώρα μας ειδικά έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις. Οι υποδείξεις του ήταν καίριες και η ανταπόκρισή του ήταν πάντα άμεση, επισφραγίζοντας μια άριστη συνεργασία.

Ευχαριστώ επίσης, όλους τους καθηγητές και τις καθηγήτριες του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Στρατηγικές Διαχείρισης Περιβάλλοντος, Καταστροφών & Κρίσεων» του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, για τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφεραν σε όλη την διάρκεια των σπουδών, την ενθάρρυνση το ταξίδι της γνώσης να μην τελειώσει. Επίσης, τους συμφοιτητές και συμφοιτήτριες μου συνοδοιπόρους μου, που έκαναν αυτή την διαδρομή αξέχαστη και τους συναδέλφους μου για την υποστήριξη και το γνήσιο ενδιαφέρον τους.

Τέλος, δεν θα μπορούσα να παραλείψω τα μέλη του οικογενειακού μου περιβάλλοντος. Η έμπρακτη συμπαράσταση και την κατανόησή τους, συνέβαλαν καθοριστικά στην ολοκλήρωση των σπουδών μου.

Α΄ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1. ΟΡΙΣΜΟΙ

1.1 Ιστορική Αναδρομή

Το 1866 ιδρύεται η American Society for the Prevention and Cruelty to Animals (SPCA). Η SPCA προηγείται τόσο της Πρόληψης της Βαναυσότητας στα Παιδιά όσο και της πρόληψης οποιασδήποτε σκληρότητας προς τις γυναίκες, ενώ το 1871 η Αλαμπάμα είναι η πρώτη πολιτεία που καταργεί το νόμιμο δικαίωμα των ανδρών να χτυπούν τις γυναίκες τους.

Το Μέριλαντ ήταν η πρώτη πολιτεία που ψήφισε νόμο που καθιστά τον ξυλοδαρμό της γυναίκας έγκλημα, το οποίο τιμωρείται με 40 μαστιγώματα ή ένα χρόνο φυλάκιση, το έτος 1882. Στην Αγγλία, στα τέλη του 1800, με την άνοδο της βασίλισσας Ελισάβετ στον αγγλικό θρόνο, οι νομοθέτες άρχισαν να θεσπίζουν μεταρρυθμίσεις για τις γυναίκες. Οι γυναίκες σύζυγοι δεν μπορούν πλέον να βρίσκονται υπό κράτηση, οι απειλητικοί για τη ζωή ξυλοδαρμοί θεωρούνται αιτία διαζυγίου και οι γυναίκες και οι κόρες δεν μπορούν πλέον να πωλούνται σε πορνεία (<http://www.pacwrc.pitt.edu>).

Κατά τις δεκαετίες του 1950 και 1960 τα πολιτικά δικαιώματα, τα αντιπολεμικά και τα μαύρα απελευθερωτικά κινήματα δοκιμάζουν τη χώρα, θέτοντας τα θεμέλια για το φεμινιστικό κίνημα και ξεκίνησε το γυναικείο απελευθερωτικό κίνημα. Ισχυρίστηκε ότι αυτό που συμβαίνει στην ιδιωτικότητα των σπιτιών των ανθρώπων είναι βαθιά πολιτικό. (<http://www.pacwrc.pitt.edu>). Πριν από τη δεκαετία του 1970, οι δικαστές και οι αστυνομικοί εξακολουθούσαν να βλέπουν τον ξυλοδαρμό της γυναίκας ως ασήμαντο αδίκημα - οι αστυνομικοί έλεγαν στους συζύγους να ηρεμήσουν και στις γυναίκες να σταματήσουν να τους ενοχλούν και οι υποθέσεις σπάνια έρχονταν στο δικαστήριο. Λαϊκή κουλτούρα απεικόνιζε τον ξυλοδαρμό της γυναίκας ως αστείο και οι ψυχίατροι το είδαν ως παθολογία της κατώτερης τάξης ή μεμονωμένων γυναικών. Στη δεκαετία του 1970, οι φεμινίστριες τεκμηρίωσαν τα εκτεταμένα περιστατικά ξυλοδαρμού της συζύγου και υποστήριξαν ότι δεν ήταν μόνο οι σύζυγοι της εργατικής τάξης που επιτέθηκαν στις γυναίκες τους, αλλά όλες οι κατηγορίες ανδρών. Όρισαν τον ξυλοδαρμό της συζύγου ως ένα άκρο σε ένα φάσμα ανδρικών προσπαθειών να κυριαρχήσουν στις γυναίκες και υποστήριξαν ότι ο βιασμός ήταν έγκλημα βίας, όχι σεξ (Clark A., 2011).

Την δεκαετία του 1970, οι γυναίκες διαδήλωναν με τους Αφροαμερικανούς, αναζητώντας τα ίσα δικαιώματά τους. Ως αποτέλεσμα, οι γυναίκες άρχισαν να μιλούν για

βία κατά των γυναικών με τη μορφή κακοποίησης συζύγων και σεξουαλικής επίθεσης. Οι γυναίκες αναγνώρισαν τρεις σημαντικούς παράγοντες που συνέβαλαν στη βία εναντίον τους: την οικονομική ανισότητα, τις παραδοσιακές προσδοκίες για τους ρόλους των φύλων και ένα σύστημα ποινικής δικαιοσύνης που δεν θεωρούσε τους άνδρες υπεύθυνους για τη βία κατά των γυναικών. Από αυτό γεννήθηκε το κίνημα των κακοποιημένων γυναικών. Την δεκαετία του 1990, η Αμερικανική Ιατρική Ένωση εκδίδει οδηγίες που εξετάζουν οι γιατροί γυναίκες για σημάδια ενδοοικογενειακής βίας (<http://www.pacwrc.pitt.edu>).

Οι σχετικές αναλύσεις της ανδρικής κυριαρχίας και της γυναικείας θυματοποίησης έγιναν πιο περίπλοκες. Οι φεμινίστριες άρχισαν να αποκαλούν τις κακοποιημένες γυναίκες «επιζώντες» για να τονίσουν ότι δεν ήταν απλώς παθητικά θύματα. Ωστόσο, κοινωνικοί επιστήμονες άρχισαν επίσης να μελετούν την ενδοοικογενειακή βία και ορισμένοι ερευνητές κατέληξαν στην ιδέα ότι οι γυναίκες διέπραξαν ενδοοικογενειακές επιθέσεις στον ίδιο αριθμό με τους άνδρες (αν και η σοβαρότητα των επιθέσεων δεν μετρήθηκε). Οι ψυχολόγοι υποστήριξαν ότι οι κακοποιημένες γυναίκες χρειάζονταν θεραπευτική αγωγή. Ταυτόχρονα, η διάγνωση του «συνδρόμου κακοποιημένης γυναίκας» θα μπορούσε επίσης να χρησιμοποιηθεί για την υπεράσπιση των γυναικών που είχαν σκοτώσει βίαιους συζύγους (Clark A., 2011).

Στο παρελθόν, η ενδοοικογενειακή βία θεωρούνταν συχνά ως τρόπος για τους συζύγους να μπορούσαν νόμιμα να «διορθώσουν» τις γυναίκες τους. Ταυτόχρονα, η ανδρική βία έθετε προβλήματα στην πατριαρχία, την οποία ορίζω ως τη δύναμη των συζύγων και των πατέρων επί των συζύγων και των παιδιών (μια συγκεκριμένη μορφή ανδροκρατίας). Η υπερβολική βία απειλούσε την ακεραιότητα της οικογένειας εάν ο σύζυγος σκότωνε ή τραυμάτιζε σοβαρά τη σύζυγο. Οι συγγενείς των συζύγων είχαν επίσης συμφέρον να τις προστατεύσουν από τραυματισμούς. Επιπλέον, η βία απείλησε την αντίληψη ότι ο γάμος βασιζόταν στην αγάπη ή τουλάχιστον στην συνεργασία και τη συντροφικότητα. Ο ιδανικός πατριάρχης μπόρεσε να ελέγξει τη γυναίκα του χωρίς να χάσει την ψυχραιμία του. Μέσα στο νοικοκυριό, οι σύζυγοι θα μπορούσαν να είναι τόσο υποδεέστερες των συζύγων τους όσο και κυρίαρχες έναντι των υπηρετών και των παιδιών. Επομένως, η ικανότητα των γυναικών να λάβουν βοήθεια για τον ξυλοδαρμό της συζύγου διέφεραν ανάλογα με την κοινωνική τάξη και την περιοχή. Ταυτόχρονα, τα υπό ανασκόπηση βιβλία καθιστούν σαφές ότι όταν οι ιστορικοί αξιολογούν τη θέση και τη δύναμη των γυναικών σε διαφορετικούς τομείς και εποχές, πρέπει να λάβουμε υπόψη την ευαλωτότητά τους στους βίαιους συζύγους καθώς και τον έλεγχό τους στην ιδιοκτησία. Ο ξυλοδαρμός της

γυναίκας ήταν προφανώς αρκετά συνηθισμένος στον αρχαίο κόσμο, όπως αφηγείται η Sarah Pomeroy (Pomeroy, S. 2007). Ο Άγιος Αυγουστίνος θυμόταν ότι οι γυναίκες έφεραν συχνά τα σημάδια των χτυπημάτων και η μητέρα του, η Μόνικα, ανεχόταν υπομονετικά τη βία του συζύγου της. Αλλά είναι πολύ δύσκολο να προχωρήσουμε πέρα από αυτές τις ανέκδοτες πηγές, επειδή ο ξυλοδαρμός της συζύγου δεν υπόκειται σε νομική δικαιοδοσία και, σε κάθε περίπτωση, πολύ λίγα δικαστικά αρχεία σώζονται. (Clark A., 2011).

Στη μεσαιωνική περίοδο, οι παντρεμένες γυναίκες είχαν ακόμη λιγότερα δικαιώματα ιδιοκτησίας από τις Ρωμαίες, όπως δείχνει η Sara Butler στο *Language of Abuse* (2007). Πολλές κοσμικές και θρησκευτικές αρχές δικαιολογούσαν τη «διόρθωση» των συζύγων, η οποία θα μπορούσε να περιλαμβάνει σωματική τιμωρία. Στη δημοφιλή μεσαιωνική κουλτούρα, η υπόθεση ότι οι άνδρες χτυπούσαν τις γυναίκες τους τροφοδότησε πολλά αστεία. Οι αρχές προέτρεπαν τις γυναίκες να είναι παθητικές και αγνές σύζυγοι και υβρίζουν τις ανεξάρτητες γυναίκες ως *viragos*. Η λαϊκή κουλτούρα περιείχε επίσης συμπαθητικές αφηγήσεις για κακοποιημένες γυναίκες και φαντασιώσεις εκδίκησης. Για παράδειγμα, η Butler αναφέρει ότι οι κακοποιημένες σύζυγοι μπορούσαν να προσευχηθούν στον Άγιο Γουίλτζεφορτ (ή τον Άγιο Άνκαμπερ), ο οποίος υποτίθεται ότι θα απαλλάσσονταν από κακούς συζύγους (Butler S., 2007).

Η Dolan ισχυρίζεται ότι στην πρώιμη σύγχρονη περίοδο, και σε κάποιο βαθμό σήμερα, ο γάμος θεωρούνταν μια «οικονομία σπανιότητας» - αν το ένα άτομο γινόταν ισχυρότερο, το άλλο γινόταν πιο αδύναμο. Αν ο γάμος κάνει δύο σε ένα, υπάρχει χώρος μόνο για ένα πλήρες άτομο και αυτό σπάνια είναι η σύζυγος. Στην ιδεολογία του κτητικού ατομικισμού, το άτομο χρειάζεται έναν «άλλο» απέναντι στον οποίο θα ορίσει τον εαυτό του – χρειάζεται την ανιδιοτέλεια του άλλου (Dolan F., 2010).

1.2 Διάκριση της βίας

Για την αποτελεσματικότερη προσέγγιση του φαινομένου της βίας και ειδικότερα της βίας κατά των γυναικών, η Σύσταση (2002) 5 της Επιτροπής Υπουργών της ΕΕ¹, η

¹ Βλ. Παράρτημα Α

γενική σύσταση της CEDAW² και η Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών³, που αφορά την εξάλειψη της βίας, μας παρέχουν ορισμούς, οι οποίοι βοηθούν στην διακριτή προσέγγιση του φαινομένου, Οι έμφυλες έννοιες που διαχωρίζονται και αναλύονται χωριστά, αφορούν: την βία κατά των γυναικών, την ενδοοικογενειακή βία / συντροφική βία, το φύλο, τη βία με βάση το φύλο. Από αυτό το σημείο και μετά γίνονται περαιτέρω διακρίσεις, αν και παραμένουν αλληλεπικαλυπτόμενες έννοιες. Η ενδοοικογενειακή βία μπορεί να χωριστεί σε δύο επιμέρους κατηγορίες: από οικείους συντρόφους, νυν και πρώην μέλη της οικογένειας εκτός από τους οικείους συντρόφους.

1.2.1 Βία κατά των γυναικών

Ως βία κατά των γυναικών ορίζεται η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως μορφή διάκρισης κατά των γυναικών συμπεριλαμβάνοντας όλες εκείνες τις πράξεις βίας που συντελούνται με βάση το φύλο, έχοντας πολλά δυσμενή αποτελέσματα (σε σωματικό, ψυχολογικό, σεξουαλικό, οικονομικό επίπεδο), ακόμη και η χρήση απειλών για την τέλεση των παραπάνω πράξεων ή και η στέρηση ελευθερίας και διάφοροι άλλοι καταναγκασμοί είτε στην σφαίρα του δημόσιου, είτε του ιδιωτικού βίου (Εκθεση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, 2001/2014 (INI)).

1.2.2 Έμφυλη βία

Η βία που βασίζεται στο φύλο είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο και εκφέρεται μέσω επικίνδυνων και επιβλαβών συμπεριφορών που βλάπτουν την αξιοπρέπεια και την ακεραιότητα των ανθρώπων. Απειλές εξαναγκασμού ή ακόμη και στέρηση της ελευθερίας ορίζονται ως έμφυλη βία, που λαμβάνουν χώρα σε προσωπικούς και ιδιωτικούς χώρους (σπίτι, εργασία, μέσα μαζικής μεταφοράς κ.λπ.), και περιλαμβάνει τη χρήση της υπάρχουσας ή φερόμενης δύναμης με την άσκηση εξουσίας, ως μέσου κοινωνικού ελέγχου, τιμωρίας και «σωφρονισμού» ανθρώπων που έχουν υποφέρει (Κέντρο Διοτίμα, 2018). Έμφυλη βία είναι η βία που στρέφεται προς ένα άτομο εξαιτίας του φύλου, της ταυτότητας φύλου ή της έκφρασης φύλου και επηρεάζει

² Βλ. United Nations Human Rights. CEDAW/C/GC/35.
<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=CEDAW%2FC%2FGC%2F35&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False> : <https://daccess-ods.un.org/tmp/7037010.78891754.html>

³Βλ. United Nations Human Rights. *Universal Declaration of Human Rights*.
<https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

δυσανάλογα τα άτομα συγκεκριμένου φύλου. Η έμφυλη βία και η βία κατά των γυναικών, ως όροι χρησιμοποιούνται εναλλακτικά, καθώς σύμφωνα με στοιχεία της Γενικής Γραμματείας Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων (2020) έχει αναγνωριστεί ευρέως, ότι τα περισσότερα θύματα έμφυλης βίας είναι γυναίκες και κορίτσια.

Η διάκριση της συγκεκριμένης μορφής βίας σε σχέση με τις άλλες μορφές βίας προκύπτει από την ιστορικά αποδεδειγμένη ανισότητα στις θέσεις κοινωνικής ισχύος και εξουσίας μεταξύ των δύο φύλων, η οποία οδήγησε στην κυριαρχία των ανδρών επί των γυναικών και στις διακρίσεις εις βάρος των τελευταίων. Όλες οι γυναίκες εν δυνάμει είναι θύματα έμφυλης βίας, ανεξαρτήτως ηλικίας, μορφωτικού επιπέδου, κοινωνικής τάξης και εθνικότητας. Ωστόσο, σε ιδιαίτερα επισφαλή και ευάλωτη θέση βρίσκονται γυναίκες άνεργες, επισφαλώς εργαζόμενες, γυναίκες που βρίσκονται στο φάσμα της φτώχειας και μετανάστριες, οι οποίες καθώς δεν διαθέτουν την οικονομική ανεξαρτησία και την κοινωνική στήριξη, φοβούνται να αναζητήσουν βοήθεια (Κέντρο Διοτίμα, 2018).

1.2.3 Συντροφική βία

Οι όροι ενδοοικογενειακή βία και συντροφική βία, χρησιμοποιούνται εναλλακτικά για να περιγράψουν την κακοποίηση μεταξύ ατόμων που είναι οικεία. Η άσκηση συντροφικής βίας αποτελεί κύρια έκφανση της ενδοοικογενειακής βίας. Όσον αφορά τον όρο συντροφική βία η λέξη "σύντροφος" ισχύει για τα ίδια και αντίθετα ζεύγη φύλων, είτε είναι κάποιος παντρεμένος, δεσμευμένος, ή υπάρχουν σχέσεις συγκατοίκησης, και για τις πιο περιστασιακές σχέσεις (Griffin & Koss, 2002). Η οριοθέτηση των περιπτώσεων όπου η βία ορίζεται ως συντροφική, έγκειται στο νομικό δίκαιο κάθε χώρας. Ωστόσο, στο δίκαιο των περισσότερων χωρών, για να χαρακτηριστεί ένα περιστατικό κακοποίησης ως συντροφική βία θα πρέπει ο θύτης και το θύμα να είναι εν ενεργεία ή πρώην σύζυγοι, να μένουν μαζί ή να έχουν ένα παιδί από κοινού. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το νόμο, η συντροφική βία ανήκει στην κατηγορία της ενδοοικογενειακής.

1.2.4 Ενδοοικογενειακή βία

Η ενδοοικογενειακή βία έχει πολλά ονόματα, όπως κακοποίηση συζύγου, ενδοοικογενειακή κακοποίηση, ενδοοικογενειακή επίθεση, κακοποίηση, κακοποίηση συντρόφου, συζυγική διαμάχη, συζυγική διαμάχη, ξυλοδαρμός συζύγου, συζυγική διαφωνία, κακοποίηση γυναικών, δυσλειτουργική σχέση, οικείος καβγάς, ξυλοδαρμός συντρόφου κ.λπ. Σε μια ομιλία της τον Ιούνιο του 1994, η Γραμματέας Υγείας και Ανθρωπίνων Υπηρεσιών Donna Shalala αναφέρθηκε στην ενδοοικογενειακή βία ως «τρομοκρατία στο σπίτι» (McCue, M., 2007). Η «οικογενειακή βία» αναφέρεται σε

οποιαδήποτε βία που συμβαίνει μεταξύ οικείων συντρόφων (του ίδιου φύλου ή άλλου φύλου, παντρεμένοι ή άγαμοι) και εναντίον παιδιών. Η εστίασή μας είναι στην κακοποίηση των οικείων συντρόφων, όχι στην κακοποίηση παιδιών. Η κακοποίηση λοιπόν, μπορεί να λάβει πολλές μορφές: σωματική, σεξουαλική ή συναισθηματική (Dutton D., 2007). Ένας ορισμός της ενδοοικογενειακής βίας που είναι κοινώς αποδεκτός από τους επαγγελματίες νομικούς είναι "το συναισθηματική, σωματική, ψυχολογική ή σεξουαλική κακοποίηση που διαπράττεται εναντίον ενός ατόμου από τον πρώην σύζυγο αυτού του ατόμου σύζυγος, σύντροφος, πρώην σύντροφος ή από τον άλλο γονέα ανήλικου τέκνου. Η κακοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει απειλές, βλάβη, τραυματισμό, παρενόχληση, έλεγχο, τρομοκρατία ή ζημιά σε ζωντανά όντα ή ιδιοκτησία» (Hubbard, 1991).

Η βιβλιογραφία για την ενδοοικογενειακή βία χρησιμοποιεί πολλές φορές το «κτυπήματα» και την «κακοποίηση» εναλλακτικά. Αν και η ενδοοικογενειακή βία μπορεί να είναι ένα μεμονωμένο περιστατικό κακοποίησης, είναι πιο συχνά ένα συστηματικό μοτίβο κακοποίησης που κλιμακώνεται με την πάροδο του χρόνου, σε συχνότητα και σοβαρότητα. Οι πράξεις ενδοοικογενειακής βίας περνούν από αυτές τις μεμονωμένες πράξεις βίας στον ξυλοδαρμό. Ο ορισμός της Ann Jones είναι ότι ο ξυλοδαρμός είναι «μια διαδικασία σκόπιμου εκφοβισμού που έχει σκοπό να εξαναγκάσει το θύμα να κάνει τη θέληση του θύματος». Ο ξυλοδαρμός είναι ένα μοτίβο κακοποίησης που συμβαίνει σε μια χρονική περίοδο, οπουδήποτε από μερικές εβδομάδες έως πολλά χρόνια. Η πρόθεση αυτού του κακοποίησης είναι να αποκτήσει δύναμη και έλεγχο πάνω στο θύμα. Καθώς αυξάνεται η συχνότητα των βίαιων επεισοδίων, γίνονται πιο σοβαρά. Ομοίως, όσο περισσότερο συνεχίζεται αυτή η βία για μήνες και χρόνια τόσο πιο σοβαρή και επικίνδυνη γίνεται. Με άλλα λόγια, με την πάροδο του χρόνου οι καταστάσεις μπορεί να εξελιχθούν από λεκτική κακοποίηση σε συχνά γροθιές στη γυναίκα στη χρήση όπλων (Thompson, M., 2007).

1.3 Τα είδη της ενδοοικογενειακής βίας

Οι Straus, Gelles & Steinmetz (2017) διαχωρίζουν τη βία σε δύο τύπους: α) στη «φυσιολογική βία», όπου η βίαιη πράξη πραγματοποιείται με την πρόθεση πρόκλησης σωματικού πόνου ή τραύματος σε κάποιο άτομο και β) στην «καταχρηστική βία», η οποία ορίζεται ως πράξη που ενέχει τη σοβαρή πιθανότητα τραυματισμού του ατόμου που πλήττεται. Η Walker (2017) αναφέρει ότι η κακοποιημένη γυναίκα κατ' επανάληψη και συστηματικά υφίσταται βίαιη συμπεριφορά από έναν άνδρα, τόσο σε σωματικό, όσο και σε ψυχολογικό επίπεδο, με σκοπό τον εξαναγκασμό της σε πράξεις ακούσιες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη τα δικαιώματά της. Η Pagelow (1984) προσδιορίζει την κακοποίηση ως

τον εκ προθέσεως τραυματισμό της γυναίκας ή τον εξαναγκασμό της σε πράξεις ακούσιες, ή το βίαιο περιορισμό της αναφορικά με εθελούσιες δραστηριότητες, από ενήλικα άνδρα, με τον οποίο διατηρεί σεξουαλική σχέση, ανεξάρτητα από το αν η βία επισυμβαίνει στο πλαίσιο του έγγαμου βίου.

Το φάσμα των κακοποιήσεων που μπορεί να υποστούν οι γυναίκες είναι ευρύ και μπορεί να περιλαμβάνει σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική και οικονομική κακοποίηση, καθώς και καταδίωξη, αναγκαστική απομόνωση στο σπίτι και άλλες συμπεριφορές ελέγχου (Bollen, Artz, Vetten & Louw, 1999:7; Domestic Νόμος για τη βία, αρ. 116 του 1998). Σύμφωνα με αρκετούς συγγραφείς, όπως οι Bassuk, Dawson and Huntington (2005:33), Danis and Lee (2003:28) και Riger, Bennet, Wasco, Schewe, Frohmann, Camacho and Campbell (2002:15), η ενδοοικογενειακή βία εμφανίζεται γενικά. με τη μορφή των ακόλουθων τύπων κακοποίησης: σωματική, συναισθηματική, σεξουαλική και οικονομική.

1.3.1 Η σωματική κακοποίηση

Σωματική βία ορίζεται ως η σκόπιμη χρήση της σωματικής δύναμης με δυνατότητα να προκληθεί θάνατος, ανικανότητα ή ζημιά. Η σωματική βία περιλαμβάνει, αλλά δεν περιορίζεται σε: γρατσούνισμα, ώθηση που οδηγεί σε πτώση, βίαιο άρπαγμα, δάγκωμα, πνίξιμο, σπρώξιμο, τράβηγμα μαλλιών, χτύπημα, κάψιμο, χρήση όπλου (π.χ. πυροβόλο όπλο, μαχαίρι ή άλλο αντικείμενο). Η σωματική βία περιλαμβάνει, επίσης, τον εξαναγκασμό ανθρώπων να διαπράξουν οποιαδήποτε από τις παραπάνω πράξεις (WHO, 2005).

1.3.2 Ψυχολογική βία

Η ψυχολογική κακοποίηση στις στενές σχέσεις μεταξύ ενηλίκων έχει οριστεί ως κάθε συμπεριφορά που μειώνει την αυτοεκτίμηση και το αίσθημα ασφάλειας ή αυτοελέγχου ενός συντρόφου (Walker, 2017). Διερευνάται ως φαινόμενο που επισυμβαίνει ταυτόχρονα με τη σωματική κακοποίηση, αν και έχει αναγνωριστεί ότι υπάρχουν πολυάριθμοι τρόποι να επικυριαρχήσει κανείς στον / στην σύντροφό του εκτός των βίαιων σωματικών πράξεων.

Πρόκειται για συμπεριφορά που σκόπιμα υπονομεύει την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή, με αποτέλεσμα η γυναίκα να τείνει και εν τέλει να πιστεύει ότι είναι ηλίθια, ή «κακή μητέρα», άχρηστη ή τρελή. Οι απειλές μπορεί να προκαλούν βλάβη στις ίδιες τις γυναίκες, τα παιδιά ή άλλους ή τη σιωπή και την απόσυρση ως μέσο κατάχρησης. Αυτός ο τύπος κακοποίησης ταπεινώνει, υποβιβάζει και εξευτελίζει (The Purple Book, 2020).

Έχει παρατηρηθεί ότι η ψυχολογική κακοποίηση (Follingstad, 2000) συμβαίνει στην πλειονότητα των σχέσεων, στις οποίες υπάρχει σωματική κακοποίηση, ενώ έχει αναφερθεί

ότι η ψυχολογική βία συνδέεται στενά με την πιθανότητα βίαιων σωματικών επιθέσεων (Straus, 1974). Εξάλλου, έχει υποδειχθεί ότι η πρόωμη εμφάνιση ψυχολογικής κακοποίησης τείνει να καταλήγει σε σωματική κακοποίηση μέσα στα πρώτα χρόνια του γάμου (O’Leary, 1994). Η ψυχολογική κακοποίηση μπορεί να περιλαμβάνει, αλλά δεν περιορίζεται στα εξής: ταπείνωση, έλεγχος στο τι μπορεί και τι δεν μπορεί να κάνει η γυναίκα, παρακράτηση πληροφοριών, ενόχληση όταν η γυναίκα διαφωνεί, σκόπιμη μειωτική συμπεριφορά (π.χ. λιγότερο έξυπνη, λιγότερο ελκυστική), σκόπιμη συμπεριφορά για να στενοχωρήσει τη γυναίκα, απομόνωση του θύματος από τους/τις φίλους/-ες και την οικογένεια, απαγόρευση της πρόσβασης σε μεταφορικά μέσα ή σε τηλέφωνο, άρνηση πρόσβασης σε χρήματα και άλλους οικονομικούς πόρους, απειλή για την απώλεια της επιμέλειας των παιδιών, καθώς και σπάσιμο αντικειμένων ή καταστροφή περιουσιακών στοιχείων (WHO, 2005).

1.3.3 Λεκτική βία

Η λεκτική βία, η είναι άμεσα συνδεδεμένη με την ψυχολογική και εμπεριέχει ένα ευρύ φάσμα συμπεριφορών που κινούνται από φωνές και εξυβρίσεις έως λεκτικό εξευτελισμό, συνεχείς επικρίσεις, απειλές και λεκτική τρομοκράτηση του θύματος. (Evans, P., 2010). Αναλυτικότερα, περιλαμβάνει ουρλιαχτά, βρισιές, φωνές, υποτιμήσεις, αποδοκιμασίες και χρήση σαρκασμού, γελοιοποίηση των πεποιθήσεων, των απόψεων ή του πολιτισμικού υπόβαθρου. Έχει ως στόχο να καταστρέψει την αίσθηση του εαυτού (The Purple Book, 2020).

1.3.4 Σεξουαλική κακοποίηση

Η σεξουαλική βία, η διαιρείται σε τρεις βασικές κατηγορίες:

- Χρήση της σωματικής δύναμης για να εξαναγκαστεί ένα άτομο να συμμετέχει σε μια σεξουαλική πράξη ενάντια στη θέλησή του, ανεξάρτητα από το εάν ή όχι η πράξη ολοκληρώνεται.
- Μια αποπειραθείσα ή ολοκληρωμένη σεξουαλική πράξη που περιλαμβάνει ένα άτομο, το οποίο είναι ανίκανο να καταλάβει τη φύση ή τους όρους της πράξης, ώστε να αρνηθεί τη συμμετοχή του ή να εκφράσει την απροθυμία του να συμμετέχει σε αυτή (π.χ. λόγω ασθένειας, νοητικής υστέρησης, επιρροής οινόπνευματος ή άλλων ναρκωτικών ουσιών, εκφοβισμού ή πίεσης, κ.ά.).
- Καταχρηστική σεξουαλική επαφή, συμπεριλαμβανομένης της σκόπιμης επαφής, άμεσα ή μέσω του ιματισμού, των γεννητικών οργάνων, του πρωκτού, των βουβώνων, του στήθους, των εσωτερικών μηρών ή γλουτών, ενάντια στη θέληση

οποιοδήποτε ατόμου που είναι ανίκανο να καταλάβει τη φύση ή τους όρους της πράξης, ώστε να αρνηθεί τη συμμετοχή ή να εκφράσει την απροθυμία να συμμετέχει σε αυτή (π.χ. λόγω ασθένειας, νοητικής υστέρησης, επιρροής οινοπνεύματος ή άλλων ναρκωτικών ουσιών, εκφοβισμού ή πίεσης, κ.ά.). (WHO, 2005).

1.3.5 Απειλή σωματικής ή σεξουαλικής βίας

Η απειλή σωματικής ή σεξουαλικής βίας: Η χρήση λέξεων, χειρονομιών ή όπλων (Sorenson, S.B., and Wiebe, D.J., 2004). για να επιφέρει πρόκληση τραυματισμού, σωματικής κάκωσης ακόμη και θανάτου. Επίσης, η χρήση των παραπάνω για να αναγκαστεί ένα άτομο να συμμετέχει σε σεξουαλικές πράξεις, ενώ είναι απρόθυμο ή ανίκανο να συγκατατεθεί (WHO, 2005).

1.3.6 Οικονομικός έλεγχος

Η οικονομική κατάχρηση και ο έλεγχος αποτρέπει την γυναίκα από το να βρει ή να κρατήσει μια δουλειά, ο σύζυγος / σύντροφος την αναγκάζει να ζητάει χρήματα δίνοντάς της επίδομα ή και να της παίρνει τα χρήματα. Επίσης, να μην την αφήνει να γνωρίζει ή να έχει πρόσβαση στο οικογενειακό εισόδημα. Ο οικονομικός έλεγχος έχει ως αποτέλεσμα η γυναίκα να είναι οικονομικά εξαρτημένη. Περιλαμβάνει άρνηση πρόσβασης σε χρήματα, συμπεριλαμβανομένων των δικών της, απαιτώντας η ίδια και τα παιδιά να ζει με ανεπαρκείς πόρους. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει το να αναγκαστεί να υπογράψει δάνεια και να είναι υπεύθυνη για χρέη που δεν έχει συναινέσει (The Purple Book, 2020).

1.3.7 Έλεγχος

Έλεγχος είναι η κακόβουλη επίβλεψη κάποιου / -ας, με την έννοια της κυριαρχίας και της εξουσίας πάνω του / της, με σκοπό να ελέγχουμε τα πάντα για να επιβάλλουμε τον τρόπο με τον οποίο πρέπει να γίνονται τα πράγματα. Μπορεί να αφορά τον έλεγχο των ωρών ύπνου, των ωρών των γευμάτων, των δαπανών, των κοινωνικών σχέσεων, ακόμη και των σκέψεων. Μπορεί να είναι παρεμπόδιση της επαγγελματικής ανόδου της γυναίκας ή της ολοκλήρωσης των σπουδών της (Hirigoyen, 2002).

1.3.8 Απομόνωση

Περιλαμβάνει την απομόνωσή από τα κοινωνικά δίκτυα και την υποστήριξη είτε εμποδίζοντάς την γυναίκα να έχει επαφή με την οικογένεια ή τους φίλους της, είτε με τη

λεκτική ή σωματική κακοποίησή της δημόσια ή μπροστά σε άλλους. Μπορεί να υποβαθμίζει συνεχώς τους φίλους και την οικογένεια, ώστε να αποσυνδέεται σιγά σιγά από το δίκτυο υποστήριξής της (The Purple Book, 2020).

Για να διαιωνίζεται η βία, πρέπει η γυναίκα να απομονωθεί προοδευτικά από την οικογένειά της και τους φίλους της, να μην εργάζεται, να μην έχει κοινωνική ζωή. Απομονώνοντας τη γυναίκα του, ο άντρας ενεργεί με τέτοιον τρόπο, ώστε η ζωή της να περιστρέφεται αποκλειστικά γύρω απ' αυτόν. Έχει ανάγκη να ασχολείται μαζί του, να μη σκέφτεται παρά αυτόν. Κατορθώνει ώστε να μην έχει υπερβολική ανεξαρτησία, να μην ξεφεύγει από τον έλεγχό του. Οι γυναίκες λένε συχνά ότι νιώθουν αιχμάλωτες. Ύστερα από κάποιο διάστημα μπορεί να είναι η ίδια η γυναίκα που απομονώνεται, για να έχει ηρεμία, χωρίς τις πιέσεις του συζύγου στην ιδέα μιας ενδεχόμενης συνάντησης. Αυτό οδηγεί σε κοινωνική απομόνωση και συχνά σε αποξένωση. Τα πρόσωπα του περιβάλλοντος κατευθύνονται έτσι ώστε τελικά να αποδεχθούν τον αποκλεισμό του / της συντρόφου. Όσοι δεν ακολουθούν και δείχνουν κριτική στάση, προοδευτικά απομακρύνονται.

Η απομόνωση συνίσταται επίσης και στην κατάργηση του κινητού τηλεφώνου ή του υπολογιστή, όπως θα κάναμε σε ένα παιδί, έτσι ώστε η γυναίκα να μην μπορεί πια να τηλεφωνήσει στην οικογένειά της. Μπορεί επίσης κάποιος με υπονοούμενα ή με ψέματα να στρέψει τη γυναίκα εναντίον των οικείων της. Η απομόνωση είναι ταυτόχρονα αιτία και αποτέλεσμα της κακομεταχείρισης (Hirigoyen, 2002)

1.3.9 Πνευματική ή πολιτισμική κακοποίηση

Περιλαμβάνει τη γελοιοποίηση ή την υποβάθμιση των πεποιθήσεων και του πολιτισμού, την αποτροπή από το να ανήκει ή να συμμετέχει σε μια ομάδα που είναι σημαντική για τις πνευματικές της πεποιθήσεις ή να ασκεί τα θρησκευτικά της καθήκοντα (The Purple Book, 2020).

1.4 Άλλες μορφές κακοποίησης

Μορφές κατάχρησης μπορεί να περιλαμβάνουν:

1.4.1 Έλεγχος συμπεριφορών

Περιλαμβάνει το να υπαγορεύεις τι κάνεις, να μην σου επιτρέπει να εκφράσεις τα συναισθήματα ή τις σκέψεις σου, να μην σου επιτρέπει την ιδιωτικότητα, να σε αναγκάζει να μένεις χωρίς φαγητό ή νερό.

1.4.2 Βία λόγω χωρισμού

Συχνά μετά το τέλος της σχέσης, η βία μπορεί να συνεχιστεί, αυτή μπορεί να είναι μια πολύ επικίνδυνη στιγμή για εσάς, επειδή ο δράστης μπορεί να αντιληφθεί απώλεια ελέγχου και μπορεί να γίνει πιο απρόβλεπτος. Κατά τη διάρκεια και μετά τον χωρισμό είναι συχνά μια περίοδος κατά την οποία η βία κλιμακώνεται αφήνοντας την γυναίκα πιο ανασφαλή από πριν.

1.4.3 Καταδίωξη

Η καταδίωξη περιλαμβάνει περιπλανήσεις σε μέρη που είναι γνωστό ότι συχνάζετε, παρακολουθώντας σας, σας ακολουθούν, πραγματοποιώντας επίμονες τηλεφωνικές κλήσεις, email, μηνύματα και αποστολή αλληλογραφίας, συμπεριλαμβανομένων ανεπιθύμητων ερωτικών επιστολών, καρτών και δώρων.

1.4.4 Κατάχρηση στον κυβερνοχώρο

Η χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης, email ή τεχνολογίας για την καταδίωξη της κακοποίησης ή τον εκφοβισμό σας. Μπορεί να περιλαμβάνει τη δημοσίευση εικόνων, βίντεο ή πληροφοριών για εσάς. Συζυγική ανθρωποκτονία: Ο θάνατος του θύματος που αποδίδεται άμεσα στην ενδοοικογενειακή βία (The Purple Book, 2020)..

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄

2. ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

2.1 Φεμινιστική Προσέγγιση

Το φεμινιστικό μοντέλο της ερμηνείας της έμφυλης βίας, που προέκυψε από την ανάδυση του φεμινιστικού κινήματος τη δεκαετία του '70, αναγνώρισε στο πρόσωπο της πατριαρχίας και της αδιαμφισβήτητης δύναμης των ανδρών τη γενεσιουργό αιτία της καταπίεσης και της συνακολουθούμενης βίας που υφίστανται οι γυναίκες (WHO, 2010). Οι φεμινιστικές θεωρίες ερμήνευσαν τη βία εναντίον των γυναικών ως μέσο για τον έλεγχο και την υποταγή τους και με αυτόν τον τρόπο, ως μέσο επίτευξης και διατήρησης της κυριαρχίας των ανδρών (Dobash & Dobash, 1992). Αυτό οφείλεται χάρη στην ιστορικά δημιουργημένη ιεραρχία των φύλων, στην οποία οι άνδρες κυριαρχούν και ελέγχουν τις γυναίκες (Messerschmidt, 1986). Οι άνδρες είναι οι πρωταρχικοί δράστες της βίας και οι γυναίκες τα κύρια θύματα. Γι' αυτό το λόγο, η ενδοοικογενειακή βία ταυτίζεται με τη βία κατά των γυναικών, γεγονός που υποστηρίζεται και από τα ερευνητικά δεδομένα. Σε μια κοινωνία όπου οι άνδρες έχουν περισσότερες ευκαιρίες και δικαιώματα, η συντροφική κακοποίηση αποτελεί έναν τρόπο διατήρησης της ανδρικής κυριαρχίας και συνεπώς της γυναικείας υποταγής.

Βασίζονται σε ερμηνείες που τονίζουν την ύπαρξη της βίας κατά των γυναικών και εντοπίζουν τις ρίζες της στα πατριαρχικά κοινωνικά συστήματα (McKenry et al., 1995). Αυτές οι προσεγγίσεις υποστηρίζουν ότι η βία είναι προϊόν των κοινωνικών δομών, των κανόνων και των ρόλων που βασίζονται στην παραδοσιακή πατριαρχική οικογένεια, στο πλαίσιο της οποίας, ο άνδρας έχει την εξουσία να λαμβάνει τις αποφάσεις, να ελέγχει τη ζωή της γυναίκας και η απειλή ή η άσκηση βίας είναι ένα από τα πιο ισχυρά μέσα, που κατέχει για να διατηρεί τον έλεγχο της οικογένειας (Whalen, 1996). Η άσκηση βίας αφορά στην αντίληψη ότι υπάρχει «το δικαίωμα» βίας, ξεκινώντας από την εξουσία που δίνουν οι κοινωνικά κατασκευασμένοι ρόλοι των φύλων. *«Αυτή η πραγματικότητα σε συνδυασμό με τις διακρίσεις σε πεδία, όπως η εκπαίδευση, η επαγγελματική απασχόληση, η πολιτική, η κοινωνική προστασία, η σεξουαλικότητα συνέβαλλαν στη μη αντιμετώπιση της βίας και στη διατήρησή της, ως τρόπου ελέγχου των γυναικών»* (ΓΓΙΦ, 2018: 13). Επιπροσθέτως, οι φεμινιστικές προσεγγίσεις υποστηρίζουν ρητά την αρχή ότι η βία θα συνεχίσει να υπάρχει όσο δεν υπάρχει η ίση πρόσβαση των γυναικών σε θέσεις δύναμης, καθώς και ισότητα των δικαιωμάτων των γυναικών με τους άνδρες (Χατζηφωτίου Σ., 2005).

Μια από τις βασικές θεωρίες που ανέπτυξε η Φεμινιστική Προσέγγιση για να υποστηρίξει και να αποδείξει την έκταση της γυναικείας κακοποίησης είναι η θεωρία της γυναικοκτονίας, της όλο και πιο συχνής εμφάνισης δολοφονιών βασισμένων στο φύλο (genocide). Ο όρος χρησιμοποιήθηκε πρώτη φορά από την Diana Russell στο Διεθνές δικαστήριο για τα εγκλήματα κατά των γυναικών (1976) και παραπέμπει στις σκόπιμες δολοφονίες γυναικών λόγω της υποτιθέμενης παραβίασης των παραδοσιακά ή κοινωνικά καθορισμένων ρόλων του φύλου. Η θεωρία της γυναικοκτονίας τοποθετεί τα θύματα σε πατριαρχικές δομές εξουσίας, επιτρέποντας να καταλάβουμε καλύτερα τον τρόπο που η βία συνδέεται με την πατριαρχία και την αρρενωπότητα. Σε κοινωνίες όπου οι γυναίκες έχουν λιγότερη αξία και λιγότερα δικαιώματα από τους άνδρες, είναι αναπόφευκτα πιο ευάλωτες στη βία και το θάνατο (Hudson, 2009).

Η γυναικοκτονία διαχωρίζεται σε δύο είδη, αναλόγως τον θύτη. Υπάρχει η δολοφονία στα πλαίσια της συντροφικής σχέσης και η γυναικοκτονία από την οικογένεια. Η δεύτερη κατηγορία βασίζεται στα εγκλήματα τιμής. Ως εγκλήματα στο όνομα της τιμής θεωρούνται αυτά που γίνονται μέσα στα πλαίσια των οικογενειακών δεσμών για την προφύλαξη της τιμής τους (WHO, 2017).

Η σημαντικότερη συμβολή των φεμινιστικών θεωρήσεων στον διάλογο για τη βία κατά των γυναικών, είναι ότι την προτεραιοποίησαν και την αντιμετώπισαν ως ένα κοινωνικό φαινόμενο που πηγάζει από την άνιση κατανομή εξουσίας μεταξύ των φύλων. Τα τελευταία χρόνια, μέσω του έργου των φεμινιστών του χρώματος, των διεθνών φεμινιστών και των λεσβιών φεμινιστών, η φεμινιστική θεωρία για την ενδοοικογενειακή βία δεν στηρίζεται απλώς στην πατριαρχική δομή της κοινωνίας, αλλά αναγνωρίζει τη σημασία της διασταύρωσης μεταξύ του φύλου και άλλων συστημάτων καταπίεσης, όπως την φυλή, την τάξη, τον σεξουαλικό προσανατολισμό, την ηλικία και την αναπηρία (Collins, 2000).

2.2 Ψυχολογικές Θεωρίες

Η ανάγκη κατανόησης των θεωριών που εξηγούν την βία ως αποτέλεσμα της ψυχοπαθολογίας του ατόμου, οδηγεί στον διαχωρισμό και την ανάλυσή τους σε τρεις κατηγορίες. Τις ψυχιατρικές θεωρίες, τις γνωσιακές θεωρίες και τις συμπεριφορικές θεωρίες. Από την ανάλυση των δυο τελευταίων καταλήγει και η Γνωστική Συμπεριφορική Προσέγγιση.

2.2.1 Οι Ψυχιατρικές Θεωρίες

Θεωρούν ότι αιτία της κακοποίησης των γυναικών αποτελούν τα ψυχοπαθολογικά χαρακτηριστικά των δραστών, όπως η αντικοινωνική διαταραχή προσωπικότητας και τα ψυχοπαθολογικά χαρακτηριστικά του θύματος, τα οποία είναι αποτέλεσμα της ελλιπούς ψυχονοητικής ανάπτυξης του ατόμου στην παιδική ηλικία (Brassard, Hart & Hardy, 1993). Ωστόσο, αυτή η θεωρία έχει επικριθεί ως ανακριβής και περιορισμένη, επειδή χρησιμοποιείται ως δικαιολογία για τους δράστες βίαιων περιστατικών και αγνοεί τον ρόλο του φύλου και τις εξουσιαστικές σχέσεις στην κοινωνία (McCue, 2007). Επίσης, αποδείχθηκε λανθασμένη, καθώς ο αριθμός των βίαιων περιστατικών μέσα σε σχέσεις ήταν πολύ μεγαλύτερος από ότι οι αρχικοί θεωρητικοί υπολόγιζαν και οι ψυχολογικές ερμηνείες δεν απέδειξαν σωστή τη θεωρία ότι η ψυχική ασθένεια προκαλεί βία (Farmer & Tiefenthaler, 2003).

2.2.2 Οι Γνωσιακές Θεωρίες

Ερμηνεύουν την κακοποίηση ως το μέσο για την αντιμετώπιση της γνωστικής ασυμφωνίας της εικόνας του εαυτού ή του τρόπου υλοποίησης των φαντασιώσεων του δράστη. Αυτές οι φαντασιώσεις αφορούν σκηνές σωματικής ή σεξουαλικής επιβολής και θεωρείται ότι έχουν ενισχυθεί μέσω της καθημερινής ζωής και των προτύπων που παρουσιάζονται στα ΜΜΕ.

2.2.3 Οι Συμπεριφορικές Θεωρίες

Σύμφωνα με αυτές τις θεωρίες, η συμπεριφορά των ανθρώπων στοχεύει στην επιβράβευση ή στην αποφυγή τιμωριών. Ο θύτης ενεργεί αυτοβούλως καθώς θεωρεί την συμπεριφορά του άξια επιβράβευσης, ενώ την αποφυγή του, άξια κυρώσεων. Αυτή η συμπεριφορά του προκαλεί ικανοποίηση και το αίσθημα του σωστού (Καλλούδη, Ψαρά κ.α., 2017).

2.2.4 Οι Γνωστικές Συμπεριφορικές Θεωρίες

Οι θεωρητικοί της γνωστικής συμπεριφοράς εξετάζουν τον τρόπο που κάποιος αντιλαμβάνεται, επεξεργάζεται και εξηγεί τα γεγονότα σε οποιαδήποτε δεδομένη κατάσταση και στιγμή (Todd & Bohart, 1994). Οι επιθετικές συμπεριφορές επηρεάζονται από αυτό που ακούει και ερμηνεύει το άτομο πριν από την εκδήλωση της επιθετικής συμπεριφοράς. Η θεωρία υποστηρίζει ότι η βία και η επιθετικότητα είναι επιλογές, και

βοηθάει το άτομο να καταλάβει ότι ήταν επιλογή του να συμπεριφερθεί έτσι. Ενθαρρύνει τα θύματα συντροφικής βίας να αντιμετωπίσουν τις πεποιθήσεις τους για τον ίδιο τους τον εαυτό και το τραύμα που έχει προκληθεί.. Εάν αλλάξει ο τρόπος σκέψης, τότε θα αλλάξει και ο τρόπος αντιμετώπισης, δηλαδή η συμπεριφορά (Johnson & Zlontnick, 2009).

2.2.5 Θεωρία συναισθηματικών δεσμών

Η θεωρία ανήκει εν μέρει στις ψυχολογικές και εν μέρει στις κοινωνικές θεωρίες. Αναφέρει ότι, αν οι συναισθηματικοί δεσμοί που αναπτύσσει το παιδί με τον γονέα του κατά την παιδική του ηλικία είναι ανεπαρκείς ή ακατάλληλοι, τότε θα δημιουργήσουν δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις κατά την ενήλικη του ζωή. Έτσι λοιπόν, η ενδοοικογενειακή βία εμποδίζει την δημιουργία ασφαλών και υγιών δεσμών και προτύπων μέσα στην οικογένεια, γεγονός που θα επηρεάσει τα άτομα στην ενηλικίωσή τους (Καλλούδη, Ψαρά κ.α., 2017).

2.2.6 Θεωρία Επίκτητης Αδυναμίας (Learned Helplessness Theory)

Είναι μια θεωρία που προσπαθεί να δώσει απάντηση στο συχνό ερώτημα «Γιατί οι γυναίκες μένουν στις κακοποιητικές σχέσεις τους;». Οι γυναίκες, θύματα ενδοοικογενειακής κακοποίησης συχνά νιώθουν ότι δεν έχουν τον έλεγχο να αλλάξουν την κατάσταση και ότι είναι αδύναμες, συνεπώς, δεν προσπαθούν πλέον να αποφύγουν την κακοποίηση και γίνονται παθητικές δέκτριες και παρατηρήτριες (Maier & Seligman, 1976).

2.3 Κοινωνικοπολιτικές Θεωρίες

Οι συγκεκριμένες προσεγγίσεις εστιάζουν στην αλληλεπίδραση μεταξύ των ατόμων και της κοινωνίας, στη μελέτη των κοινωνικών θεσμών και στερεοτύπων που αναπαράγονται μέσα σε αυτήν. Συνεπώς, γίνεται σαφές ότι καμία θεωρία από μόνη της δεν μπορεί να ερμηνεύσει το πολυσύνθετο φαινόμενο της βίας κατά των γυναικών.

2.3.1 Θεωρία των οικογενειακών συστημάτων

Βασίζεται στην ιδέα ότι κάθε άτομο δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται μεμονωμένα αλλά από την άποψη των αλληλεπιδράσεων, των δυναμικών και των σχέσεων εντός της οικογένειας, που εξαρτώνται από την προσωπικότητα των μελών της. Η κακοποίηση θεωρείται αποτέλεσμα ανισορροπίας στη δυναμική των σχέσεων και ύπαρξης διαρκούς καταχρηστικής συμπεριφοράς που, σε συγκεκριμένες συνθήκες, μετατρέπεται σε κακοποίηση. Επίσης, από μια άλλη σκοπιά, οι θεωρίες οικογενειακών συστημάτων τονίζουν

τις πιέσεις που υπάρχουν εγγενώς στην οικογένεια (Murray, 2006). Παραδείγματος χάριν, ίσως υπάρχουν καταστάσεις που επιβαρύνουν τους δεσμούς και την συνοχή της οικογένειας (πχ καταστάσεις που προκαλούν εντάσεις και ενδοοικογενειακό άγχος) ή ακόμη και πεποιθήσεις των μελών ότι η σωματική τιμωρία είναι φυσιολογική και ορθή τιμωρία. Όλα αυτά, τα οποία είναι ατομικές μεταβλητές, μπορούν να συμβάλουν στη βίαιη συμπεριφορά (Fife & Scharger, 2012).

2.3.2 Θεωρία της κοινωνικής μάθησης

Οι θεωρίες της μάθησης προσπάθησαν να ερμηνεύσουν το φαινόμενο της έμφυλης βίας ως αποτέλεσμα μοντέλων κοινωνικής μάθησης, τα οποία υπογραμμίζουν τις εμπειρίες κοινωνικοποίησης που διαμορφώνουν τους άνδρες να είναι βίαιοι ή τις γυναίκες να θυματοποιούνται, δηλαδή είναι μια μαθησιακή συμπεριφορά από την παιδική ηλικία και ενδεχομένως οι δράστες ή/και τα θύματα να ακολουθούν έναν κύκλο βίας. Στις θεωρίες αυτές, η βία κατά των γυναικών ερμηνεύεται ως επίκτητη συμπεριφορά και όσοι/-ες γίνονται μάρτυρες βίας ως παιδιά, αναπαράγουν το φαινόμενο της βίας και ως ενήλικες (Strauss et al., 2017). Ο δράστης ήταν θύμα ή παρατηρητής βίαιων συμπεριφορών και συνεπώς τις θεωρεί ηθικά σωστές και κοινωνικά αποδεκτές. Η οικογενειακή βία μπορεί να προκύψει από ένα φάσμα παραγόντων, όπως τα χαρακτηριστικά του ζευγαριού, το ενδοοικογενειακό άγχος, την κατάχρηση ουσιών ή τις οικονομικές δυσκολίες. Αυτοί οι παράγοντες σε συνδυασμό με την βίαιη συμπεριφορά μεταφέρονται στο παιδί που τα βιώνει και τα κουβαλάει στο υποσυνείδητό του και στην ενηλικίωσή του. Αργότερα, όντας ενήλικας είναι πολύ πιθανό να προσπαθήσει να επιβληθεί ή να ελέγξει την σύντροφο του, με τον ίδιο τρόπο που του επιβαλλόταν ο πατέρας του, με την σωματική κακοποίηση. Στατιστικά, άντρες που ήταν μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας κατά την παιδική τους ηλικία, έχουν διπλάσιες πιθανότητες να κακοποιήσουν τους ίδιους τους συντρόφους και τα παιδιά τους όταν γίνουν ενήλικες (Strauss, Gelles & Smith, 2017).

Εν τούτοις, η ύπαρξη βίας στην παιδική ηλικία είναι ανεπαρκής από μόνη της για να εξηγήσει γιατί κάποιος γίνεται αυτουργός ή κάποια υφίσταται βία ως ενήλικας. Μια καλύτερη εξήγηση για τη σχέση μεταξύ της μαρτυρίας της βίας και της κακοποίησης υποστηρίζει ότι είναι μόνον ένας από τους πολλούς παράγοντες που επηρεάζουν το άτομο μαζί με άλλες κοινωνικές μεταβλητές, π.χ. τα πατριαρχικά κατάλοιπα σε κοινωνίες που δίνουν το δικαίωμα στους άνδρες να ελέγχουν και να χειραγωγούν τις γυναίκες (McCue, 2007).

2.3.3 Θεωρία της υποκουλτούρας της βίας

Αναπτύχθηκε από τους Wolfgang και Ferracuti (1967). Η θεωρία αυτή υποστηρίζει ότι κάθε κοινωνική ομάδα αποδέχεται διαφορετικά επίπεδα βίας. Η βία έχει ως κίνητρο την δυνατότητα επιβολής ή διατήρησης της εξουσίας εξαιτίας του πλεονάσματος οικονομικών, κοινωνικών ή ψυχολογικών πόρων που διαθέτουν οι δράστες. Σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα υποκουλτούρας η καταχρηστική ή η κακοποιητική συμπεριφορά γίνεται ευκολότερα αποδεκτή από το αξιακό πλαίσιο γύρω τους. Με άλλα λόγια, τόσο οι θύτες όσο και τα θύματα συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων, αποδέχονται τις βίαιες πράξεις, ενώ συχνά τις ενθαρρύνουν, καθώς αυτό υποστηρίζουν οι αξίες τους. Αυτή η θεωρία ενισχύεται και από τα στατιστικά δεδομένα, που δείχνουν ότι υπάρχουν συχνότερα επεισόδια βίας σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές.

2.3.4 Θεωρία της κοινωνικοποίησης των ρόλων των δυο φύλων

Θεωρείται ότι η κοινωνικοποίηση των δυο φύλων, ενθαρρύνει τους άνδρες να είναι πιο επιθετικοί. Η αρρενωπότητα μέσω της βίαιης και επιβλητικής συμπεριφοράς εκφράζει τα συναισθήματα και την σεξουαλική υπεροχή. Η κοινωνία έχει διαμορφώσει και έχει ορίσει τα χαρακτηριστικά του κάθε φύλου και παραβλέπονται τα ατομικά και πολιτιστικά στοιχεία. Η γυναίκα ορίζεται ως το παθητικό θύμα και ο άνδρας ως ο επιβλητικός και επιθετικός θύτης (Καλλούδη, Ψαρά κ.α., 2017).

2.3.5 Οι θεωρίες κοινωνικής δομής

Δίνουν προτεραιότητα σε παράγοντες που σχετίζονται με την κοινωνική δομή ως αιτίες της βίας και τοποθετούν το άγχος για τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες ως πιθανή γενεσιουργό αιτία. Ένα άλλο παράδειγμα, είναι ότι οι άνδρες και οι γυναίκες κοινωνικοποιούνται σε συγκεκριμένους ρόλους, που δημιουργούν κοινωνικά προκαθορισμένες προσδοκίες. Αν τυχόν η κοινωνική δομή εμποδίζει αυτές τις προσδοκίες να πραγματοποιηθούν, μπορεί να προκληθεί σύγχυση και βία (Smith, 1989).

Βασίζονται στην σχέση της εξουσίας με τις κοινωνικές δομές, όπως είναι οι θεσμοί, τα πολιτικά και οικονομικά συστήματα, και αποσκοπούν στην κατανόηση των διαρθρωτικών χαρακτηριστικών της κοινωνίας σε επίπεδο οικογένειας, ομάδας, σχολείου, θρησκείας, Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης ή και του κράτους, τα οποία ενθαρρύνουν τη βία κατά των γυναικών και τοποθετούν τις γυναίκες σε δευτερεύοντα ρόλο. Στόχος αυτών των προσεγγίσεων είναι η μελέτη των κανόνων, των κοινών πεποιθήσεων και στάσεων που

επηρεάζονται από τις κοινωνικές δομές και θεωρούνται πολιτισμικοί παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των ατόμων ή μιας ομάδας (Wall, 2014).

2.4 Το Κοινωνικό Οικολογικό Μοντέλο

Μια σύγχρονη θεωρητική ερμηνεία για την κατανόηση της βίας κατά των γυναικών είναι το κοινωνικό οικολογικό μοντέλο, το οποίο προτείνει ένα ολοκληρωμένο οικολογικό πλαίσιο με στόχο την πληρέστερη κατανόηση (Heise, 1998). Η πρώτη Παγκόσμια Έκθεση για τη Βία και την Υγεία (WHO, 2002) προσπάθησε να κατανοήσει τον πολύπλευρο χαρακτήρα της βίας μέσω αυτού του μοντέλου και έτσι, το οικολογικό πλαίσιο ή παράδειγμα δημιουργήθηκε στη βάση της θεώρησης, ότι κανένας παράγοντας δεν μπορεί να εξηγήσει από μόνος του το φαινόμενο της βίας, θεωρώντας ότι η βία είναι αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης μεταξύ πολλών παραγόντων. Έτσι, το κοινωνικό οικολογικό μοντέλο αναγνωρίζει ότι οι παράγοντες που συντείνουν στη βία κατά των γυναικών υπάρχουν στο άτομο, στις σχέσεις, στην κοινωνία και στο κοινωνικό επίπεδο (WHO, 2002). Το οικολογικό μοντέλο, ταξινομημένο σε *τέσσερα επίπεδα*, ατομικό, προσωπικών σχέσεων, κοινοτικό και κοινωνικό, καθιστά δυνατή την ανάλυση των παραγόντων που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των ανθρώπων και οι οποίοι αυξάνουν τις πιθανότητες των ανθρώπων να μετατραπούν σε δράστες ή θύματα βίαιων πράξεων.

Το Οικολογικό μοντέλο βασίζεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ όλων αυτών των επιπέδων. Του ατόμου, του περιβάλλοντος του, της κοινότητας στην οποία ζει και της ευρύτερης κοινωνίας στην οποία δραστηριοποιείται. Στο θέμα της συντροφικής βίας, λαμβάνονται υπόψιν πολλοί παράγοντες από διάφορα φάσματα της ζωής των ατόμων, αλλά και των πλαισίων που τα περιβάλλουν. Τέτοιοι παράγοντες μπορεί είναι τα βιώματα, η ποιότητα ζωής, οι συνθήκες διαβίωσης, η γειτονιά, οι συναναστροφές. Τα ατομικά χαρακτηριστικά δεν θα πρέπει να εξετάζονται μεμονωμένα αλλά μέσα στο κοινωνικό περιβάλλον με το οποίο αλληλεπιδρά το άτομο. Καθ' αυτό τον τρόπο πρέπει να γίνονται και οι αλλαγές, εστιασμένες στα άτομα, ανά επίπεδο, θα πρέπει να εξετάζονται οι παράγοντες εμφάνισης βίαιης συμπεριφοράς και να υπάρχει μέριμνα για την αλλαγή τους.

2.5 Ο κύκλος της βίας

Το μοτίβο της ενδοοικογενειακής-ενδοσυζυγικής βίας αναγνωρίζει τέσσερις φάσεις εξέλιξης, αλλά είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι αυτές οι φάσεις δεν εκδηλώνονται απαραίτητως σε όλες τις βίαιες σχέσεις (Hirigoyen M. F., 2006: Huecker S., 2020).

Η πρώτη φάση αναφέρεται ως φάση έντασης και χαρακτηρίζεται από μια αυξημένη ένταση και οξυθυμία από προβλήματα καθημερινής ζωής. Ο σύντροφος εκφράζει την οξυθυμία του μέσω επιθετικών βλεμμάτων, αλλαγών στον τόνο της φωνής και μέσα από τη σιωπή. Σε αυτή τη φάση, ο άνδρας επιβάλλει τα προβλήματά του στην γυναίκα και αυτή αντιδρά με έντονο ενδιαφέρον, αναλαμβάνοντας την κατηγορούμενη και ενοχική θέση.

Η δεύτερη φάση είναι η φάση της επιθετικότητας, όπου ο σύζυγος χάνει τον έλεγχο και επιδίδεται σε φωνητική επιθετικότητα, απειλητικές υπονοήσεις και πράξεις υλικής ζημιάς. Σταδιακά, αυτή η επιθετικότητα εξελίσσεται σε σωματική κακοποίηση της γυναίκας, που μπορεί να περιλαμβάνει επιθετικές χειρονομίες και ακόμα και σεξουαλική βία. Η γυναίκα συνήθως αντιδρά με αισθήματα θλίψης ανισχύοντος, φόβου και αδυναμίας άμυνας.

Στην τρίτη φάση, η φάση της μεταμέλειας, άνδρας αισθάνεται τύψεις και αλλάζει τη συμπεριφορά του, ζητώντας συγχώρεση και καταθέτοντας όρκους μετάνοιας. Συχνά, προσπαθεί να δικαιολογήσει τη συμπεριφορά του είτε μέσω της συμπεριφοράς της γυναίκας είτε με εξωτερικούς παράγοντες όπως τις δυσμενείς εργασιακές συνθήκες, την κόπωση ή την κατάχρηση ουσιών. Σε αυτή τη φάση, ο άνδρας προσπαθεί να απομονώσει την ευθύνη από τον εαυτό του.

Τέλος, η τέταρτη φάση είναι η φάση της καλής συμπεριφοράς, όπου ο άνδρας εμφανίζει γνήσια επιθυμία για αλλαγή και βελτίωση. Σε αυτή τη φάση, μπορεί να αναπτυχθεί αίσθημα μεταμέλειας, στοργικότητας και αισιοδοξίας, αλλά είναι σημαντικό να αναγνωριστεί από την σύζυγο, καθώς αυτό το μοτίβο μέλλει να εξαφανιστεί και να δώσει την θέση του σε εκρήξεις, θέτοντας τον εαυτό της σε κίνδυνο (Hirigoyen, 2006).

2.6 Ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις

Αν και οι αρνητικές συνέπειες της βίας μεταξύ συντρόφων (IPV) είναι καλά τεκμηριωμένες, οι περισσότερες έρευνες αντιλαμβάνονται την βία μεταξύ συντρόφων ως ενιαίο κατασκεύασμα και έχουν επικεντρωθεί κυρίως στον αντίκτυπο της σωματικής βίας. Ωστόσο, πρόσφατη θεωρητική και εμπειρική εργασία υποδηλώνει ότι η συντροφική βία μπορεί να είναι ετερογενής, με διαφορετικές συνέπειες που σχετίζονται με διαφορετικά πρότυπα βίας, κακοποίησης και ελέγχου. Τα αποτελέσματα υποδεικνύουν ότι η εμπειρία οποιουδήποτε προτύπου βίας συνδέεται με μια σειρά αρνητικών ψυχοκοινωνικών εκβάσεων. Ωστόσο, δείχνουν επίσης τον αυξανόμενο αρνητικό αντίκτυπο και την αντιληπτή επικινδυνότητα της συντροφικής βίας για όσους / -ες βιώνουν πιο σοβαρά και χρόνια

πρότυπα βίας και ελέγχου. Αυτά τα αποτελέσματα υποδηλώνουν ότι ο ψυχοκοινωνικός αντίκτυπος της συντροφικής βίας επηρεάζεται από το φύλο και από τη φύση της βίας, της κακοποίησης και του ελέγχου που βιώνεται (Ansara, D. L., & Hindin, M. J. 2011).

Μια πρόσφατη και ολοκληρωμένη ανασκόπηση της βιβλιογραφίας από τους Van Horn και Lieberman (2004) έδειξε ότι η βία σε μια ενήλικη σχέση σχετίζεται με πολύ αυξημένο κίνδυνο για κακοποίηση παιδιών και ότι οι γυναίκες που έχουν εκτεθεί στη βία παρουσιάζουν αυξημένα επίπεδα γονικού άγχους, αν και είναι λιγότερο σαφές ότι τα συναισθήματα άγχους τους μεταφράζονται σε ανεπαρκή γονική μέριμνα. Δυστυχώς, σχετικά λίγα είναι γνωστά για τον ψυχολογικό αντίκτυπο στα παιδιά που ζουν σε βίαιες οικογένειες (Fantuzzo et al., 1997). Ορισμένοι παράγοντες που έχει βρεθεί ότι είναι σημαντικοί για τα αποτελέσματα των παιδιών είναι η βία και η ψυχολογική κακοποίηση που στρέφεται στη μητέρα και στο παιδί. Ωστόσο, τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται πιο συχνά σε αυτές τις μελέτες δεν έχουν μετρήσει τα προβλήματα που παρουσιάζουν συνήθως τα παιδιά που εκτίθενται σε βία και δεν έχουν καταφέρει να διακρίνουν τον αντίκτυπο της ενδοοικογενειακής βίας και τον αντίκτυπο της άμεσης κακοποίησης παιδιών (Van Horn & Lieberman, 2004). Μια κλινική ανησυχία τόσο για τις μητέρες όσο και για τα παιδιά της ενδοοικογενειακής βίας είναι η πιθανότητα ανάπτυξης διαταραχής μετατραυματικού στρες (PTSD). Αυτή είναι μια σοβαρή αγχώδης διαταραχή που οφείλεται σε έκθεση ή μαρτυρίες γεγονότων που απειλούν τη ζωή ή προκαλούν τον τραυματισμό και επιφέρουν έντονο φόβο ή αδυναμία. Χαρακτηρίζεται από ένα μοτίβο δυνητικά αναπηρικών αποκρίσεων, συμπεριλαμβανομένου (α) επανάκλησης γεγονότων τραύματος με τη μορφή αναμνήσεων ή αναδρομών, μαζί με ψυχολογική και φυσιολογική δυσφορία (διέγερση) όταν εκτίθεται σε ερεθίσματα που σχετίζονται με το τραύμα. (β) αποφυγή ερεθισμάτων που σχετίζονται με το τραύμα ή περιόδους συναισθηματικής απόσπασης· και (γ) φυσιολογική διέγερση που χαρακτηρίζεται από προβλήματα όπως η υπερεπαγρύπνηση, οι διαταραχές ύπνου ή ο ακατάλληλος θυμός (American Psychiatric Association, 1994).

Επιστημονικές εργασίες σχετικά με τις επιπτώσεις της βίας μεταξύ συντρόφων στην ψυχική υγεία σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος έχει επικεντρωθεί κυρίως σε κλινικές διαταραχές όπως η διαταραχή μετατραυματικού στρες, η κατάθλιψη και η κατάχρηση ουσιών. Μη κλινικές, ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις από τους καθημερινούς στρεσογόνους παράγοντες, ιδιαίτερα οι οικονομικές δυσκολίες και η ανησυχία για τα παιδιά, προκαλούν εκτεταμένη ταλαιπωρία και βλάπτουν την ευημερία των επιζώντων γυναικών, επηρεάζοντας την ανάπτυξη και έκφραση κλινικών διαταραχών. Οι ψυχοκοινωνικές

επιπτώσεις προκύπτουν σε πολλαπλά επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικών επιπέδων όπου οι κοινωνικές νόρμες συχνά υποτιμούν τις γυναίκες και τους άντρες, και η συσσώρευση στρες αυξάνει τη βλάβη που προκαλείται από τη βία από τους συντρόφους (IPV) κατά των γυναικών (IPVAW).). Με βάση τις αφηγήσεις και τις μελέτες των επιζώντων από διάφορες χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος (LMIC), συμπεριλαμβανομένων των σκληρών ένοπλων συγκρούσεων και φυσικών καταστροφών, υπογραμμίζεται η σημασία της κατανόησης τόσο των κλινικών επιπτώσεων όσο και των μη κλινικών, ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων, που αλληλεπιδρούν με και αλληλοσυμπληρώνονται (Wessells, M. G., & Kostelny, K., 2022).

Η κατανόηση του ψυχοκοινωνικού αντίκτυπου του IPVAW απαιτεί μια κοινωνική οικολογική προοπτική που έχει αποδειχθεί χρήσιμη για την κατανόηση και την αντιμετώπιση διαφορετικών μορφών βίας με βάση το φύλο (Heise, L., 1998), συμπεριλαμβανομένου του IPV (Meinhart, M., et al, 2021). Το οικολογικό πλαίσιο υπογραμμίζει τη συστημική φύση της συντροφικής βίας κατά των γυναικών (IPVAW) και μπορεί να ενσωματώσει πολυτομεακούς στρεσογόνους παράγοντες όπως οικονομικά προβλήματα, δύσκολες υλικές συνθήκες διαβίωσης και κακή πρόσβαση σε ποιοτική υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση. Αν και υπάρχουν διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις κοινωνικών επιπέδων σε ένα οικολογικό πλαίσιο, παρατίθενται οι ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις στο άτομο (επιζήσασα), την οικογένεια, την κοινότητα, στο κοινωνικό και σε διεθνές επίπεδο. Αν και αυτά τα επίπεδα είθισται να συζητούνται χωριστά, υπάρχει εκτεταμένη αλληλεπίδραση μεταξύ τους (Wessells, M. G., & Kostelny, K., 2022).

2.6.1 Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις που αφορούν το Άτομο

Στις κοινωνίες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος ειδικά, οι επιζήσασες του IPVAW πιθανότατα θα αντιληφθούν ατομικές ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις μέσα από το πρίσμα του σχεσιακού νοήματος. Για παράδειγμα, μια γυναίκα που υπέστη σωματικούς τραυματισμούς και που επέζησε, μπορεί να δει τον αντίκτυπο όσον αφορά την αδυναμία της να δραστηριοποιηθεί κοινωνικά ή επαγγελματικά. Από αυτή την άποψη, ο αντίκτυπος μπορεί να προέλθει όχι μόνο από τον ατομικό της σωματικό και συναισθηματικό πόνο, αλλά και από την ταλαιπωρία που συνδέεται με την ανικανότητά της να εργαστεί, να είναι καλή μητέρα και να βοηθήσει στην υποστήριξη της οικογένειάς της (Wessells, M. G., & Kostelny, K., 2022).

2.6.1.1 Φόβος

Ένας διάχυτος ατομικός αντίκτυπος είναι ο φόβος (Ely, G. et al, 2004), (Boonzaier, F., 2008), ο οποίος σε περιβάλλοντα υψηλής έντασης βίας, μπορεί να είναι συνεχής και βαθύς, όπως έχει περιγραφεί ως «εκστρατεία τρόμου» (Hayes, B., 2013). Ο φόβος των επιζώντων δεν είναι μόνο για τη δική τους ασφάλεια και ευημερία αλλά και για τα παιδιά τους (Karakurt, G., 2013), (Pells, K. et al., 2016). Ο φόβος είναι ισχυρός εν μέρει επειδή είναι συνεχής και προκαλεί συνεχή ανησυχία και αβεβαιότητα. Σε επιστημονικές εργασίες, επιζήσασες του IPVAW σχολίασαν ότι το συνεχιζόμενο άγχος που σχετίζεται με τον φόβο προκαλούσε τόσο σοβαρή κόπωση που τους άφηνε πολύ αδύναμες για να φροντίσουν σωστά τα παιδιά τους (Kohli, A. et al., 2015).

2.6.1.2. Ταπείνωση, ενοχή, ντροπή και στίγμα

Αν και οι συζητήσεις για το IPVAW συχνά τονίζουν τη σωματική βία, η εκτεταμένη τλαιπωρία προέρχεται επίσης από ψυχολογική βία, όπως η ταπείνωση. Προσφύγισσες που βίωσαν το IPVAW, ένιωθαν να αποδοκιμάζονται και να ταπεινώνονται από τους συζύγους τους. Ένιωθαν ιδιαίτερα ταπεινωμένες, όταν οι σύζυγοί τους τις μάλωναν ή τις χτυπούσαν μπροστά στα παιδιά τους. Ταπείνωση εμφανίζεται επίσης όταν οι σύζυγοι προσβάλλουν, υποτιμούν ή φωνάζουν στις γυναίκες τους δημόσια, μια στρατηγική που χρησιμοποιείται συχνά για να ταπεινώσει και να απομονώσει τις συζύγους. Σε περιβάλλοντα όπου ασκείται η πολυγαμία, οι σύζυγοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν δημόσιες ταπεινώσεις στρατηγικά για να αποδείξουν ότι η σύζυγος δεν εκπλήρωσε τις συζυγικές της υποχρεώσεις, «δικαιολογώντας» με αυτόν τον τρόπο την ανάληψη δεύτερης συζύγου (Kohli, A. et al., 2015). Οι επιζήσασες συχνά βιώνουν έντονες ενοχές, καθώς έχουν κοινωνικοποιηθεί ώστε να είναι οι φροντιστές των σχέσεων και να φέρουν ευθύνη για προβλήματα που προκύπτουν (Glantz, N., Halperin, D., 1995). Σε κοινωνίες όπου οι γυναίκες σύζυγοι / σύντροφοι αναμένεται να διατηρήσουν τη συζυγική αρμονία (Pells, K. et al., 2016), αναφέρουν ότι αισθάνονται ότι «ζουν σε ένα κλουβί» (Shiu-Thornton, S. et al., 2005), αναμένεται να υπομείνουν μια τέτοια μεταχείριση ήρεμα και νιώθουν ντροπή και φόβο για αντίποινα που θα προέκυπταν από το να ξεφύγουν από αυτό το μοτίβο.

Επίσης, οι γυναίκες αναφέρουν ότι νιώθουν ντροπή για τον ξυλοδαρμό και την ψυχολογική ταπείνωση στο πλαίσιο της σχέσης τους (Boonzaier, F., 2008). Αυτή η ντροπή πηγάζει εν μέρει από τα αισθήματα ενοχής και μερικής ευθύνης που βίωσαν κατά την πλοήγηση σε περίπλοκες σχέσεις που περιελάμβαναν ένα μείγμα αγάπης, προβλήματα

σχέσεων, αίσθημα συντετριμμένης καρδιάς (Bhuyan, R. et al, 2005) και βία. Τέτοια συναισθήματα ενοχής και ντροπής συμβαδίζουν με την αμφισβήτηση και τη μειωμένη αυτοεκτίμηση (Karakurt, G., 2013). Η «αποτυχία» των γυναικών να εκπληρώσουν τους κοινωνικά προδιαγεγραμμένους ρόλους τους, οι οποίοι απαιτούν υποταγή, υπακοή και διατήρηση της αρμονίας των σχέσεων, μαζί με την αρνητική θέση που συνδέεται με τον κακοποίηση μιας γυναίκας, οδηγούν σε ισχυρό στιγματισμό και απώλεια της προσωπικής αξιοπρέπειας. Ο συνδυασμός στιγματισμού και αυτοκατηγορίας θα μπορούσε να προκαλέσει σημαντική αγωνία, η οποία μπορεί να ενισχυθεί από τον κολεκτιβιστικό προσανατολισμό και τη δύναμη των πατριαρχικών ιδεολογιών, κανόνων και θεσμοθετημένων ρυθμίσεων εξουσίας.

2.6.1.3 Απώλεια ελευθερίας και έλεγχος

Οι άνδρες δράστες συχνά αναλαμβάνουν τον έλεγχο των οικονομικών, των οικιακών αποφάσεων και της συμπεριφοράς του επιζώντος του IPVAW, μέχρι το πώς ντύνεται, ποιον μπορεί να δει και πώς πρέπει να κρύψει τον φόβο και την αγωνία της. Κλεισμένες σε σχέσεις στις οποίες οι άνδρες χρησιμοποιούν ψυχολογική βία, την απειλή της σωματικής βίας και την πραγματική βία για να ελέγξουν τους συντρόφους τους, οι γυναίκες συχνά δεν μπορούν να εργαστούν ή να βγουν έξω και νιώθουν απομονωμένες. Ως αποτέλεσμα αυτού του υπερβολικού ελέγχου και της απώλειας πρακτόρευσης, οι επιζώντες του IPVAW αναφέρουν ότι αισθάνονται αβοήθητες (Boonzaier, F., 2008, Bhuyan, R. et al, 2005). Αυτή η αποδυνάμωση των γυναικών είναι ιδιαίτερα ανησυχητική υπό το πρίσμα της σημασίας της ενδυνάμωσης για την ευημερία (Bandura, A., 2001,) 50] και την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Επιπλέον, η απώλεια της εξουσίας μπορεί να εμποδίσει την ικανότητα των κοριτσιών και των γυναικών να περιηγούνται σε περίπλοκα περιβάλλοντα και να διαπραγματεύονται αποφάσεις σε δύσκολες σχέσεις (Hobfoll, S. et al, 2007). Η μειωμένη ελευθερία συχνά σημαίνει ότι οι επιζώντες δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση στην απαραίτητη φροντίδα, συμπεριλαμβανομένων των υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Οι γυναίκες μπορεί να φοβούνται ότι αν πάνε για υπηρεσίες, οι σύζυγοί τους μπορεί να απαντήσουν με περισσότερη βία. Επιπλέον, η μειωμένη εργασία από τους επιζώντες μπορεί να τους αφήσει να μην μπορούν να πληρώσουν τα έξοδα μεταφοράς για να φτάσουν στον χώρο υποστήριξης και υπηρεσιών. Οι ίδιοι οι επιζώντες μπορεί να αποφασίσουν να μην πάνε για υπηρεσίες για να αποφύγουν τη ντροπή ή το στίγμα ή να διατηρήσουν την πεποίθησή τους ότι η κακοποίηση ήταν κάτι προσωρινό και ότι η σταθερότητα θα επέτρεπε τη σχεσιακή αρμονία.

2.6.1.4 Κοινωνική απομόνωση

Μια εξαιρετικά σημαντική συνέπεια της απομόνωσης των επιζώντων του IPVAW είναι η απώλεια κοινωνικής υποστήριξης που συνήθως έρχεται μέσω συζητήσεων με φίλους, άτομα στην εργασία ή μέλη θρησκευτικών κοινοτήτων ή ομάδων πολιτών, όπως ομάδες γυναικών. Αυτή η κοινωνική υποστήριξη είναι το κλειδί για την αντιμετώπιση των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεων του IPVAW (Ogbe, E., et al, 2020). Η πανδημία COVID-19 έχει επιδεινώσει μόνο την απώλεια κοινωνικής υποστήριξης, αφήνοντας μεγάλο αριθμό γυναικών, συμπεριλαμβανομένων των επιζώντων του IPVAW, απομονωμένες ή παγιδευμένες στο σπίτι.

2.6.1.5 Αντιδράσεις στρες

Εκτός από τα κλινικά προβλήματα, είναι φυσιολογικό για τους επιζώντες του IPVAW να βιώνουν έντονο άγχος, αβεβαιότητα και αγωνία για τη δική τους κατάσταση και την ευημερία των παιδιών τους. Μεταξύ των Σύριων γυναικών πρόσφυγες στον Λίβανο, πολλές από τις οποίες βίωσαν IPVAW και διάφορες μορφές έμφυλης βίας, οι γυναίκες είπαν ότι βίωσαν «daghet» που στα αραβικά αναφέρεται σε πίεση ή αίσθημα χρόνιας κατάθλιψης (Barada, R., et al, 2005). Επίσης, συνεπάγεται ότι κάποιος αντιμετωπίζει μια ισχυρή επιβάρυνση στην ψυχική του υγεία, διατηρώντας παράλληλα την κοινωνικά αποδεκτή εμφάνιση ότι είναι ισχυρός ή χωρίς φάση (Barada, R., et al, 2005). Αυτό το παράδειγμα δείχνει πώς η δυσφορία μπορεί να ταιριάζει σε τοπικούς ιδιοματισμούς και όχι σε δυτικές κατηγορίες [26] και καλεί την περαιτέρω εξερεύνηση των βιωμένων εμπειριών και των υποκειμενικών αλλά σχεσιακών σημασιών που σχετίζονται με τη ζωή σε περιβάλλοντα του IPVAW.

2.6.1.6 Κατάχρηση ουσιών

Οι πιέσεις που επιβάλλονται από το IPVAW ενδέχεται να οδηγήσουν σε αυξημένα επίπεδα κατάχρησης ουσιών, η οποία από μόνη της θέτει τους ανθρώπους σε κίνδυνο να βλάψουν την ψυχική τους υγεία και την ψυχοκοινωνική τους ευημερία (Kleinman, A., 1977). Σε μια μελέτη με γυναίκες ηλικίας 13–24 ετών στην Κολομβία, τα άτομα που εμφάνισαν IPVAW ήταν πιο πιθανό από τα άτομα που δεν είχαν εμπειρία IPVAW να αναφέρουν ότι είχαν κάνει χρήση ναρκωτικών τις τελευταίες 30 ημέρες. Αυτή η κατάχρηση ουσιών ήταν επιβλαβής από μόνη της και συνέβαλε επίσης στην απουσία από την εργασία και στη μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας (Brown, D., et al., 2023).

2.6.1.7 Οικονομικές Επιπτώσεις

Τα επεισόδια IPVAW έχουν σημαντικές άμεσες και έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις (Brown, D., et al., 2023, Chan, K. et al., 2010, Vyas, S., et al., 2023, Waters, H. et al., 2005). Οι άμεσες επιπτώσεις σχετίζονται συχνά με το κόστος για τη θεραπεία υγείας. Μία επιζήσασα που αναζητά υγειονομική περίθαλψη μετά από ένα επεισόδιο IPVAW επιβαρύνεται με δαπάνες που κυμαίνονται από 29,72 \$ στη Νότια Αφρική έως 156,11 \$ στη Ρουμανία (Vyas, S., et al., 2023). Το συσσωρευμένο άμεσο κόστος είναι πιθανό να είναι σημαντικά υψηλότερο λόγω των επαναλαμβανόμενων βίαιων επεισοδίων, της εμφάνισης πολλαπλών τραυματισμών και της επιδείνωσης παλαιών τραυματισμών. Το έμμεσο κόστος των επεισοδίων IPVAW περιλαμβάνει απώλεια εισοδήματος λόγω έλλειψης επιζώντων ή περικοπή της αμειβόμενης εργασίας λόγω τραυματισμών, ντροπής ή φόβου ή συνδυασμό αυτών. Επηρεασμένοι από φόβο, άγχος και αβεβαιότητα, οι επιζώντες του IPVAW μπορεί επίσης να έχουν προκλήσεις στη συγκέντρωση και μπορεί να παρουσιάσουν μειωμένη παραγωγικότητα, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε μειώσεις εισοδήματος. Τα κορίτσια που βιώνουν το IPVAW μπορεί να υποστούν εκπαιδευτικές απώλειες όπως χρόνο εκτός σχολείου, δυσκολία μάθησης, μειώσεις της απόδοσης στο σχολείο και πρόωρη εγκατάλειψη (Assaad, R. et al, 2017, Scolese, A. et al., 2020). Αυτές οι εκπαιδευτικές προκλήσεις μπορούν να στερήσουν τα κορίτσια από τα μακροπρόθεσμα οικονομικά οφέλη που συνδέονται με την εκπαίδευση (Sabates, R., & Di Cesare, M., 2021).

2.6.1.8 Διαρκή Βάσανα

Για πολλές επιζήσασες του IPVAW, το στρες είναι συνεχές και συχνά μακροπρόθεσμο, αν και συχνά κρύβουν τον πόνο τους από τους άλλους. Εάν οι επιζήσασες αποκάλυπταν τον πόνο τους σε άλλα άτομα, αυτό θα μπορούσε να ντροπιάσει την οικογένεια ή να εξοργίσει τον σύζυγο, οδηγώντας σε περαιτέρω IPVAW. Ανάλογα με το πλαίσιο, οι επιζώντες μπορεί να αποφασίσουν να παραμείνουν με τους κακοποιούς συντρόφους τους λόγω οικονομικής αβεβαιότητας, που συχνά σχετίζεται με ανησυχίες για την ευημερία των παιδιών τους ή με τους κινδύνους που συνδέονται με το να είναι μόνοι τους (Horn, R. et al., 2014). Στις κοινωνίες της Μέσης Ανατολής, οι επιλογές των επιζήσαντων συχνά επηρεάζονται από το έντονο στίγμα που σχετίζεται με το διαζύγιο, την έλλειψη οικογενειακής υποστήριξης για αποχώρηση και τον φόβο ότι θα χάσουν την επιμέλεια των παιδιών τους (Al-Nsour, M., et al., 2009, Haj-Yahia, M., & Clark, C. J. 2013). Παρόλο που οι επιζώντες λαμβάνουν μέτρα όπως η προσευχή και η σιωπή ως μέσο για την

ελαχιστοποίηση των συγκρούσεων και για να κάνουν την κατάστασή τους πιο υποφερτή (Al-Nsour, M., et al., 2009), το βάρος της συνεχιζόμενης αγωνίας παραμένει σημαντικό και παρατεταμένο.

2.6.2 Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις στην Οικογένεια

Το οικογενειακό επίπεδο είναι ιδιαίτερα σημαντικό να λαμβάνεται υπόψη κατά την ανάλυση του ψυχοκοινωνικού αντίκτυπου του IPVAW. Στα περισσότερα περιβάλλοντα, ο γάμος είναι ο πρωταρχικός χώρος για οικείες σχέσεις και για τη νομιμότητα μέσα σε αυτές. Συνήθως, ο γάμος και οι σχέσεις θεωρούνται οικογενειακά θέματα και όχι μόνο ατομικά ή ζευγαριού (Wessells, M. G., & Kostelny, K., 2022).

2.6.2.1 Οικογενειακή Βία

Οι επιπτώσεις της βίας στην εσωτερική δυναμική των οικογενειών είναι σημαντικές και πολυποικίλες. Οι θύτες, συχνά, αναπτύσσουν νοητικά, συναισθηματικά και συμπεριφορικά προβλήματα. Οι δράστες, από την άλλη πλευρά, ενδέχεται να αντιμετωπίζουν προβλήματα ελέγχου της οργής, καθώς και δυσκολίες στην ανάπτυξη υγιών σχέσεων.

Το IPVAW και οι ψυχοκοινωνικές του επιπτώσεις βασίζονται σε ευρύτερα, κοινωνικά επικυρωμένα συστήματα κακοποίησης και κακομεταχείρισης των γυναικών. Τόσο στην Ασία όσο και στην υποσαχάρια Αφρική, ο συζυγικός βιασμός και η σεξουαλική υποβάθμιση είναι ευρέως διαδεδομένοι και συχνά απεικονίζονται στο εθιμικό δίκαιο ως προνόμιο του συζύγου (Yebisi, O., & Balogun, V. 2017). Η ευρεία αποδοχή του συζυγικού βιασμού και η απουσία ή η αποτυχία επιβολής της νομοθεσίας κατά του βιασμού εντός της οικογένειας μπορεί να κάνει τις γυναίκες να αισθάνονται φόβο και χωρίς προστασία. Παρόμοια δυναμική παίζεται στις πρακτικές προίκας που είναι ευρέως διαδεδομένες στην Ασία, τη βόρεια Αφρική και άλλες περιοχές (UNODC, A. 2018).). Σε χώρες όπως η Ινδία, το Πακιστάν ή το Μπαγκλαντές, για παράδειγμα, η οικογένεια της νύφης αναμένεται να πληρώσει στον γαμπρό και την οικογένειά του ένα σημαντικό ποσό, συχνά με μορφές όπως ζώα ή περιουσιακά στοιχεία, τη στιγμή του γάμου. Εάν επιδεινωθούν οι οικονομικές συνθήκες ή προκύψουν άλλες προκλήσεις, ενδέχεται να υπάρξουν καθυστερήσεις ή αδυναμίες πληρωμής της προίκας. Αυτό οδηγεί σε ακραίες πιέσεις που ασκούνται στη νύφη, με αποτέλεσμα αυξημένα ποσοστά αυτοκτονίας μεταξύ των πρόσφατων νυφών (Banerjee, P. R. 2014). Σε χώρες όπως η Ινδία, μέλη της οικογένειας έχουν εμπλακεί μερικές φορές σε

δολοφονία προίκας (Banerjee, P. R. 2014), παρά τους νόμους κατά αυτής της φρικτής μορφής δολοφονίας. Σε μουσουλμανικές κοινωνίες όπως το Αφγανιστάν και το Πακιστάν, μπορεί να υπάρχει φόβος για φόνο τιμής, συνήθως από ένα μέλος της οικογένειας (Ely, G. E., et al., 2004). Στην υποσαχάρια Αφρική, τα μέλη της οικογένειας συχνά διαδραματίζουν ρόλο στην ενεργοποίηση επιβλαβών πρακτικών όπως ο ακρωτηριασμός/κόψιμο των γυναικείων γεννητικών οργάνων (Cappa, C., Thomson, C., & Murray, C. 2020).

2.6.2.2 Επιπτώσεις στις οικείες σχέσεις

Σε πλείστες των περιπτώσεων, οι καβγάδες συχνά αυξάνονται σε ένταση, δημιουργώντας μια σπείρα σύγκρουσης που συχνά καταλήγει στο IPVAW (Jewkes, R. et al., 2018). Συνήθως, η σπείρα των συγκρούσεων και η IPVAW συχνά συμβαίνουν σε συνδυασμό με την υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ από τον άνδρα σύντροφο (Greene, M. et al, 2021). Ένα επεισόδιο IPVAW μπορεί να μεταμορφώσει τις στενές σχέσεις και συχνά πυροδοτεί πρόσθετες συγκρούσεις, αμοιβαίο θυμό και αλληλοκατηγορίες, αβεβαιότητα και αυξημένες προσπάθειες του δράστη να ελέγξει τον σύντροφό του με σωματικά και ψυχολογικά μέσα. Αυτά έχουν σημαντικές ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις στους επιζώντες, όπως συζητήθηκε παραπάνω. Ο ψυχοκοινωνικός αντίκτυπος της IPVAWW στη σχέση, ωστόσο, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις αποδόσεις που κάνει η γυναίκα σχετικά με το τι προκάλεσε τη βία. Εάν, για παράδειγμα, μια γυναίκα της οποίας ο σύζυγος τη χτύπησε θεωρεί τη βία ως περιστασιακή παρά ως προδιάθεση, μπορεί να έχει την τάση να θεωρεί τη βία ως προσωρινή και να πιστεύει ότι θα αλλάξει. Ωστόσο, εάν η γυναίκα βιώσει κάποια ενοχή για τη βίαιη συναλλαγή, μπορεί να αισθάνεται ότι έχει απογοητεύσει τη σχέση της και την οικογένειά της (Boonzaier, F., 2008). Μια τέτοια ενοχή μπορεί να οδηγήσει τους επιζώντες να συνεχίσουν να υπομένουν την επιζήμια σχέση, ακόμη και όταν δεν υπάρχει ρεαλιστική ελπίδα για σημαντική βελτίωση των σχέσεων. Οι επιπτώσεις του IPVAW σε μία σχέση μπορεί να μεταδοθούν σε μελλοντικές στενές σχέσεις συνεργατών. Για παράδειγμα, τα έφηβα κορίτσια που έχουν επηρεαστεί από το IPVAW είναι πιο πιθανό να εμπλακούν στο μέλλον σε επικίνδυνη σεξουαλική συμπεριφορά, ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες ή κατάχρηση ουσιών (Coker, A. et al, 2002). Αυτή η συμπεριφορά θα μπορούσε να τους οδηγήσει σε σχέσεις που δεν βασίζονται στην αμοιβαία αγάπη και φροντίδα και που μπορεί να γίνουν χώροι σωματικής, σεξουαλικής και ψυχολογικής κακοποίησης.

2.6.2.3 Πολυγαμία

Η πολυγαμία επίσης, είναι ευρέως διαδεδομένη σε διάφορα μέρη του κόσμου (Ahinkorah, B., 2021). Γενικά, οι πολυγαμικές σχέσεις έχουν υψηλότερα ποσοστά IPVAW από τις μονογαμικές σχέσεις (Uthman, O. et al, 2010). Επιπλέον, οι γυναίκες σε πολυγαμικές σχέσεις είναι πιο πιθανό να εγκρίνουν τον ξυλοδαρμό του συζύγου (Amo-Adjei, J., & Tuoyire, D., 2016).. Τα υψηλότερα επίπεδα IPVAW στις πολυγαμικές σχέσεις προκαλούν σημαντική ψυχοκοινωνική δυσφορία. Επιπλέον, μεγάλη αγωνία πηγάζει από τον ανταγωνισμό (Nwoye, A., 2007). 421.) και ακόμη και την εχθρότητα μεταξύ των συζύγων (Schnier, D., & Hintmann, B., 2000). Παραδοσιακά, η πρώτη σύζυγος, η οποία είναι συνήθως η μεγαλύτερη σε ηλικία, έχει εξουσία πάνω στις άλλες συζύγους και μπορεί να τις συμπεριφέρεται με σκληρούς, αυταρχικούς τρόπους (Borgerhoff-Mulder, M., 1987). Αν και οι ανώτερες και οι κατώτερες σύζυγοι μπορεί να συνεργάζονται, οι ηλικιωμένες σύζυγοι συνήθως βιώνουν φόβο, θυμό, θλίψη, και απώλεια όταν ο σύζυγος παίρνει μια κατώτερη σύζυγο. Ο ανταγωνισμός από τσόχα είναι ένας αγώνας όχι μόνο για το καθεστώς αλλά και για τους οικονομικούς πόρους που επηρεάζουν έντονα την ευημερία της γυναίκας και των παιδιών της. Το άγχος προέρχεται επίσης από τη συναισθηματική ή σεξουαλική ευνοιοκρατία του συζύγου (Bove, R., & Valeggia, C., 2009). Σε αυτό το σύστημα ανταγωνισμού και ζήλιας, οι συγκρούσεις μεταξύ των συζύγων μπορεί να κλιμακωθούν και να δημιουργήσουν δυσκολίες στον σύζυγο, ο οποίος απαντά στην «κακή συμπεριφορά» μιας συζύγου (συνήθως της ανώτερης συζύγου) με βία. Η ψυχολογική βία μπορεί επίσης να γίνει ενδημικό μέρος των σχέσεων των συζύγων. Ευτυχώς, αυτό δεν συμβαίνει σε όλες τις πολυγαμικές σχέσεις ή στις πολυγαμικές σχέσεις σε όλες τις χώρες (Ahinkorah, B., 2021).

2.6.2.4 Επιδράσεις μεταξύ των γενεών

Η τρέχουσα έρευνα εκτιμά ότι σχεδόν το ένα τρίτο των παιδιών έχουν εκτεθεί σε IPVAW κατά τη διάρκεια της ζωής τους (Kieselbach, B. et al, 2022). Η έκθεση μπορεί να συμβεί μέσω της άμεσης παρατήρησης των επεισοδίων IPVAW από τα παιδιά και μπορεί επίσης να συμβεί όταν τα παιδιά συνειδητοποιούν το IPVAW, για παράδειγμα βλέποντας τις πληγές της μητέρας τους, ακούγοντας συζητήσεις για επεισόδια IPVIPVAV ή αντιμετωπίζοντας αλλαγές στη ζωή ως συνέπεια της βίας (Holden, G. W. (2003).

Η έκθεση στο IPVAW μπορεί να έχει ισχυρές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία και την ψυχοκοινωνική ευημερία των παιδιών. Μπορεί να οδηγήσει σε ποικίλα προβλήματα ψυχικής υγείας όπως διαταραχές διάθεσης και άγχους όπως PTSD (Devries, K. et al, 2017).

και επίσης σε διαταραχές συμπεριφοράς και προβλήματα προσαρμογής (Laurenzi, C. et al, 2020). Στη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, η έκθεση στο IPVAW αύξησε το στίγμα, ειδικά για τα κορίτσια, και οδήγησε σε χαμένες μέρες από το σχολείο και εξωτερίκευση της συμπεριφοράς (Glass, N., et al, 2018).

Η έκθεση στο IPVAW μπορεί να οδηγήσει σε κατάχρηση ουσιών και επικίνδυνη συμπεριφορά όπως το μη ασφαλές σεξ (Wood, S. & Sommers, M., 2011) και σχετίζεται με μακροπρόθεσμα προβλήματα υγείας όπως καρδιαγγειακά νοσήματα, καρκίνος, διαβήτης και προβλήματα αναπαραγωγικής υγείας (Hillis, S. et al, 2017). Επιπλέον, τα παιδιά που έχουν γίνει μάρτυρες IPVAWer διατρέχουν αυξημένο κίνδυνο να διαπράξουν ή να βιώσουν IPVAW ως ενήλικες (Tenkorang, E., & Owusu, A., 2018). Ένας τρόπος για τη μετάδοση του IPVAW μεταξύ γενεών είναι ότι τα παιδιά μαθαίνουν να βλέπουν τη βία ενός συζύγου εναντίον της συζύγου του ως φυσιολογική.

Η έκθεση στο IPVAW μπορεί να έχει ισχυρές ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις στα παιδιά, κλονίζοντας την ασφάλεια του σπιτιού και της οικογένειάς τους. Το να ακούν επεισόδια IPVAW ή να βλέπουν τις πληγές της μητέρας τους μπορεί να προκαλέσει φόβο και άγχος για την ευημερία της μητέρας τους. Βιώνοντας το φόβο της μητέρας τους και τη μειωμένη ικανότητα να τα φροντίζει, τα παιδιά μπορεί να ανησυχούν για την ευημερία τους και να τρέφουν αβεβαιότητα για το μέλλον τους. Σε ορισμένα πλαίσια, τα παιδιά μπορεί να φοβούνται ότι θα χωριστούν από τις οικογένειές τους, κάτι που μπορεί να θεωρηθεί από τις αρχές ως μη ασφαλές για τα παιδιά. Νομίζοντας ότι πρέπει να έκαναν κάτι λάθος που προκάλεσε τον ξυλοδαρμό της μητέρας, τα παιδιά μπορεί επίσης να βιώσουν ενοχές και απώλεια αυτοεκτίμησης. Λόγω των οικονομικών πιέσεων του νοικοκυριού, τα παιδιά μπορεί να χρειαστεί να εγκαταλείψουν το σχολείο όταν βλέπουν την εκπαίδευση ως πηγή ελπίδας για το μέλλον και μπορεί να εμπλακούν σε επικίνδυνες μορφές εργασίας ή εργασίας που τα θέτει σε κίνδυνο εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας [97]. Ακόμη και αν παραμείνουν στο σχολείο, οι ευκαιρίες μάθησής τους μπορεί να μειωθούν, καθώς η έκθεση των παιδιών στο IPVAW σχετίζεται με γνωστική έκπτωση και μειωμένη εκπαιδευτική επίδοση [98].

Αυτές οι επιπτώσεις στα παιδιά προσθέτουν στην ψυχοκοινωνική δυσφορία των μητέρων, οι οποίες καθορίζουν την ευημερία τους σε μεγάλο βαθμό με βάση την ευημερία των παιδιών τους (McKay, S. Et al., 2011). και την αποτελεσματικότητά τους ως μητέρες. Το να βλέπουν τον αρνητικό αντίκτυπο στα παιδιά τους προσθέτει μόνο το βάρος της ενοχής

και της ντροπής των μητέρων και υπονομεύει τη μεγαλύτερη ελπίδα τους, που είναι να είναι καλή μητέρα.

2.6.2.5 Έλλειψη οικογενειακής υποστήριξης

Οι έγγαμες γυναίκες προσβλέπουν στους γονείς και τις ευρύτερες οικογένειές τους για υποστήριξη σε δύσκολες στιγμές. Ωστόσο, σε περιβάλλοντα τόσο διαφορετικά όπως η Κολομβία (Wirtz, A. et al, 2014), η βόρεια Ουγκάντα (Annan, J., & Brier, M., 2010) ή η Παλαιστίνη (Al-Modallal, H., 2012), οι επιζήσασες του IPVAW δεν λαμβάνουν συναισθηματική ή άλλη υποστήριξη από τις οικογένειές τους, ειδικά όσον αφορά το διαζύγιο. Αυτή η έλλειψη υποστήριξης προσθέτει μόνο στην απομόνωση, την απελπισία, την αδυναμία και την έλλειψη προστασίας των επιζήσαντων.

2.6.3 Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις που αφορούν την Κοινότητα

Οι κοινότητες είναι συχνά τόποι διάπραξης του IPVAW και άλλων μορφών βίας κατά κοριτσιών και γυναικών και σπάνια προσφέρουν την απαραίτητη υποστήριξη και προστασία για τους επιζώντες του IPVAW. Η παρακάτω συζήτηση εξετάζει τις ρυθμίσεις μη σύγκρουσης και επίσης τις ρυθμίσεις σύγκρουσης, καθώς η ένοπλη σύγκρουση δεν είναι μόνο ευρέως διαδεδομένη αλλά επιτρέπει επίσης μεγαλύτερη ταλαιπωρία που σχετίζεται με το IPVAW.

2.6.3.1 Ρυθμίσεις χωρίς σύγκρουση

Αν και το IPVAW απαγορεύεται από το νόμο στις περισσότερες χώρες, συχνά κανονικοποιείται και θεωρείται φυσικό σύμφωνα με τα τοπικά έθιμα. Επιπλέον, οι κοινοτικοί κανόνες μπορεί να απαιτούν από τους άνδρες να «τιμωρούν» τις ανυπάκουες συζύγους χρησιμοποιώντας βία και η αποτυχία να το κάνουν μπορεί να προκαλέσει κριτική. Έχοντας μεγαλώσει παρατηρώντας το IPVAW στις οικογένειές τους και μαθαίνοντας ο ένας από τον άλλον, οι άνδρες σε μια κοινότητα μπορεί να αποδεχτούν την πρακτική, να κατηγορήσουν το θύμα όταν εμφανίζεται το IPVAW και να κάνουν σχετικά λίγα για να παρέμβουν εναντίον του. Οι κοινοτικοί κανόνες συνήθως δεν πρέπει να παρεμβαίνουμε εκτός εάν ο σύζυγος και η σύζυγος ζητήσουν βοήθεια, κάτι που σπάνια γίνεται από αυτοδικαίους, θυμωμένους δράστες. Αυτή η κατάσταση συνήθως αφήνει τις γυναίκες να νιώθουν φόβο, αβεβαιότητα για το μέλλον και αδύναμες να σταματήσουν το IPVAW. Σε ορισμένα περιβάλλοντα, φρικτές μορφές IPVAW, συμπεριλαμβανομένης της δολοφονίας,

συμβαίνουν σε δημόσιους χώρους χωρίς συντονισμένη οργή ή παρέμβαση της κοινότητας. Το 2022 στη βόρεια Αίγυπτο, για παράδειγμα, μια φοιτήτρια πανεπιστημίου που επεδίωκε μια καριέρα και όχι έναν παραδοσιακό γάμο μαχαιρώθηκε θανάσιμα από έναν άνδρα που είχε ζητήσει να την παντρευτεί πολλές φορές αλλά είχε αρνηθεί (Salem, M., & Ebrahim, N., 2022). Αν και αυτή η φρικτή δολοφονία προκάλεσε εκκλήσεις για νομική προστασία και ανθρώπινα δικαιώματα για τις γυναίκες, ορισμένες απαντήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης κατηγόρησαν το θύμα ότι δεν καλύφθηκε σωστά για να αποφύγει τον πειρασμό των ανδρών (Salem, M., & Ebrahim, N., 2022). Τέτοια περιστατικά αποτελούν μέρος ενός πολύ ευρύτερου προτύπου βίας κατά κοριτσιών και γυναικών, το οποίο μπορεί να περιλαμβάνει σεξουαλική παρενόχληση, βιασμό, σεξουαλική εκμετάλλευση, πρόωρο γάμο, εφηβική εγκυμοσύνη και ακρωτηριασμό/κοπή γυναικείων γεννητικών οργάνων. Αυτή η εκτεταμένη, κανονικοποιημένη βία κατά των γυναικών και των κοριτσιών σε δημόσιους χώρους, συχνά με ατιμωρησία ή ακόμη και την υποστήριξη της κοινότητας, προκαλεί συνεχή φόβο και παραβιάζει την αξιοπρέπεια των γυναικών και των κοριτσιών. Αυτός ο φόβος μπορεί να οδηγήσει σε απόσυρση από δημόσιους χώρους, περιορίζοντας σοβαρά την ελευθερία των επιζώντων, την αντιπροσωπεία, τις φιλοδοξίες σταδιοδρομίας, την ικανότητα εργασίας και τις κοινωνικές σχέσεις που είναι βασικές για την ευημερία. Συμπλήρωμα αυτού του φόβου είναι το στίγμα, η ενοχοποίηση των θυμάτων, η ντροπή και οι συνεχιζόμενες διακρίσεις που αντιμετωπίζουν συχνά οι γυναίκες σε επίπεδο κοινότητας. Αυτός ο αστερισμός παραγόντων μπορεί να περιορίσει σοβαρά την ικανότητα εργασίας των επιζώντων και η προκύπτουσα απώλεια εισοδήματος μπορεί να δυσκολέψει τους επιζώντες να συντηρήσουν τα παιδιά τους, κάτι που είναι μια βαθιά πηγή αγωνίας. Η ανησυχία και η ενοχή της μητέρας πιθανότατα θα είναι ιδιαίτερα ισχυρές εάν τα παιδιά της πρέπει να εγκαταλείψουν το σχολείο. Οι μητέρες μπορεί επίσης να ανησυχούν για το στίγμα που επεκτείνεται στα παιδιά της, καθώς η ανυπακοή μιας γυναίκας στον σύζυγό της συχνά εκλαμβάνεται ως κηλίδα για την οικογένειά της. Η αγωνία πηγάζει επίσης από την έλλειψη και τα προβλήματα πρόσβασης στην κοινοτική υποστήριξη και υπηρεσίες για τους επιζώντες του IPVAW. Σε πολλές περιοχές, δεν έχουν ασφαλές μέρος να πάνε και δεν έχουν ποιοτικές υπηρεσίες ψυχικής υγείας να απευθυνθούν. Αποκομμένοι από τους φίλους και τους φυσικούς βοηθούς τους στην κοινότητα, μπορεί να φοβούνται να αναζητήσουν υπηρεσίες ή υποστήριξη, καθώς ο σύζυγος μπορεί να θεωρήσει ότι η μετάβαση για θεραπεία είναι άλλη μια παράβαση που απαιτεί ακόμη πιο σκληρή «τιμωρία». Επιπλέον, νιώθοντας το βάρος του στίγματος και των οικονομικών απωλειών, οι επιζώντες μπορεί να επιλέξουν

να μην αναζητήσουν υπηρεσίες λόγω του κοινωνικού ή οικονομικού τους κόστους. Επιπρόσθετα στην αγωνία είναι η αδυναμία αναφοράς IPVAW που βιώνουν οι γυναίκες σε ορισμένους πολιτισμούς. Στους αραβικούς πολιτισμούς, για παράδειγμα, η οικογενειακή βία θεωρείται οικογενειακό μυστικό που πρέπει να φυλάσσεται μέσα στην οικογένεια (Al-Natour, A., et al, 2019). Επιπλέον, οι πολιτιστικές αξίες που απαιτούν την υπακοή της γυναίκας στον σύζυγό της, καθώς και την οικονομική της εξάρτηση από αυτόν, μπορεί να δυσκολέψουν τις γυναίκες να αναφέρουν τη θυματοποίησή τους (Al-Atrushi, H. et al, 2013). Αυτές οι προκλήσεις στην αναφορά επιτρέπουν την ατιμωρησία και υπονομεύουν τις προσπάθειες για την προστασία των επιζώντων.

2.7 Θεσμικό Πλαίσιο

2.7.1. Α. ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.7.1.1 Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας

Η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδο-οικογενειακής Βίας (Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης) αποτελεί το πρώτο διεθνές δεσμευτικό εργαλείο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών σε διεθνές επίπεδο. Καθιερώνει ένα ολοκληρωμένο

πλαίσιο νομικών και πολιτικών μέτρων για την πρόληψη αυτής της μορφής βίας, την υποστήριξη των θυμάτων και την τιμωρία των θυτών. Η Σύμβαση τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου του 2014. Από τον Μάρτιο του 2019, έχει υπογραφεί από όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ και έχει κυρωθεί από τα 21. Η ΕΕ υπέγραψε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης στις 13 Ιουνίου 2017 και βρίσκεται στη διαδικασία κύρωσής της (EIGE, 2019).

2.7.1.2 Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης

Η Σύμβαση για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας ή διαφορετικά Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης υιοθετήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης στις 11 Μαΐου 2011 στην Κωνσταντινούπολη και τέθηκε σε ισχύ την 1η Αυγούστου 2014. Σήμερα είναι επικυρωμένη από 32 κράτη, ενώ στις 13 Ιουνίου υπογράφηκε και από την Ε.Ε.. Την 18 Ιουνίου 2018, επικυρώθηκε από την Ελλάδα και τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 2018.

Ως προς το περιεχόμενό της, η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον. Αφορά κατ' αρχήν σε κάθε τύπο βίας συμπεριλαμβανομένης και της

ενδοοικογενειακής και εφαρμόζεται τόσο σε καιρό ειρήνης όσο και πολέμου. Η Σύμβαση σε κάθε περίπτωση καλεί τα κράτη να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν, ότι οι γυναίκες δεν θα εκτίθενται στην βία, ενώ τονίζεται και η υποχρέωση της δέουσας επιμέλειας των Κρατών Μερών, η οποία μάλιστα αποτυπώνεται για πρώτη φορά σε διεθνές νομικό κείμενο. Τονίζει την ανάγκη να σχεδιάζονται και να λειτουργούν στα Κράτη Μέλη άρτιες και συντονισμένες πολιτικές, ώστε να επιτευχθούν οι στόχοι της Σύμβασης, αλλά και να λαμβάνει χώρα η συλλογή των σχετικών δεδομένων. Σπουδαίες προβλέψεις της Σύμβασης ακόμη, είναι αυτές που αφορούν στο πεδίο πρόληψης από την έμφυλη βία, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν μάλιστα και σαφείς κατευθυντήριες, όπως η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, η αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος, ώστε να περιλάβει ζητήματα περί ισότητας των φύλων, η εκπαίδευση των επαγγελματιών που έρχονται σε επαφή με το φαινόμενο και η υποβολή δραστών ενδοοικογενειακής βίας σε θεραπευτικά προγράμματα (Αργυρίου Α., 2018).

Επιπροσθέτως, επικεντρώνεται στην λήψη μέτρων για την προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας. Ενώ στην συνέχεια, τονίζει την ανάγκη για πρόβλεψη από τα κράτη παροχής αποζημίωσης στα θύματα, αλλά και την επιβολή μέτρων ώστε να καταπολεμηθούν συγκεκριμένες μορφές βίας, όπως η ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική βία, η σεξουαλική παρενόχληση, αλλά και η μη εμφανής παρακολούθηση ή παρενόχληση (stalking), ο καταναγκαστικός γάμος, η καταναγκαστική έκτρωση και ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων. Απαγορεύει στα κράτη να δικαιολογούν την διάπραξη οποιουδήποτε από τα ανωτέρω εγκλήματα με τον χαρακτηρισμό τους ως εγκλημάτων τιμής. Επίσης, αναφέρεται σε προβλέψεις που αφορούν στο δικονομικό στάδιο, την αξιολόγηση του κινδύνου και ανάλογα την επιβολή απομάκρυνσης ή απαγόρευσης εισόδου του δράστη στην οικεία του θύματος (Αργυρίου Α., 2018).

Η Σύμβαση ζητάει από τα Κράτη Μέλη της την λήψη προστατευτικών μέτρων για τα θύματα των βίαιων συμπεριφορών αλλά και ως μαρτύρων σε κάθε στάδιο της ποινικής διαδικασίας. Ενσωματώνονται προβλέψεις που αφορούν στις γυναίκες – πρόσφυγες, πρόβλεψη για την αίτηση διεθνούς προστασίας εξαιτίας της έμφυλης βίας, αλλά και η επισήμανση της αρχής της μη επαναπροώθησης στην περίπτωση των θυμάτων της έμφυλης βίας (Αργυρίου Α., 2018).

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης είναι βαθιά επηρεασμένη και εμπνευσμένη από την CEDAW. Η Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεως κατά των Γυναικών (CEDAW) είναι ένα διεθνές νομικό εργαλείο, το οποίο «επιβάλλει» στις χώρες που την έχουν επικυρώσει να εξαλείψουν τις διακρίσεις κατά των γυναικών σε όλα τα επίπεδα και

σε όλους τους τομείς της καθημερινότητάς τους και προωθεί τα ίσα δικαιώματα των γυναικών. Η Σύμβαση CEDAW, ως το 2016, είχε επικυρωθεί από 189 χώρες. Η κάθε χώρα μέσω της επικύρωσης αναλαμβάνει την υποχρέωση να εγγυηθεί την ισότητα και την τήρηση της ίσης αντιμετώπισης μεταξύ των γυναικών και των ανδρών από τη στιγμή της γέννησής τους ως την τελευταία στιγμή της ζωής τους (ΚΕΘΙ, 2017).

Αξίζει να σημειωθεί όμως και το γεγονός ότι μολονότι η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης περιορίζεται νομικά στην έννομη τάξη του Συμβουλίου της Ευρώπης, σε κάθε περίπτωση η ακτινοβολία της είναι οικουμενική και σίγουρα λαμβάνεται υπόψη από κράτη σε όλο τον κόσμο προκειμένου να βελτιωθεί η νομοθεσία τους προς αυτή την κατεύθυνση. Μάλιστα, η Επιτροπή CEDAW στις Καταληκτικές παρατηρήσεις της από το 2011 και έπειτα προτρέπει ανοιχτά τα κράτη που ανήκουν στο Συμβούλιο της Ευρώπης να επικυρώσουν της Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Ο συνδυασμός των δύο Συμβάσεων και των Μηχανισμών τους αποτελεί εργαλείο στον αγώνα για την εξάλειψη των διακρίσεων μεταξύ των δύο φύλων και της βίας κατά των γυναικών (Αργυρίου Α., 2018).

2.7.2. Β. ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

2.7.2.1 Στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων 2020-2025

Η στρατηγική της ΕΕ για τα δικαιώματα των θυμάτων 2020-2025 αποτελεί την πρώτη ολοκληρωμένη και συστηματική προσπάθεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων εγκληματικών ενεργειών. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στις ειδικές ανάγκες των θυμάτων βίας λόγω φύλου. Η ΕΕ δεσμεύεται να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας λόγω φύλου και για την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων τέτοιων εγκλημάτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020:1). Η στρατηγική βασίζεται σε διττή προσέγγιση: ενδυνάμωση των θυμάτων της εγκληματικότητας και συνεργασία για τα δικαιώματα των θυμάτων.

Οι πέντε βασικές προτεραιότητες της στρατηγικής είναι οι κάτωθι:

- Αποτελεσματική επικοινωνία με τα θύματα και παροχή ασφαλούς περιβάλλοντος για την καταγγελία εγκλημάτων από αυτά.
- Βελτίωση της παροχής υποστήριξης και προστασίας στα πλέον ευάλωτα θύματα.
- Διευκόλυνση της πρόσβασης των θυμάτων σε αποζημίωση.
- Ενίσχυση της συνεργασίας και του συντονισμού μεταξύ όλων των σχετικών φορέων.

- Ενίσχυση της διεθνούς διάστασης των δικαιωμάτων των θυμάτων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020:4).

2.7.2.2 Οδηγία 2012/29/ΕΕ για την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας

Η Οδηγία 2012/29/ΕΕ στοχεύει στην εξασφάλιση της προστασίας ότι όλα τα θύματα της εγκληματικότητας θα τύχουν της δέουσας πληροφόρησης, υποστήριξης και προστασίας, και είναι ικανά να συμμετέχουν στην ποινική διαδικασία. Σύμφωνα με την οδηγία, τα θύματα αναγνωρίζονται και αντιμετωπίζονται με σεβασμό, ευαισθησία, εξατομικευμένη, επαγγελματική και χωρίς διακρίσεις προσέγγιση από όλους τους παράγοντες που έρχονται σε επαφή μαζί τους. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στην παροχή εξειδικευμένων υποστηρικτικών υπηρεσιών σε θύματα με εξειδικευμένες ανάγκες, όπως τα θύματα έμφυλης βίας, με σκοπό την προστασία τους από δευτερογενή θυματοποίηση, αντεκδίκηση και εκφοβισμό (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020:3). Η οδηγία επίσης προβλέπει μια ευαισθητοποιημένη προσέγγιση ως προς τα παιδιά, σύμφωνα με την οποία τα συμφέροντα ενός παιδιού θύματος πρέπει να είναι το πρωταρχικό μέλημα καθ' όλη τη συμμετοχή τους στις ποινικές διαδικασίες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020:3).

2.7.2.3 Οδηγία 2011/99/ΕΕ περί της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας και Κανονισμός ΕΕ αριθ. 606/2013 για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις.

Η Οδηγία 2011/99/ΕΕ περί της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας και ο Κανονισμός ΕΕ αριθ. 606/2013 για την αμοιβαία αναγνώριση μέτρων προστασίας σε αστικές υποθέσεις υποχρεώνουν τα κράτη μέλη της ΕΕ να αναγνωρίζουν τα μέτρα πολιτικής και ποινικής προστασίας που εκδίδονται σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, επιτρέποντας έτσι τη διασυνοριακή επιβολή τέτοιων διατάξεων σε ολόκληρη την ΕΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020:3). Αυτό συνδέεται με την παράγραφο 1(γ) του άρθρου 4 της Οδηγίας για τα δικαιώματα των θυμάτων σχετικά με το δικαίωμα λήψης πληροφοριών από την πρώτη κιόλας επαφή με την εκάστοτε αρμόδια αρχή, αναφερόμενη ρητά στα διαθέσιμα μέτρα προστασίας.

2.7.3 Γ. ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

2.7.3.1 Νόμος 4604/2019 για την «Πρόωθηση της ουσιαστικής ισότητας των φύλων, πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας»

Ο Ν. 4604/2019 (ΦΕΚ Α' 50/26.03.2019) προβλέπει τη νομοθέτηση για πρώτη φορά αυτοτελούς θεσμικού πλαισίου για την ισότητα μεταξύ των φύλων και την εξάλειψη των

διακρίσεων σε βάρος των γυναικών, το οποίο διέπεται από μια συνολική θεώρηση των έμφυλων σχέσεων και χωρίς να αντιμετωπίζεται το γυναικείο φύλο ως «ειδική κατηγορία». Όσον αφορά τη βία κατά των γυναικών ο νόμος προβλέπει ότι:

- Η ΓΓΟΠΠΦ είναι αρμόδια για τον συντονισμό, την υλοποίηση, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των πολιτικών και μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης κάθε μορφής βίας που καλύπτεται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (άρθρο 3).
- Οι Δημοτικές Επιτροπές Ισότητας, συνεργάζονται με τις δομές του Δικτύου της ΓΓΟΠΠΦ για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, καθώς και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών (άρθρο 6).
- Οι Περιφερειακές Επιτροπές Ισότητας των Φύλων, συνεργάζονται με τις δομές του Δικτύου της ΓΓΟΠΠΦ για την πρόληψη και καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, στην περιφέρεια, καθώς και με φορείς της κοινωνίας των πολιτών (άρθρο 7).
- Η ΓΓΟΠΠΦ επιβραβεύει τις επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα που διακρίνονται, μεταξύ άλλων, για την εφαρμογή πολιτικών για την προώθηση των προϊόντων ή υπηρεσιών της οικείας επιχείρησης κατά τρόπο που συμβάλει στην πρόληψη της έμφυλης βίας και αποθαρρύνει τη βία κατά των γυναικών και τον σεξισμό με τη χορήγηση «Σήματος Ισότητας» (άρθρο 21).
- Στα άρθρα 25 έως 30 προβλέπεται η λειτουργία του Δικτύου Δομών για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας και των πολλαπλών διακρίσεων κατά των γυναικών.

2.7.3.2 Νόμος 4531/2018 Ι) Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών της Ενδοοικογενειακής Βίας και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας

Με το Ν. 4531/2018 (ΦΕΚ Α'62/5-4-2018) το ελληνικό κοινοβούλιο κύρωσε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης), η κύρωση της οποίας επέφερε τροποποιήσεις στον Ν. 3500/2006 για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, στον Ποινικό Κώδικα (ΠΚ) και σε άλλες διατάξεις.

Οι ρυθμίσεις που εισήχθησαν για την εφαρμογή των προβλέψεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης περιλαμβάνουν:

- Την ενίσχυση της ποινικής νομοθεσίας για την αντιμετώπιση εγκλημάτων που διαπράττονται σε βάρος των γυναικών (ακρωτηριασμός γεννητικών οργάνων άρθρο 315B ΠΚ, παραμονευτική καταδίωξη παρ. 1 του άρθρου 333 ΠΚ)

- Καταργείται η άκρως αναχρονιστική διάταξη του άρθρου 339 παρ. 3 ΠΚ.
- Τροποποιείται ο Ν. 3500/2006 για την ενδοοικογενειακή βία, με στόχο την ευρύτερη και αποτελεσματικότερη εφαρμογή του.
- Τροποποιείται ο Ν. 3811/2009 για την Ελληνική Αρχή Αποζημίωσης, με στόχο την ευχερέστερη πρόσβαση των θυμάτων στην αποζημίωση που προβλέπει ο εν λόγω νόμος.
- Τροποποιείται ο Ν. 2168/1993 περί όπλων, ώστε να μην χορηγούνται άδειες σε όσους διώκονται ποινικά ή έχουν καταδικασθεί για αδικήματα ενδοοικογενειακής βίας.
- Προστατεύονται από την επιστροφή οι αλλοδαποί που είναι θύματα ενδοοικογενειακής βίας και προσέρχονται στις αρμόδιες αρχές για να υποβάλουν τη σχετική καταγγελία.
- Η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων ορίζεται ως αρχή παρακολούθησης της Σύμβασης.

2.7.3.3 Νόμος 3500/2006 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις»

Με την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης με τον Ν.4531/2018 επήλθαν τροποποιήσεις στον Ν. 3500/2006 οι οποίες είναι οι κάτωθι αναφερόμενες:

- Στην περίπτωση α΄ της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 3500/2006, μετά τη λέξη «συζύγους» προστίθεται η φράση «ή πρόσωπα που συνδέονται με σύμφωνο συμβίωσης».
- Η περίπτωση γ΄ της παρ. 2 του άρθρου 1 του Ν. 3500/2006 αντικαθίσταται ως εξής: «γ. οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται και στους μόνιμους συντρόφους και στα τέκνα, κοινά ή ενός εξ αυτών, στους τέως συζύγους, στα μέρη συμφώνου συμβίωσης που έχει λυθεί, καθώς και στους τέως μόνιμους συντρόφους.».
- Στην περίπτωση β΄ της παρ. 2 του άρθρου 11 του Ν. 3500/2006 προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής: «Σε περίπτωση μη ολοκλήρωσης της παρακολούθησης του προγράμματος εφαρμόζεται η παράγραφος 3 του άρθρου 13».
- Το άρθρο 16 του Ν. 3500/2006 αντικαθίσταται ως εξής:
«Αν οι πράξεις των άρθρων 6, 7 και 9 του παρόντος στρέφονται κατά ανηλίκου, η έναρξη της προθεσμίας παραγραφής αναστέλλεται μέχρι την ενηλικίωση του θύματος και για ένα έτος μετά, εφόσον πρόκειται για πλημμέλημα, και για τρία έτη μετά, εφόσον πρόκειται για κακούργημα».
- Η παρ. 1 του άρθρου 18 του Ν. 3500/2006 αντικαθίσταται ως εξής:
«1. Σε περίπτωση διαπράξεως εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας είναι δυνατόν, αν υπό τις συγκεκριμένες συνθήκες κρίνεται απαραίτητο για την προστασία της σωματικής και

ψυχικής υγείας του θύματος, να επιβληθούν στον κατηγορούμενο από το αρμόδιο ποινικό δικαστήριο στο οποίο παραπέμπεται να δικασθεί ή από τον αρμόδιο ανακριτή ή από το δικαστικό συμβούλιο ή από τον εισαγγελέα που έχει επιληφθεί της υπόθεσης με αιτιολογημένη διάταξή του, κατά της οποίας επιτρέπεται η άσκηση προσφυγής ενώπιον του συμβουλίου πλημμελειοδικών, και για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται, περιοριστικοί όροι, όπως ιδίως η απομάκρυνσή του από την οικογενειακή κατοικία, η μετοίκησή του, η απαγόρευση να προσεγγίζει τους χώρους κατοικίας ή και εργασίας του θύματος, κατοικίες στενών συγγενών του, τα εκπαιδευτήρια των παιδιών και ξενώνες φιλοξενίας. Όποιος παραβιάζει τον περιοριστικό όρο που του έχει επιβληθεί τιμωρείται με φυλάκιση».

• Η παρ. 2 του άρθρου 18 του Ν. 3500/2006 αντικαθίσταται ως εξής:

«2. Ο περιοριστικός όρος που έχει επιβληθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου είναι δυνατόν να ανακληθεί, αντικατασταθεί ή τροποποιηθεί από το αρμόδιο δικαστικό όργανο που τον επέβαλε, με αίτηση αυτού στον οποίο επιβλήθηκε ή του θύματος, στην οποία αναφέρονται οι λόγοι για τους οποίους επιβάλλεται η ανάκληση, αντικατάσταση ή τροποποίησή του ή και αυτεπαγγέλτως αν εκλείψουν οι λόγοι επιβολής ή προκύψει λόγος αντικατάστασης του όρου. Το δικαστικό όργανο αποφαινεται αφού ακούσει το θύμα και αυτόν στον οποίο επιβλήθηκε ο περιοριστικός όρος».

2.8 Στατιστικά στοιχεία

Η έρευνα και η εξειδικευμένη πρακτική δείχνουν ότι οι γυναίκες που κακοποιούνται από τους οικείους τους συντρόφους διατρέχουν αυξανόμενο κίνδυνο όσο περισσότερο συνεχίζεται η κακοποίηση. Πολλοί άνδρες παρουσιάζουν κλιμακούμενη βίαιη συμπεριφορά προς τις συντρόφους τους και πολλές γυναίκες σκοτώνονται από τους συντρόφους τους (Roche E., 1999). Αρκετοί ερευνητές (Artz L., 1999; Damon F., 2003; Flinck A., et al., 2005; Gelles, 1999; Vincent E. & Jouriles J., 2002) βλέπουν την ενδοοικογενειακή βία ως κύρια αιτία γυναικείου τραυματισμού, σχεδόν σε κάθε χώρα. Οι Dwyer, Smokowski, Bricout και Wodarski ισχυρίζονται ότι οι τραυματισμοί ως αποτέλεσμα της ενδοοικογενειακής βίας είναι πιο συνηθισμένοι από ό,τι από κλοπές, τροχαία ατυχήματα και θάνατο από καρκίνο μαζί. Η ενδοοικογενειακή βία είναι μια σοβαρή κοινωνική πρόκληση που ειδικά οι κοινωνικοί λειτουργοί καλούνται να αντιμετωπίσουν σε καθημερινή βάση (Slabbert I. & Green S., 2013). Αυτοί οι τύποι κακοποίησης συμβαίνουν κυρίως στο σπίτι, το οποίο υποτίθεται ότι είναι ένα ασφαλές καταφύγιο για γυναίκες και παιδιά (Carlson, 1991; Griggs R., et al., 2005). Δεν είναι περίεργο ότι ερευνητές όπως οι Danis (2003), Stephens and

McDonald (2002) και Sullivan and Hagen (2005) ισχυρίζονται ότι το σπίτι μπορεί να είναι ένα από τα πιο επικίνδυνα μέρη της κοινωνίας όταν εμφανίζεται βία. σε στενές σχέσεις. Είναι προφανές από τη βιβλιογραφία (Makofane, 2002) ότι ορισμένες κακοποιημένες γυναίκες δεν μπορούν να ξεφύγουν από την κατάστασή τους, αλλά εξακολουθούν να αντεπεξέρχονται.

Οι εκτιμήσεις που παρουσιάζονται στην τελευταία έκθεση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, βασίζονται σε δεδομένα από 161 χώρες και περιοχές για τη βία από στενούς συντρόφους και 137 για τη σεξουαλική βία χωρίς σύντροφο, που προέκυψαν μέσω συστηματικής και ολοκληρωμένης ανασκόπησης όλων των διαθέσιμων δεδομένων επιπολασμού από μελέτες που διεξήχθησαν μεταξύ 2000 και 2018 και καταδεικνύουν αναμφίβολα, ότι η βία κατά των γυναικών είναι διάχυτη παγκοσμίως. Δεν είναι μικρό πρόβλημα που εμφανίζεται μόνο σε ορισμένους θύλακες της κοινωνίας. Αντιθέτως, είναι ένα παγκόσμιο πρόβλημα δημόσιας υγείας πανδημικών διαστάσεων, που πλήττει εκατοντάδες εκατομμύρια γυναίκες και απαιτεί επείγουσα δράση. Πρέπει όλοι να εργαστούμε για να κάνουμε τις κυβερνήσεις και τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής παντού να προσέξουν ότι η πρόοδος ήταν πολύ αργή, ότι η επικράτηση της βίας κατά των γυναικών παραμένει απαράδεκτα υψηλή και η δράση για την εξάλειψή της πρέπει να επιταχυνθεί⁴. Στην ίδια έκθεση, υπογραμμίζεται ότι κατά μέσο όρο, 736 εκατομμύρια και έως 852 εκατομμύρια γυναίκες που ήταν 15 ετών και άνω, το 2018 (σχεδόν 1 στις 3 γυναίκες) έχουν βιώσει μία ή και τις δύο από αυτές τις μορφές βίας τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους. Αυτές οι εκτιμήσεις επιβεβαιώνουν ότι η σωματική και η σεξουαλική βία από στενό σύντροφο και η σεξουαλική βία χωρίς σύντροφο παραμένει διάχυτη στις ζωές των γυναικών και των εφήβων κοριτσιών σε όλο τον κόσμο.

Τα δεδομένα που καταγράφονται στην χώρα μας είναι εξίσου ανησυχητικά. Σε δημοσίευμα⁵ τον Μάρτιο του 2023, αναφέρεται ότι σε ότι αφορά την στατιστική απεικόνιση των βιασμών, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας (στοιχεία του 2021) καταγράφηκαν περίπου 353 περιστατικά. Αναφορικά με τις καταγγελίες για βιασμό στο πλαίσιο της οικογένειας, προκύπτει ότι το έτος 2021 καταγράφηκαν 45 περιστατικά, με τις

⁴ Βλ. WHO (2021). *Violence Against Women Prevalence Estimates, 2018*
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240022256>

⁵ News 247 (Μάρτιος, 2023). *ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ: ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΑΜΕ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΚΟ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟ*. <https://www.news247.gr/magazine/isotita-ton-filon-stin-ellada-pame-apo-to-kako-sto-xeirotero/>

ενήλικες γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακού βιασμού να ανέρχονται σε 41 (91,1%), ενώ οι ανήλικες σε 3 (6,7%) (News 247, 2023).

Σε ότι αφορά τις γυναικοκτονίες που καταγράφονται στην χώρα μας⁶, καταγράφεται μια κάθετα αυξητική τάση, με το 2023 να καταγράφονται (σύμφωνα με τεκμηριωμένα στοιχεία) 13 γυναικοκτονίες.⁷

⁶ Βλ. Παράρτημα Δ, στοιχεία ΕΛ.ΑΣ..

⁷ ΤΟ ΜΩΒ. (2024). <https://tomov.gr/2024/01/02/13-oi-gnostes-gynaikoktonies-to-2023/>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄

3. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Η ενδοοικογενειακή βία και η κακοποίηση αποτελούν κοινωνικά φαινόμενα που επηρεάζουν την ψυχολογία και την ευημερία των ατόμων που τις βιώνουν. Η κοινωνική κρίση που προκαλείται από αυτές τις μορφές βίας απαιτεί την ανάπτυξη αποτελεσματικών μηχανισμών για τη διαχείριση των ψυχοκοινωνικών επιπτώσεών τους. Στην ενότητα αυτή, θα εξεταστεί ο ρόλος της επικοινωνίας και πώς μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, καθώς η επικοινωνία αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο για την σωστή και έγκαιρη πληροφόρηση. Αποτελεί τη βάση για την επίτευξη καλής και αποτελεσματικής επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών, όπως τα θύματα και οι επαγγελματίες υποστήριξης.

Η επικοινωνία διαδραματίζει καίριο ρόλο στην ψυχοσωματική αποκατάσταση και την αποκατάσταση του αισθήματος της ασφάλειας των θυμάτων. Οι επαγγελματίες υποστήριξης, όπως ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί, μπορούν να παράσχουν ένα ακίνδυνο χώρο για την έκφραση των συναισθημάτων και των αναγκών τους. Ο πολύπλευρος ρόλος της επικοινωνίας, θα μελετηθεί διαμέσω της μελέτης των φορέων που αναλαμβάνουν την διαμόρφωση της στρατηγικής της επικοινωνίας, τη διαχείριση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και του είδους της βοήθειας που αναζητούν τα θύματα, επιχειρώντας μια επισκόπηση των τελευταίων δεδομένων στη χώρα μας.

Οι παρεμβάσεις που βασίζονται στην επικοινωνία, διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Προγράμματα που επικεντρώνονται στη βελτίωση των δεξιοτήτων επικοινωνίας, στην προώθηση της υγιούς δυναμικής των σχέσεων και στην αμφισβήτηση των κανόνων φύλου μπορούν να συμβάλουν σε μακροπρόθεσμες αλλαγές συμπεριφοράς τόσο μεταξύ των θυμάτων όσο και των δραστών. Ενσωματώνοντας την επικοινωνιακή εκπαίδευση σε διάφορα περιβάλλοντα, όπως τα σχολεία, οι χώροι εργασίας και οι κοινοτικοί οργανισμοί, μπορούμε να καλλιεργήσουμε μια κουλτούρα σεβασμού και μη βίας (Miller E., et al., 2012). Πιο συγκεκριμένα, η επικοινωνιακή διαχείριση συνίσταται στα εξής:

3.1 Μετάδοση πληροφοριών

Ένα από τα βασικά στοιχεία για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας είναι η μετάδοση ακριβών και σχετικών πληροφοριών. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή

πληροφοριών σχετικά με τους διαθέσιμους πόρους, τα νομικά δικαιώματα, τις υπηρεσίες υποστήριξης και τις οδούς για την ασφάλεια. Η έγκαιρη και στοχευμένη διάδοση πληροφοριών μέσω διαφόρων καναλιών, όπως γραμμές βοήθειας, ιστότοποι, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και προγράμματα ενημέρωσης της κοινότητας, μπορεί να δώσει τη δυνατότητα στα άτομα να αναζητήσουν βοήθεια και να δημιουργήσουν μια αίσθηση ασφάλειας και ευαισθητοποίησης (Viero A., et al, 2021). Η μετάδοση ορθών πληροφοριών είναι πράγματι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Συγκεκριμένα, βοηθά στην ευαισθητοποίηση, στην αμφισβήτηση παρανοήσεων και στην ενημέρωση των ατόμων σχετικά με τις διάφορες πτυχές της ενδοοικογενειακής βίας. Παρατίθενται εν συντομία, οι βασικότερες πτυχές της ακριβούς ενημέρωσης:

3.1.1 Ευαισθητοποίηση και αναγνώριση:

Η μετάδοση των σωστών πληροφοριών διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία. Βοηθά τα άτομα, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων, των δραστών και των επαγγελματιών, να αναγνωρίσουν τα σημάδια και τη δυναμική των καταχρηστικών σχέσεων. Κατανοώντας τις διαφορετικές μορφές κακοποίησης (σωματική, συναισθηματική, σεξουαλική, οικονομική), τα άτομα είναι πιο πιθανό να παρέμβουν και να αναζητήσουν βοήθεια (Babcock et al., 2016).

3.1.2 Γνώση Διαθέσιμης Υποστήριξης:

Οι ακριβείς πληροφορίες δίνουν τη δυνατότητα στα άτομα να έχουν αποτελεσματική πρόσβαση στις υπηρεσίες υποστήριξης. Δίνει τη δυνατότητα στα θύματα να εντοπίσουν τους διαθέσιμους πόρους, όπως γραμμές βοήθειας, καταφύγια, συμβουλευτικές υπηρεσίες και νομική βοήθεια. Η γνώση των επιλογών υποστήριξης μειώνει τα εμπόδια στην αναζήτηση βοήθειας και ενθαρρύνει τα άτομα να λάβουν μέτρα προς την ασφάλεια και την αποκατάσταση (Slakoff, D. C., et al., 2020).

3.1.3 Στρατηγικές Πρόληψης και Παρέμβασης:

Η ορθότητα των πληροφοριών είναι κρίσιμης σημασίας στην ανάπτυξη στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης. Κατευθύνει τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους επαγγελματίες και τους ερευνητές σχετικά με παράγοντες κινδύνου, προστατευτικούς παράγοντες και προγράμματα που βασίζονται σε στοιχεία. Αυτή η γνώση βοηθά στο σχεδιασμό αποτελεσματικών πρωτοβουλιών πρόληψης, προγραμμάτων έγκαιρης παρέμβασης και προσεγγίσεων θεραπείας και των δραστών, πλην των θυμάτων (Wulczyn, F., et al., 2017).

3.1.4 Αντιμετώπιση Στίγματος και Κατηγορίας Θυμάτων:

Η σωστή πληροφόρηση συμβάλλει στην εξάλειψη των μύθων και στην αμφισβήτηση των κοινωνικών στάσεων που διαιωνίζουν την ενοχοποίηση των θυμάτων και το στίγμα. Το κοινό εκπαιδεύεται σχετικά με τους σύνθετους παράγοντες που συμβάλλουν στην ενδοοικογενειακή βία και αναδεικνύεται η ευθύνη των δραστών. Με την προώθηση της κατανόησης και της ενσυναίσθησης, οι ακριβείς πληροφορίες μειώνουν την τάση να στιγματίζονται τα θύματα και ενθαρρύνουν μια υποστηρικτική στάση της κοινωνίας απέναντί τους (Ford-Gilboe et al., 2018· Herman, J. L., 2015).

3.1.5 Ενθάρρυνση της αναφοράς και της νομικής δράσης:

Η μετάδοση ακριβών πληροφοριών σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων και τις νομικές οδούς ενθαρρύνει την αναφορά και διευκολύνει τη νομική δράση. Όταν τα άτομα γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, τη νομική διαδικασία και τις διαθέσιμες προστασίες (όπως εντολές περιορισμού), είναι πιο πιθανό να αναζητήσουν ένδικα μέσα και να συμμετάσχουν στο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης (Robinson A., & Cook D., 2006).

3.1.6 Διαπολιτιστική ικανότητα:

Οι ακριβείς πληροφορίες αναγνωρίζουν τα διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια στα οποία εμφανίζεται η ενδοοικογενειακή βία. Βοηθά τους επαγγελματίες και τους παρόχους υπηρεσιών να κατανοήσουν τις συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν διαφορετικές κοινότητες και να αναπτύξουν πολιτιστικά ικανές παρεμβάσεις. Οι πολιτιστικές πληροφορίες διασφαλίζουν την περιεκτική και αποτελεσματική υποστήριξη για τα θύματα από διάφορα υπόβαθρα (Νικολαΐδου, Α. 2021).

3.1.7 Εκπαίδευση και Πρωτοβάθμια Πρόληψη:

Η ορθή πληροφόρηση αποτελεί τη βάση για αποτελεσματικές εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες και προσπάθειες πρωτογενούς πρόληψης. Με την προώθηση των δεξιοτήτων υγιών σχέσεων, της ισότητας των φύλων και της παρέμβασης των δραστών, οι ακριβείς πληροφορίες εξοπλίζουν τους επαγγελματίες πρώτης γραμμής, με τις γνώσεις και τα εργαλεία που είναι απαραίτητα για την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας (Hanson, G. C., et al., 2021).

Συνοπτικά, η μετάδοση ακριβών και σχετικών πληροφοριών είναι θεμελιώδης για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Ενισχύει την ευαισθητοποίηση, ενημερώνει τα άτομα σχετικά με τη διαθέσιμη υποστήριξη, βοηθά στις προσπάθειες πρόληψης και παρέμβασης, αμφισβητεί το στίγμα και ενδυναμώνει τα θύματα και τους επαγγελματίες.

Χρησιμοποιώντας ακριβείς πληροφορίες, η κοινωνία μπορεί να εργαστεί για την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας και την υποστήριξη των θιγόμενων.

3.2 Εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού

Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού αποτελούν ουσιαστικά εργαλεία για την ενημέρωση της κοινωνίας σχετικά με την επικράτηση και τις συνέπειες της ενδοοικογενειακής βίας. Μέσω πλατφορμών μέσων μαζικής ενημέρωσης, ανακοινώσεων δημόσιων υπηρεσιών και κοινοτικών εκδηλώσεων, αυτές οι εκστρατείες βοηθούν στην κατάρριψη μύθων, στην αμφισβήτηση των κοινωνικών κανόνων και στην προώθηση μιας κουλτούρας μη βίας. Οι καλά σχεδιασμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης μπορούν να μεταφέρουν αποτελεσματικά πληροφορίες, να αυξήσουν την ενσυναίσθηση του κοινού και να ενθαρρύνουν την αναφορά περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας (Keller, S. N., et al., 2014). Πιο συγκεκριμένα, συμβάλλουν:

Στην αύξηση της γνώσης και της κατανόησης: Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες σχετικά με τις διάφορες μορφές ενδοοικογενειακής βίας, τον επιπολασμό της και τον αντίκτυπό της σε άτομα, οικογένειες και κοινότητες. Με τη διάδοση ακριβών στατιστικών στοιχείων, γεγονότων και πόρων, αυτές οι εκστρατείες συμβάλλουν στην εξάλειψη κοινών μύθων και παρανοήσεων που σχετίζονται με την ενδοοικογενειακή βία και προωθούν μια πιο ενημερωμένη κατανόηση του ζητήματος (Flood, M., 2019).

Στην ενθάρρυνση των αναφορών και της αναζήτηση βοήθειας: με την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία, οι εκστρατείες στοχεύουν να διευκολύνουν τις αναφορές προς τους αρμόδιους φορείς και να ενθαρρύνουν τις επιζήσασες να αναζητήσουν βοήθεια μέσω των διαθέσιμων υπηρεσιών υποστήριξης. Επισημαίνοντας τις επιλογές αναζήτησης βοήθειας, όπως γραμμές βοήθειας, καταφύγια, συμβουλευτικές υπηρεσίες και νομική υποστήριξη, οι επιζήσασες μπορεί να αισθάνονται πιο δυνατές να σπάσουν τον κύκλο της βίας και να αναζητήσουν ασφάλεια (Johnson, M. P., 2008).

Στην προώθηση της παρέμβασης των παρευρισκόμενων: οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού υπογραμμίζουν επίσης τη σημασία της παρέμβασης των παρευρισκόμενων σε περιστατικά βίας, για την πρόληψη και τον τερματισμό της ενδοοικογενειακής βίας. Αυτές οι εκστρατείες ενθαρρύνουν τα άτομα να αναγνωρίσουν τα σημάδια κακοποίησης, να μιλήσουν ενάντια στη βία και να προσφέρουν υποστήριξη σε όσες έχουν ανάγκη. Προάγοντας μια κουλτούρα ενεργής παρακολούθησης, οι καμπάνιες δίνουν

τη δυνατότητα στα μέλη της κοινότητας να αναλάβουν δράση και να δημιουργήσουν ένα ασφαλέστερο περιβάλλον για όλες και όλους (Coker, A. L. et al., 2002; Flood, M., 2019).

Στην πρόκληση και διαμόρφωση κοινωνικών στάσεων και κανόνων: αντιμετωπίζοντας κοινωνικές στάσεις, πεποιθήσεις και κανόνες που διαιωνίζουν την ενδοοικογενειακή βία, οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης στοχεύουν να δημιουργήσουν μια συλλογική αλλαγή στη σκέψη. Προκαλούν την ενοχοποίηση των θυμάτων, προωθούν την ισότητα των φύλων και υποστηρίζουν υγιείς σχέσεις που βασίζονται στον σεβασμό και τη συναίνεση. Με την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών και των κοινωνικών παραγόντων που συμβάλλουν στην ενδοοικογενειακή βία, αυτές οι εκστρατείες ενθαρρύνουν μια κοινωνία με μεγαλύτερη συμμετοχή και υποστήριξη (Henson, B., et al., 2020).

Στην εισαγωγή ή επικαιροποίηση νομοθετικών και πολιτικών αλλαγών: Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού μπορούν επίσης να δημιουργήσουν δημόσια πίεση και να κινητοποιήσουν προσπάθειες συνηγορίας για να επηρεάσουν τους διαμορφωτές πολιτικής, οδηγώντας σε συστημικές αλλαγές. Αυτές οι εκστρατείες αυξάνουν τη συνείδηση του κοινού σε θέματα ενδοοικογενειακής βίας και ζητούν νομοθετική μεταρρύθμιση, βελτιωμένες υπηρεσίες και αυξημένη χρηματοδότηση για προγράμματα πρόληψης, παρέμβασης και υποστήριξης (Henson, B., et al., 2020).

3.3 Πρωτοβουλίες εκπαίδευσης και κατάρτισης

Τα ολοκληρωμένα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι ζωτικής σημασίας για την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας. Η εφαρμογή προγραμμάτων σπουδών κατάλληλων για την ηλικία σε σχολεία, χώρους εργασίας, χώρους υγειονομικής περίθαλψης και κοινοτικούς οργανισμούς μπορεί να εξοπλίσει τα άτομα με τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για την αναγνώριση, την ανταπόκριση και την πρόληψη της ενδοοικογενειακής βίας. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση προάγουν τη δυναμική των υγιών σχέσεων, αμφισβητούν τα στερεότυπα και ενθαρρύνουν την παρέμβαση των ατόμων που γίνονται μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας (Houtsonen, J., 2020), συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ειδικά των εφήβων και των νέων (El-Kest, H. R., et al., 2018).

3.4 Πληροφορίες και υποστήριξη βασισμένη στην τεχνολογία

Η ψηφιακή εποχή παρέχει καινοτόμες ευκαιρίες για τη διάδοση πληροφοριών και την παροχή υποστήριξης σε όσους πλήττονται από την ενδοοικογενειακή βία. Οι

διαδικτυακές πλατφόρμες, οι εφαρμογές για κινητές συσκευές και τα chatbots μπορούν να παρέχουν πληροφορίες, να προσφέρουν πόρους και να συνδέουν άτομα με γραμμές βοήθειας και δίκτυα υποστήριξης. Οι λύσεις που βασίζονται στην τεχνολογία μπορούν να επεκτείνουν την εμβέλεια των υπηρεσιών, ειδικά σε απομακρυσμένες περιοχές, και να παρέχουν άμεση βοήθεια σε όσους έχουν ανάγκη (Zaidi, A. U., et al., 2015). Μελέτες δείχνουν ότι ψηφιακές παρεμβάσεις όπως κινητές και ασύρματες πλατφόρμες (π.χ. εφαρμογές smartphone, μηνύματα κειμένου) και πλατφόρμες που βασίζονται στον ιστό (ομάδες ηλεκτρονικής υποστήριξης και υπηρεσίες τηλευγείας) μπορούν να βελτιώσουν τα αποτελέσματα ψυχικής υγείας για θύματα/επιζώντες κακοποίησης συντρόφου. Η κατάθλιψη, η διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD) και το άγχος είναι τρεις έως πέντε φορές υψηλότερα μεταξύ των θυμάτων από τα μη θύματα και είναι επομένως δημοφιλείς στόχοι ψηφιακών παρεμβάσεων. Υπάρχουν εκτενείς ενδείξεις σχετικά με τις επιπτώσεις της ψηφιακής βίας μεταξύ συντρόφων (IPV) στα αποτελέσματα ψυχικής υγείας μεταξύ των επιζώντων της βίας από τον σύντροφο σε όλα τα φύλα και ηλικίες, συγκεκριμένα, κατάθλιψη, άγχος και PTSD. Η πρώτη μετα-ανάλυση σχετικά με τα αποτελέσματα ψυχικής υγείας που σχετίζονται με το IPV που στοχεύει στις ψηφιακές παρεμβάσεις είναι ενδεικτική (Emezue, C., & Bloom, T. L., 2021).

Το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων έχει δημιουργήσει την ψηφιακή εφαρμογή «Οδηγό τσέπης για την έμφυλη βία» που περιλαμβάνει πληροφορίες και συμβουλές για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Ο οδηγός προσφέρει σημαντικές πληροφορίες και καθοδήγηση για θύματα έμφυλης βίας, για όσους εργάζονται σε επαγγέλματα κοινωνικής υπηρεσίας, αλλά κυρίως για τους πολίτες που θα πρέπει να είναι ενήμεροι για τον τρόπο με τον οποίο καταγγέλλονται περιστατικά ενδοικογενειακής βίας ή σεξουαλικής παρενόχλησης και κακοποίησης. Ο οδηγός περιέχει πληροφορίες σχετικά με τις έννοιες και είδη έμφυλης βίας: Αναλύει τις διάφορες μορφές έμφυλης βίας, όπως οι σωματικές, ψυχολογικές, σεξουαλικές και οικονομικές κακοποιήσεις. Επιπρόσθετα εξηγεί τα νομικά μέσα που παρέχονται για την προστασία των θυμάτων έμφυλης βίας, παρουσιάζει τους οργανισμούς και τις υπηρεσίες που παρέχουν στήριξη, συμβουλές και προστασία στα θύματα έμφυλης βίας. Τέλος, προσφέρει κατευθυντήριες γραμμές για όσους εργάζονται σε επαγγέλματα κοινωνικής υπηρεσίας, προκειμένου να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά την έμφυλη βία και να παρέχουν σωστή υποστήριξη στα θύματα. Ο «Οδηγός τσέπης για την έμφυλη βία» μπορεί να βρεθεί στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών

Υποθέσεων ή να ζητηθεί από αρμόδιους φορείς που επιδιώκουν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της έμφυλης βίας⁸.

3.5 Εμπλεκόμενοι φορείς και επαγγελματίες

Οι εμπλεκόμενοι φορείς και οι επαγγελματίες που διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, με την τεχνογνωσία και τις στρατηγικές παρέμβασής τους, οι οποίες στοχεύουν στην υποστήριξη των θυμάτων, στην ανάληψη ευθύνης από τους δράστες και στην πρόληψη μελλοντικών περιστατικών, είναι η Αστυνομία, οι υπηρεσίες υγείας και οι κοινωνικές υπηρεσίες (Augustyn, M. B., & Willyard, K. C., 2022).

3.5.1 Αστυνομία

Η Ελληνική Αστυνομία, στο πεδίο των αρμοδιοτήτων της, έχει συστήσει Υπηρεσίες Αντιμετώπισης της Ενδοοικογενειακής Βίας, οι οποίες λειτουργούν σε όλη τη χώρα. Αναλυτικά, λειτουργούν εβδομήντα τρεις (73) επιτελικές Υπηρεσίες Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας, όπως επίσης και δεκαοκτώ (18) Γραφεία Αντιμετώπισης της Ενδοοικογενειακής Βίας με καθήκοντα επιχειρησιακά και προανακριτικά. Καθήκον της Ελληνικής Αστυνομίας είναι να διαχειρίζεται κάθε περιστατικό ενδοοικογενειακής βίας και να ενημερώνει τις αρμόδιες εισαγγελικές Αρχές, ενώ παράλληλα αρμόδια στελέχη, παρέχουν κατευθύνσεις και πληροφορίες στα θύματα, για την κάλυψη αναγκών στο επίπεδο της στέγασης, της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, και επιπρόσθετα της ψυχοκοινωνικής και της νομικής υποστήριξης⁹. Μεταξύ άλλων δράσεων, η Ελληνική Αστυνομία έχει εκπονήσει έναν πρακτικό οδηγό¹⁰ για την διαχείριση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας από τους / τις αστυνομικούς υπαλλήλους, στο πλαίσιο του διατομεακού προγράμματος ΑΡΙΑΔΝΗ Ι¹¹, ενώ από το 2021 έχουν δρομολογηθεί δράσεις για το ΑΡΙΑΔΝΗ ΙΙ, που αφορά την ανάπτυξη και υποστήριξη διατομεακών διαδικασιών αστυνομικής αναφοράς για

⁸ Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, «Οδηγός Τσέπης για την έμφυλη βία», <https://isotita.gr/gbv-guidelines/>

⁹ Βλ. Ελληνική Αστυνομία, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, <https://www.astynomia.gr/odigos-tou-politi/chrisimes-symvoules/endooikogeneiaki-via/>

¹⁰ Βλ. ΚΕΜΕΑ, https://kemea.gr/wp-content/uploads/2019/11/Ariadne_PoliceGuide.pdf

¹¹ Βλ. ΑΡΙΑΔΝΗ, <https://ariadnenetwork.eu/el/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE/>

την πρόληψη και την αντιμετώπιση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας κατά των προσφυγισσών και των μεταναστριών¹².

3.5.2 Υγειονομικές Υπηρεσίες

Ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας περιλαμβάνει τα εξής τις ενέργειες που αφορούν την πρόληψη του φαινομένου· οι επαγγελματίες υγείας μπορούν να εκπαιδεύουν το κοινό για τις επιπτώσεις και τα σημάδια της ενδοοικογενειακής βίας, προωθώντας την ευαισθητοποίηση και την αναγνώριση του προβλήματος. Μπορούν να παρέχουν προληπτικές συμβουλές για τη διατήρηση υγιών σχέσεων μέσα στην οικογένεια και να ενισχύουν τις ικανότητες των ανθρώπων να αντιμετωπίζουν συγκρούσεις με μη βίαιο τρόπο. Στο πεδίο της αναγνώρισης των θυμάτων, οι επαγγελματίες υγείας μπορούν να ωθήσουν στην αναγνώριση της ενδοοικογενειακής βίας από τους ασθενείς τους. Μέσω συνεντεύξεων, ερωτηματολογίων ή ειδικών κλινικών πρωτοκόλλων, μπορούν να εξετάσουν την ύπαρξη πιθανών ενδείξεων και να παρέχουν ασφαλές περιβάλλον για την αποκάλυψη των ενδοοικογενειακών συμβάντων. Επίσης, σε επίπεδο παροχής υποστήριξης, μετά την αναγνώριση, οι επαγγελματίες υγείας μπορούν να προσφέρουν βοήθεια και υποστήριξη στα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την παροχή εκτεταμένης πληροφόρησης σχετικά με τις επιλογές που διατίθενται, τη σύνδεση με ψυχολογική υποστήριξη και την καθοδήγηση προς προγράμματα προστασίας και καταφύγια για τα θύμα¹³.

3.5.3 Κοινωνικές Υπηρεσίες

Η διαχείριση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας από τις κοινωνικές υπηρεσίες αποτελεί ένα σημαντικό θέμα που απασχολεί πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Η κοινωνική προστασία και η επέμβαση σε περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας αποτελούν πυλώνες της κοινωνικής πολιτικής του κράτους, με σκοπό την προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

¹² ΚΕΘΙ, <https://www.kethi.gr/nea/ariadne-2-anaptyxi-kai-ypostirixi-diatomeakon-diadikasion-astynomikis-anaforas-gia-tin-prolipsi-kai-tin-antimetopisi-tis-endooikogeneiakis-bias-kata-metanastriion-prosfygisson>

¹³ WHO (2013). *Responding to intimate partner violence and sexual violence against women* <https://www.who.int/publications/i/item/9789241548595>

Στην Ελλάδα, η διαχείριση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας εμπίπτει κυρίως στην αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων¹⁴, η οποία ανήκει στο Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας¹⁵. Η Γενική Γραμματεία ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας, την προώθηση και υποστήριξη ερευνητικών προγραμμάτων, καθώς και την εκπόνηση πολιτικών σχετικά με την προστασία των θυμάτων.

Η δράση των κοινωνικών υπηρεσιών στην διαχείριση περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας βασίζεται σε διάφορες νομοθετικές διατάξεις και κανονισμούς που έχουν εγκριθεί με σκοπό την προστασία των θυμάτων και την καταπολέμηση της βίας εντός της οικογένειας. Οι κοινωνικές υπηρεσίες παρέχουν υποστήριξη και συμβουλευτική σε θύματα, αναζητούν και παραπέμπουν τα θύματα σε καταφύγια, παρέχουν ψυχολογική στήριξη και συνεργάζονται με άλλους φορείς, όπως την αστυνομία και την ιατρική κοινότητα, για την ασφαλή και αποτελεσματική προσέγγιση των περιστατικών.

Επιπλέον, υπάρχουν οργανισμοί και μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρόληψης και διαχείρισης περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας, παρέχοντας επίσης υποστήριξη και προστασία στα θύματα¹⁶, πολλοί εξ' αυτών να έχουν προχωρήσει στην έκδοση ειδικών πρακτικών οδηγιών και εγχειριδίων για επαγγελματίες και για ευρεία πληροφόρηση^{17, 18}.

3.6 Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και η ενδοοικογενειακή βία

Η βία κατά των γυναικών είναι ένα σημαντικό κοινωνικό ζήτημα με επιβλαβείς συνέπειες για τα άτομα και το κοινωνικό σύνολο. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένης της τηλεόρασης, των ταινιών, των ειδήσεων, των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και της διαφήμισης, έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν κοινωνικές συμπεριφορές, κανόνες και αντιλήψεις γύρω από τη βία κατά των γυναικών. Ως ένα άλλο πρόσωπο του «Ιανού», η επίδρασή τους ενέχει θετικές και αρνητικές πτυχές. Πιο συγκεκριμένα, η θετική επίδραση περιλαμβάνει:

¹⁴ Γ.Γ.Ι.Α.Δ., <https://isotita.gr/>

¹⁵ Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, <https://minscfa.gov.gr/>

¹⁶ Βλ. Παράρτημα Γ.

¹⁷ Ενδεικτικά: Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατά της Βίας, *ΟΔΗΓΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΕ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ, Οδηγός Απόδρασης από μια βίαιη σχέση*, <https://antiviolence-net.eu/eavn/>

¹⁸ Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, *Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία Δεν είσαι η μόνη, Δεν είσαι μόνη*, <https://womensos.gr/>

Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση: Οι μαζικά ενημερωτικές πλατφόρμες μπορούν να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σχετικά με τη φύση και τη σοβαρότητα της ενδοοικογενειακής βίας. Επιπλέον, παρέχουν πληροφορίες για τα δικαιώματα των θυμάτων, τις προσβάσιμες υπηρεσίες υποστήριξης και τις διαθέσιμες διαδικασίες προστασίας (Hayes, C., 2007). Σύμφωνα με τους Das et al. (2016), η ευαισθητοποίηση μέσω των μέσων ενημέρωσης μπορεί να βοηθήσει στη μείωση της ανοχής, στην αποκάλυψη περιστατικών και στην αύξηση της αναφοράς στις αρχές.

Προώθηση της αλληλεγγύης: Η αναπαράσταση ιστοριών και περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας στα μέσα ενημέρωσης μπορεί να προκαλέσει ενσυναίσθηση και να προωθήσει την αλληλεγγύη του κοινού προς τα θύματα. Αυτή η αλληλεγγύη μπορεί να οδηγήσει σε μεγαλύτερη στήριξη και προστασία των θυμάτων. Σύμφωνα με τους Green, D. et al., (2018) και Whitaker, D. Et al., (2007), η αναπαράσταση των θυμάτων και η δημιουργία ενσυναίσθησης μπορούν να επηρεάσουν την αλληλεγγύη του κοινού, τη στήριξη προς τα θύματα και την ευαισθητοποίηση.

Σε ότι αφορά τον αρνητικό ρόλο των μέσων μαζικής ενημέρωσης, τούτο σχετίζεται με:

Ενίσχυση των στερεοτύπων και την ενοχοποίηση θυμάτων: Το στερεότυπο ορίζεται ως η υπεραπλουστευμένη γενίκευση για ένα άτομο ή μια ομάδα ανθρώπων χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ατομικές διαφοροποιήσεις «ένα θετικό στερεότυπο που συνδέει ένα άτομο ή μια ομάδα με ένα ρητό θετικό χαρακτηριστικό μπορεί επίσης να έχει αρνητικές συνέπειες». Σε αυτή την περίπτωση, απαιτείται ανάλυση των στερεοτύπων που μεταφέρονται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και του πώς νιώθει το άτομο για αυτά. Τα στερεότυπα διαιώνίζουν την προκατάληψη και την βία. Η απεικόνιση κοριτσιών και γυναικών στα μέσα ενημέρωσης είναι φορτωμένη με στερεότυπα σχετικά με το ποιες είναι οι γυναίκες και τι είδους συνεισφορές πρέπει να προσφέρουν στην κοινωνία. Αυτά τα στερεότυπα μπορεί να είναι ταπεινωτικά και να επηρεάζουν τόσο τον τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες αναγνωρίζουν τον εαυτό τους όσο και τον τρόπο που τις αντιλαμβάνονται οι άλλοι μέσα στις κοινωνίες (Maqbool, T., & Jan, S., 2020).

Εκθροισμός και κανονικοποίηση της βίας: Ο εκθροισμός της ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να οδηγήσει στην αποδοχή και την υποτίμηση της, ενθαρρύνοντας τους ανθρώπους να την αντιμετωπίζουν ως κάτι φυσιολογικό. Αυτό μπορεί να επηρεάσει αρνητικά τις θύματα, που μπορεί να νιώθουν απομονωμένα και ανασφαλή. Επιπλέον, ο εκθροισμός της βίας μπορεί να ενθαρρύνει και άλλα άτομα να υποτιμούν και να καταπιέζουν τα μέλη της

οικογένειάς τους. Αντίστοιχα, η κανονικοποίηση της ενδοοικογενειακής βίας επίσης δυσχεραίνει τη λήψη μέτρων κατά της βίας και αποτρέπει την ανεύρεση λύσεων. Μπορεί να δημιουργήσει ένα κλίμα όπου οι παραβάτες δεν αναγνωρίζουν τις πράξεις τους ως ανεπιθύμητες και παράνομες και οι θύματα δεν είναι σε θέση να ζητήσουν βοήθεια και προστασία (Pomarède, J., 2018).

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης διαδραματίζουν πολύπλοκο και σημαντικό ρόλο στην αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών. Ενώ μπορεί να είναι ένα ισχυρό εργαλείο για την ευαισθητοποίηση και την προώθηση της θετικής αλλαγής μέσω της εκπαίδευσης και της ενδυνάμωσης, μπορεί επίσης να διαιωνίζει αρνητικά στερεότυπα και να εξομαλύνει τη βία. Είναι σημαντικό για τους οργανισμούς μέσω ενημέρωσης και την κοινωνία στο σύνολό της να εμπλακούν ενεργά με τα μέσα ενημέρωσης για να ελαχιστοποιήσουν τον αρνητικό αντίκτυπο και να μεγιστοποιήσουν τις δυνατότητες για θετική κοινωνική αλλαγή. Σε ότι αφορά την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, τα μέσα μαζικής ενημέρωσης έχουν τον ρόλο να παρέχουν ακριβείς και αντιπροσωπευτικές πληροφορίες σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία. Η αξιόπιστη και ισορροπημένη ανάπτυξη των νέων ιδεών και των συναισθημάτων που αφορούν την ενδοοικογενειακή βία μπορεί να βοηθήσει στην αποδοχή ότι η βία είναι απαράδεκτη και ότι οι θύτες της πρέπει να αντιμετωπίζονται σύμφωνα με το νόμο. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης θα πρέπει να διαδραματίζουν έναν ρόλο ευαισθητοποίησης και προώθησης της αλλαγής, ενθαρρύνοντας την αναγνώριση της βίας και την προστασία των θυμάτων (Pomarède, J., 2018).

3.7 Συμβολή των φορέων και των επαγγελματιών στην διαχείριση των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

Η συμβολή τους είναι καθοριστική ως προς τα εξής:

3.7.1 Αναγνώριση και αξιολόγηση:

Οι επαγγελματίες, συμπεριλαμβανομένων των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης, των κοινωνικών λειτουργών και του προσωπικού επιβολής του νόμου, είναι υπεύθυνοι για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση περιπτώσεων ενδοοικογενειακής βίας. Μέσω ολοκληρωμένων εργαλείων προσυμπτωματικού ελέγχου, συνεντεύξεων και παρατήρησης, οι επαγγελματίες μπορούν να ανιχνεύσουν σημάδια κατάχρησης, να αξιολογήσουν το επίπεδο κινδύνου και να καθορίσουν τις κατάλληλες παρεμβάσεις (Katz, I., et al, 2022).

3.7.2 Σχεδιασμός Ασφάλειας:

Οι επαγγελματίες βοηθούν τα θύματα να αναπτύξουν σχέδια ασφάλειας, τα οποία είναι εξατομικευμένες στρατηγικές για την προστασία των ιδίων και των παιδιών τους από περαιτέρω βλάβη. Αυτά τα σχέδια περιλαμβάνουν ζητήματα όπως επαφές έκτακτης ανάγκης, ασφαλείς χώρους και ενέργειες που πρέπει να γίνουν κατά τη διάρκεια ενός καταχρηστικού περιστατικού. Οι επαγγελματίες συνεργάζονται με τα θύματα για να δημιουργήσουν αποτελεσματικά σχέδια ασφάλειας που να λαμβάνουν υπόψη τα προσωπικά τους βιώματα (Silver et al., 2023).

3.7.3 Παρέμβαση σε κρίση:

Επαγγελματίες παρέχουν υπηρεσίες άμεσης επέμβασης σε κρίσεις σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την προσφορά συναισθηματικής υποστήριξης, τη σύνδεσή τους με ασφαλή καταφύγια, την παροχή ιατρικής περίθαλψης και τη διευκόλυνση της πρόσβασης σε νομικούς πόρους. Η παρέμβαση στην κρίση στοχεύει στην αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών των θυμάτων και στην προώθηση της σωματικής και συναισθηματικής ευεξίας τους (Arroyo K., et al., 2017). Short-term interventions for survivors of intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*, 18(2), 155-171).

3.7.4 Συμβουλευτική και Θεραπεία:

Επαγγελματίες, όπως ψυχολόγοι και σύμβουλοι, προσφέρουν ατομική και ομαδική θεραπεία σε θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Αυτές οι παρεμβάσεις επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση του ψυχολογικού τραύματος που βιώνουν τα θύματα και στην παροχή εργαλείων για να ξαναχτίσουν τη ζωή τους. Η συμβουλευτική και η θεραπεία μπορούν να βοηθήσουν τα θύματα να θεραπευτούν από την κακοποίηση, να διαχειριστούν τα συναισθήματά τους και να αναπτύξουν στρατηγικές αντιμετώπισης (Sanderson, C., 2023).

3.7.5 Παρέμβαση στους θύτες:

Οι επαγγελματίες συνεργάζονται επίσης με δράστες ενδοοικογενειακής βίας για να αντιμετωπίσουν τα πρότυπα καταχρηστικής συμπεριφοράς τους και να προωθήσουν τη λογοδοσία. Τα προγράμματα παρέμβασης δραστών στοχεύουν να βοηθήσουν τα άτομα να αναγνωρίσουν και να αναλάβουν την ευθύνη για τις πράξεις τους, να αναπτύξουν δεξιότητες μη βίαιων σχέσεων και να αποτρέψουν περαιτέρω κακοποίηση. Οι επαγγελματίες χρησιμοποιούν προγράμματα που βασίζονται σε τεκμήρια για να ενθαρρύνουν την αλλαγή συμπεριφοράς και να μειώσουν τον κίνδυνο υποτροπής (Mc Ginn, T., et al., 2021).

3.7.6 Συνεργασία και παραπομπές:

Οι επαγγελματίες συνεργάζονται με διεπιστημονικές ομάδες και παραπέμπουν τα θύματα σε εξειδικευμένες υπηρεσίες για να εξασφαλίσουν ολιστική φροντίδα. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει στενή συνεργασία με νομικούς επαγγελματίες, υπηρεσίες προστασίας παιδιών, γραφεία στέγασης και κοινοτικούς οργανισμούς. Η συνεργασία ενισχύει την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, ενισχύει τα συστήματα υποστήριξης των θυμάτων και βελτιώνει τα αποτελέσματα (García-Quinto, M., et al., 2022).

3.7.7 Πρόληψη και ευαισθητοποίηση:

Οι επαγγελματίες συμβάλλουν στην εκπαίδευση της κοινότητας και τις προσπάθειες πρόληψης για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία. Αναπτύσσουν και παραδίδουν παρεμβάσεις που στοχεύουν διάφορους πληθυσμούς, όπως σχολεία, χώρους εργασίας και περιβάλλοντα υγειονομικής περίθαλψης, για την προώθηση υγιών σχέσεων, ισότητας των φύλων και στρατηγικών πρόληψης της βίας, ειδικά μετά την εμφάνιση της πανδημίας Covid-19 (Wasserman D., et al., 2020).

Συνοπτικά, οι επαγγελματίες διαδραματίζουν διαφορετικούς ρόλους στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας, που κυμαίνονται από τον εντοπισμό και την αξιολόγηση έως τον σχεδιασμό ασφάλειας, την παρέμβαση κρίσεων, την παροχή συμβουλών, την παρέμβαση του δράστη, τη συνεργασία και τις στρατηγικές πρόληψης. Οι συλλογικές προσπάθειές τους βοηθούν στην υποστήριξη των θυμάτων, στην ανάληψη ευθύνης από τους δράστες και στη δημιουργία ασφαλέστερων κοινοτήτων λαμβάνοντας υπόψη ότι τα προγράμματα απευθύνονται σε ευάλωτα άτομα και οι πρωτοβουλίες θα πρέπει να εστιάζουν σε εκείνες τις περιοχές που παρουσιάζουν τον μεγαλύτερο αριθμό περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας. Η δημιουργία ενός αποτελεσματικού σχεδίου αξιολόγησης είναι ένα σημαντικό βήμα για τη μέτρηση απτών και άυλων αποτελεσμάτων (Tzenios, N. & FWAMS, F. 2022).

3.8 Αναποτελεσματικότητα των φορέων στην επικοινωνία με τα θύματα

Οι υπάρχουσες αποκρίσεις των φορέων, (αστυνομίας, κοινωνικών υπηρεσιών), αναφορικά με την ενδοοικογενειακή βία είναι συστημικά πολλές φορές λανθασμένες. Η κριτική αυτών των αποκρίσεων εστιάζει κυρίως σε τρεις γραμμές επιχειρημάτων: στη βλάβη η οποία προκαλείται σε θύματα, σε αναποτελεσματικότητα και σε δυσανάλογα καταστροφική επίδραση, ειδικά σε θύματα που βρίσκονται στις μειονοτικές κοινότητες. Σύμφωνα με την Buchhandler-Raphael, M. (2023), η εμπλοκή της αστυνομίας στην

ενδοοικογενειακή βία, προκαλεί συχνά περισσότερο κακό παρά οφέλη στις επιζήσασες, τους θύτες και τις κοινότητές τους. Αυτές οι βλάβες πηγάζουν, μεταξύ άλλων, από αστυνομική χρήση βίας, και περιλαμβάνουν κίνδυνο τραυματισμού ή θανάτου, ιδιαίτερα εναντίον έγχρωμων ατόμων. Επιπλέον, η αστυνομία προκαλεί κακό όταν συλλαμβάνει επιζήσασες επειδή αντεπιτίθενται σε κακοποιούς οικείους συντρόφους. Βλάβη προκύπτει επίσης επειδή η αναφορά στην αστυνομία προκαλεί πολλές παράπλευρες συνέπειες, όπως η εμπλοκή των υπηρεσιών παιδικής προστασίας, η απομάκρυνση των παιδιών από την επιμέλεια των επιζησάντων και οι συνέπειες της μετανάστευσης, όπως η απέλαση μη υπηκόων. Δεύτερον, οι παρεμβάσεις των φορέων μπορεί να είναι συχνά αναποτελεσματικές, διότι δεν μπορούν να υποστηρίξουν τις ανάγκες των επιζησάντων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης βημάτων για την εξασφάλιση της ασφάλειάς τους και της παροχής στέγης, απασχόλησης και των απαραίτητων οικονομικών μέσων. Εκπαιδευμένη στη χρήση βίας, ειδικά η αστυνομία δεν διαθέτει τις απαραίτητες δεξιότητες για να προσφέρει υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης στους επιζώντες, καθιστώντας τους ακατάλληλους θεσμικούς παράγοντες για να ανταποκριθούν στην βίαιη σύγκρουση. Η αστυνομία είναι επίσης ανίκανη να εφαρμόσει προσεγγίσεις που βασίζονται στην διαχείριση του τραύματος, οι οποίες είναι απαραίτητες για την αλληλεπίδραση με επιζήσασες. Τέλος, η αστυνομία δεν είναι επαρκώς εκπαιδευμένη για να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες ανάγκες και ευαισθησίες των επιζώντων ενδοοικογενειακής βίας. Πολλές φορές, η έλλειψη κατάλληλης κατάρτισης φέρνει σε αντίθεση την αστυνομία με τα θύματα, και οδηγεί σε περαιτέρω κακοποίηση και ανασφάλεια.

Συνολικά, οι κριτικές που ασκούνται στις υπάρχουσες απαντήσεις της αστυνομίας για την ενδοοικογενειακή βία τονίζουν την ανάγκη για αλλαγές στις πολιτικές και στρατηγικές που ακολουθεί η αστυνομία. Αυτές οι αλλαγές περιλαμβάνουν την πρόληψη της βίας, τη βελτίωση της εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης των αστυνομικών, την ανάπτυξη συντονισμένων προγραμμάτων μεταξύ της αστυνομίας και άλλων κοινοτικών υπηρεσιών, και την ενίσχυση της στήριξης και παροχής βοήθειας στα θύματα. Μόνο με αυτού του είδους τις αλλαγές μπορεί να επιτευχθεί μια πραγματικά αποτελεσματική και ανθρωποκεντρική αντίδραση στην ενδοοικογενειακή βία (Breci, M. G., 2002).

Οι υπηρεσίες υγείας διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στον εντοπισμό και την υποστήριξη των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Ωστόσο, υπάρχει αυξανόμενη ανησυχία σχετικά με την αναποτελεσματικότητα των υπηρεσιών υγείας στην αποτελεσματική προσέγγιση και επικοινωνία με αυτά τα θύματα. Ένα από τα προβλήματα είναι τα εμπόδια

που παρουσιάζονται στην αποκάλυψη του προβλήματος. Αρκετές μελέτες έχουν δείξει ότι τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας αντιμετωπίζουν συχνά εμπόδια στην αποκάλυψη των εμπειριών τους στους παρόχους υγειονομικής περίθαλψης. Ο φόβος, η ντροπή, η έλλειψη εμπιστοσύνης στις αρχές και οι ανησυχίες σχετικά με τις επιπτώσεις της αποκάλυψης είναι συνήθεις λόγοι μη αποκάλυψης. Αυτά τα εμπόδια εμποδίζουν την αναγνώριση και εμποδίζουν την ικανότητα των υπηρεσιών υγείας να έρχονται σε επαφή και να υποστηρίζουν τα θύματα (Coker, A. L. et al., 2002).

Ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει στην αναποτελεσματικότητα των υπηρεσιών υγείας στην επαφή με θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι οι περιορισμένες πρακτικές προσυμπτωματικού ελέγχου. Η ανεπαρκής εκπαίδευση των επαγγελματιών υγείας για τον έλεγχο για ενδοοικογενειακή βία και η έλλειψη τυποποιημένων πρωτοκόλλων προσυμπτωματικού ελέγχου έχουν ως αποτέλεσμα την ασυνεπή αναγνώριση των θυμάτων. Αυτό οδηγεί σε χαμένες ευκαιρίες για παρέμβαση, εμποδίζοντας την ικανότητα έναρξης επαφής με τα θύματα (Rodriguez, M. A., et al., 1999). Επίσης, τα ανεπαρκή πρωτόκολλα κοινής χρήσης δεδομένων: η έλλειψη αποτελεσματικών πρωτοκόλλων ανταλλαγής δεδομένων μεταξύ των παρόχων υγειονομικής περίθαλψης και άλλων σχετικών φορέων, όπως φορείς επιβολής του νόμου και οι κοινωνικές υπηρεσίες, εμποδίζει τη δυνατότητα επικοινωνίας με τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Η περιορισμένη πρόσβαση σε ολοκληρωμένες πληροφορίες για τα θύματα σε διαφορετικούς τομείς υπηρεσιών έχει ως αποτέλεσμα την κατακερματισμένη και καθυστερημένη επικοινωνία, μειώνοντας τις πιθανότητες επιτυχούς προσέγγισης των θυμάτων (Cleaver, H., 2007). Οι υπηρεσίες υγείας που είναι αφιερωμένες στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας αντιμετωπίζουν συχνά περιορισμούς πόρων και χρηματοδότησης. Η ανεπαρκής στελέχωση, η έλλειψη εξειδικευμένης κατάρτισης και η ανεπαρκής χρηματοδότηση για προγράμματα προσέγγισης περιορίζουν την ικανότητα των υπηρεσιών να εντοπίζουν και να επικοινωνούν αποτελεσματικά με τα θύματα. Αυτές οι συστημικές προκλήσεις οδηγούν σε καθυστερημένες και αναποτελεσματικές προσπάθειες προσέγγισης (Colombini, M., et al., 2008).

Αρκετές προκλήσεις συμβάλλουν στην αναποτελεσματικότητα των κοινωνικών υπηρεσιών όσον αφορά την επαφή και την αποτελεσματική βοήθεια αυτών των θυμάτων. Πρωταρχικό ρόλο διαδραματίζει η έλλειψη επαρκούς προσωπικού: έρευνες καταδεικνύουν ότι οι κοινωνικές υπηρεσίες συχνά λειτουργούν υπό καθεστώς υποχρηματοδότησης και ανεπαρκές επίπεδο προσωπικού, εμποδίζοντας τις δυνατότητές τους να διαχειριστούν

αποτελεσματικά θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Σύμφωνα με μια μελέτη των Smith et al. (2019), οι περιορισμένοι πόροι και ο υπερβολικός φόρτος υποθέσεων μπορεί να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις στην ανταπόκριση σε αναφορές ενδοοικογενειακής βίας. Τα ανεπαρκή επίπεδα στελέχωσης έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση των προσπαθειών άμεσης επικοινωνίας με τα θύματα, αυξάνοντας ενδεχομένως την ευπάθειά τους σε περαιτέρω κακοποίηση. Ένα άλλο σημαντικό εμπόδιο στην αποτελεσματική επαφή με τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας είναι ο κατακερματισμένος χαρακτήρας της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των διαφόρων φορέων κοινωνικής υπηρεσίας. Οι ερευνητές ανακάλυψαν ότι η έλλειψη καλά ενοποιημένων συστημάτων επικοινωνίας και πρωτοκόλλων ανταλλαγής πληροφοριών μπορεί να εμποδίσει τις έγκαιρες και αποτελεσματικές προσπάθειες προσέγγισης. Αυτός ο κατακερματισμός συχνά οδηγεί σε χαμένες ευκαιρίες για εμπλοκή των θυμάτων και μπορεί να καθυστερήσει την παροχή των απαραίτητων υπηρεσιών (Chang, M. F., 2022).

Οι επαγγελματίες κοινωνικών υπηρεσιών ενδέχεται επίσης να μην έχουν την απαραίτητη εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση που απαιτείται για τον εντοπισμό και την αποτελεσματική προσέγγιση των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας. Μελέτες έχουν επισημάνει την ανάγκη για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη και κατάρτιση για την ενίσχυση των δεξιοτήτων των παρόχων κοινωνικών υπηρεσιών στην αναγνώριση και την ανταπόκριση σε σημάδια κακοποίησης. Η ανεπαρκής εκπαίδευση μπορεί να εμποδίσει την ικανότητα των κοινωνικών λειτουργών να δημιουργήσουν σχέσεις και εμπιστοσύνη με τα θύματα, επηρεάζοντας έτσι την ανταπόκριση και την αποτελεσματικότητά τους στην προσέγγιση (Buzawa, E. S., et al., 2015). Ο φόβος της αναφοράς και οι ανησυχίες για το απόρρητο είναι σημαντικά εμπόδια, που εμποδίζουν τα θύματα να αναζητήσουν βοήθεια και εμποδίζουν τις κοινωνικές υπηρεσίες να επικοινωνήσουν μαζί τους. Τα θύματα μπορεί να διστάζουν να αποκαλύψουν την κατάστασή τους λόγω του φόβου αντιποίνων ή της έλλειψης εμπιστοσύνης στους παρόχους κοινωνικών υπηρεσιών (Basile et al., 2016). Η διασφάλιση της εμπιστευτικότητας και η χρήση πρακτικών που ενημερώνονται για το τραύμα είναι ζωτικής σημασίας για τον μετριασμό αυτών των ανησυχιών, επιτρέποντας στα θύματα να εμφανιστούν και διευκολύνοντας την αποτελεσματική επαφή με τις κοινωνικές υπηρεσίες. Τέλος, οι στρατηγικές προσβασιμότητας και προσέγγισης: η προσβασιμότητα στις κοινωνικές υπηρεσίες και οι στρατηγικές προσέγγισης προσαρμοσμένες στις ανάγκες των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των επαφών. Έρευνα των Kothari et al. (2019) προτείνει ότι οι

κοινωνικές υπηρεσίες θα πρέπει να χρησιμοποιούν ποικίλες προσεγγίσεις προσέγγισης, όπως συνεργασίες με κοινοτικούς οργανισμούς και χρήση συστημάτων υποστήριξης με δυνατότητα τεχνολογίας, για να ξεπεραστούν γεωγραφικά, πολιτιστικά και υλικοτεχνικά εμπόδια. Η ενίσχυση της προσβασιμότητας μέσω πολλαπλών καναλιών μπορεί να αυξήσει την πιθανότητα προσέγγισης και υποστήριξης ευρύτερου φάσματος θυμάτων.

3.9 Εναλλακτικές προτάσεις βελτίωσης της επικοινωνίας και απόκρισης των φορέων στις καταγγελίες ενδοοικογενειακής βίας

Σύμφωνα με τους Kothari A. et al., (2019), κλειδί για την αποτελεσματικότητα των φορέων που καλούνται να διαχειριστούν τα περιστατικά της ενδοοικογενειακής βίας, αποτελεί η βιωσιμότητα των ίδιων των φορέων, των προγραμμάτων και των χρηματοδοτήσεων. Χαρακτηριστικά αναφέρουν ότι, για τη βελτίωση της βιωσιμότητας των παρεμβάσεων των φορέων δημόσιας υγείας, και συγκεκριμένα η χρήση θεωρητικά τεκμηριωμένων προσεγγίσεων για την καθοδήγηση του σχεδιασμού, της ανάπτυξης, της υλοποίησης, της αξιολόγησης και της βιωσιμότητας των παρεμβάσεων δημόσιας υγείας, διευκολύνει την κατανόηση των διαφόρων επιρροών στην εφαρμογή σύνθετων παρεμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των πλαισίων, των χαρακτηριστικών του κοινού-στόχου και της ίδιας της παρέμβασης. Οι Scheirer και Dearing (2011), αναγνωρίζουν μια πληρέστερη εννοιολόγηση και πιστεύουν ότι, παρά τις λεπτές διαφορές στις ορολογίες βιωσιμότητας, η βασική κατανόηση της βιωσιμότητας περιλαμβάνει τη συνεχή χρήση των στοιχείων και των δραστηριοτήτων του προγράμματος πέρα από την αρχική περίοδο χρηματοδότησής τους και ακόμη στα επιθυμητά επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Εν μέσω των προκλήσεων και της περιορισμένης έμφασης στη βιωσιμότητα των παρεμβάσεων σε διάφορες θεωρίες, πλαίσια και μοντέλα υλοποίησης για τη δημόσια υγεία, το αυξημένο ενδιαφέρον μεταξύ ερευνητών, αξιολογητών, χρηματοδοτών και κοινοτικών εταίρων για τη βελτίωση της κατανόησης της βιωσιμότητας καλεί για επενδύσεις πόρων και έρευνας σε αυτόν τον τομέα. Ο στόχος οποιασδήποτε παρέμβασης για τη δημόσια υγεία θα πρέπει να περιλαμβάνει τη συνεκτίμηση της βιωσιμότητας (Kothari A. et al., 2019).

Η Buchhandler-Raphael, M. (2023), έχοντας μελετήσει τις δυσχέρειες ως προς την αποτελεσματικότητα διαχείρισης των αναφορών από θύματα ενδοοικογενειακής βίας στα αστυνομικά τμήματα, προτείνει - χρησιμοποιώντας τον όρο Alternative First Responder (AFR) – Εναλλακτική Ομάδα Άμεσης Επέμβασης - εναλλακτικά μοντέλα της αστυνόμευσης που ενσωματώνουν μη αστυνομικούς ανταποκριτές στην παροχή υπηρεσιών

έκτακτης ανάγκης σε επιζήσασες ενδοοικογενειακής βίας. Κατατάσσει το Alternative First Responder σε τέσσερις τυπολογίες με βάση τον βαθμό στον οποίο η αστυνομία εξακολουθεί να συμμετέχει στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και στο ρόλο που διαδραματίζουν οι μη αστυνομικοί δρώντες σε κάθε μοντέλο. Η πρώτη τυπολογία περιλαμβάνει ένα εσωτερικό μοντέλο, όπου κλινικοί κοινωνικοί λειτουργοί ενσωματώνονται στα αστυνομικά τμήματα, ενώ το δεύτερο μοντέλο που προτείνεται είναι ένα εξωτερικό μοντέλο κρατικής υπηρεσίας μη επιβολής του νόμου, όπου οι αστυνομικοί αντικαθίστανται από εναλλακτικούς κρατικούς φορείς, δηλαδή οι τοπικές δικαιοδοσίες εγκρίνουν νομοθετικά μέτρα για τη διάλυση των αστυνομικών τμημάτων και, στη θέση τους, θα δημιουργήσουν νέες κρατικές υπηρεσίες που οραματίζονται εκ νέου τη δημόσια ασφάλεια για την αντιμετώπιση κοινωνικών και υγειονομικών κρίσεων, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας. Το τρίτο μοντέλο αφορά το εξωτερικό μη-κυβερνητικό μοντέλο, το οποίο αποφεύγει την εμπλοκή της αστυνομίας και αντ' αυτού βασίζεται σε μη κυβερνητικές οργανώσεις υπό την επίβλεψη της κοινότητας, και το τέταρτο αφορά ένα μοντέλο συνέργειας, όπου η αστυνομία, οι μη αστυνομικές κρατικές υπηρεσίες και οι οργανώσεις υπό την ηγεσία της κοινότητας συνεργάζονται για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Buchhandler-Raphael, M., 2023).

Η αναγνώριση της βλάβης και της αναποτελεσματικότητας της αστυνόμευσης μετατοπίζει τις αντιδράσεις της κοινωνίας από τα υπάρχοντα τιμωρητικά μέτρα προς ένα κράτος κοινωνικής πρόνοιας που δίνει προτεραιότητα στις προτιμήσεις και τις ανάγκες των επιζήσαντων. Η αντιστοίχιση του τεσσάρων μοντέλων – τυπολογιών παρέμβασης για την ενδοοικογενειακή βία απεικονίζει με τεκμηριωμένο τρόπο εναλλακτικές προτάσεις στην αστυνομική παρέμβαση.

Συμπεράσματα

Δεδομένων των περιορισμών των ερευνητικών ορίων που τίθενται για τις δυνατότητες ανάπτυξης ενός θέματος με ευρεία έκταση, για τις ανάγκες της διπλωματικής εργασίας, για το κοινωνικό φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας και της διάστασης της επικοινωνίας, η μελέτη αυτή οδηγείται στα εξής συμπεράσματα:

Πρωτίστως η δυσχέρειες στην αποτελεσματικότητα διαχείρισης αναφορών των θυμάτων από τους φορείς της Αστυνομίας, των υπηρεσιών υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών και συγκεκριμένα δυσκολίες στην επικοινωνία με τα θύματα ενδοοικογενειακής

βίας, εμποδίζουν σημαντικά τον γενικό στόχο της παροχής έγκαιρης και κατάλληλης υποστήριξης. Τα εμπόδια στην αποκάλυψη, οι περιορισμένες πρακτικές ελέγχου, τα ανεπαρκή πρωτόκολλα κοινής χρήσης δεδομένων και οι περιορισμοί πόρων συμβάλλουν σε αυτήν την αναποτελεσματικότητα. Η αντιμετώπιση αυτών των παραγόντων απαιτεί ολοκληρωμένες στρατηγικές, συμπεριλαμβανομένης της αυξημένης εκπαίδευσης για επαγγελματίες υγείας, τυποποιημένων πρωτοκόλλων προσυμπτωματικού ελέγχου, βελτιωμένης συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών και ενισχυμένων πόρων για υπηρεσίες ενδοοικογενειακής βίας. Αντιμετωπίζοντας αυτά τα ζητήματα, οι φορείς μπορούν να εντοπίζουν καλύτερα και να έρχονται σε επαφή με τα θύματα, παρέχοντάς τους την απαραίτητη υποστήριξη και πόρους για να απελευθερωθούν από τον κύκλο της ενδοοικογενειακής βίας.

Η ενημέρωση διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας. Μέσω αποτελεσματικής διάδοσης, εκστρατειών ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης, τα άτομα μπορούν να αποκτήσουν γνώση, να έχουν πρόσβαση στην υποστήριξη και να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με την ασφάλεια και την ευημερία τους. Χρησιμοποιώντας επιστημονική έρευνα και πρακτικές που βασίζονται σε στοιχεία, μπορούμε να αναπτύξουμε ολοκληρωμένες στρατηγικές για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας και τη δημιουργία μιας ασφαλέστερης και πιο ενημερωμένης κοινωνίας.

Η αντιμετώπιση της αναποτελεσματικότητας των κοινωνικών υπηρεσιών στην επαφή με θύματα ενδοοικογενειακής βίας απαιτεί μια πολυδιάστατη προσέγγιση. Η επαρκής χρηματοδότηση και στελέχωση, τα βελτιωμένα συστήματα ανταλλαγής πληροφοριών, η συνεχής εκπαίδευση για επαγγελματίες, η αντιμετώπιση προβλημάτων εμπιστευτικότητας και η εφαρμογή προσβάσιμων στρατηγικών προσέγγισης είναι βασικά βήματα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των επαφών. Αντιμετωπίζοντας αυτές τις προκλήσεις, οι κοινωνικές υπηρεσίες μπορούν να προσεγγίσουν καλύτερα τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας, να παρέχουν έγκαιρη παρέμβαση και να υποστηρίξουν το ταξίδι τους προς την ασφάλεια και τη θεραπεία. Καίριο ρόλο καλείται να διαδραματίσει η χρήση των νέων τεχνολογιών και η ανάπτυξη της διαλειτουργικότητας των υπηρεσιών, προκειμένου η επικοινωνία να είναι απρόσκοπτη και συνεχής. Με βάση τα τυπολογικά μοντέλα που προτείνει η βιβλιογραφία, θα ήταν θεμιτή η υιοθέτησή τους σε πιλοτικές εφαρμογές πολιτικής, προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα για τις δυνατότητες εφαρμογής αυτών των εναλλακτικών σχεδίων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενογλώσση

- Ahinkorah, B. O. (2021). Polygyny and intimate partner violence in sub-Saharan Africa: Evidence from 16 cross-sectional demographic and health surveys. *SSM-Population Health*, 13, 100729.
- Al-Atrushi, H. H., Al-Tawil, N. G., Shabila, N. P., & Al-Hadithi, T. S. (2013). Intimate partner violence against women in the Erbil city of the Kurdistan region, Iraq. *BMC women's health*, 13, 1-9.
- Al-Modallal, H. (2012). Patterns of coping with partner violence: experiences of refugee women in Jordan. *Public Health Nursing*, 29(5), 403-411.
- Al-Natour, A., Al-Ostaz, S. M., & Morris, E. J. (2019). Marital violence during war conflict: the lived experience of Syrian refugee women. *Journal of transcultural nursing*, 30(1), 32-38.
- Al-Nsour, M., Khawaja, M., & Al-Kayyali, G. (2009). Domestic violence against women in Jordan: evidence from health clinics. *Journal of family violence*, 24, 569-575.
- American Psychiatric Association. (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th ed.). Washington, DC: Author.
- Amo-Adjei, J., & Tuoyire, D. A. (2016). Do ethnicity and polygyny contribute to justification of men beating women in Ghana?. *Women & Health*, 56(1), 48-64.
- Annan, J., & Brier, M. (2010). The risk of return: intimate partner violence in Northern Uganda's armed conflict. *Social science & medicine*, 70(1), 152-159.
- Ansara, D. L., & Hindin, M. J. (2011). Psychosocial consequences of intimate partner violence for women and men in Canada. *Journal of interpersonal violence*, 26(8), 1628-1645.
- Arroyo, K., Lundahl, B., Butters, R., Vanderloo, M., & Wood, D. S. (2017). Short-term interventions for survivors of intimate partner violence: A systematic review and meta-analysis. *Trauma, Violence, & Abuse*, 18(2), 155-171.
- Artz, L. M. (1999). *Violence against Women in Rural Southern Cape: Exploring Access to Justice within a Feminist Jurisprudence*.
- Assaad, R., Friedemann-Sánchez, G., & Levison, D. (2017). Impact of domestic violence on children's education in Colombia: Methodological challenges. *Violence against women*, 23(12), 1484-1512.

- Augustyn, M. B., & Willyard, K. C. (2022). The contextual influences of police and social service providers on formal help-seeking after incidents of intimate partner violence. *Journal of interpersonal violence, 37*(1-2), NP1077-NP1104.
- Babcock, J., Armenti, N., Cannon, C., Lauve-Moon, K., Buttell, F., Ferreira, R., ... Lehmann, P. (2016). Domestic violence perpetrator programs: A proposal for evidence-based standards in the United States. *Partner Abuse, 7*(4). <https://doi.org/10.1891/1946-6560.7.4.355>.
- Bandura, A. Social Cognitive Theory: An Agentic Perspective. *Annu. Rev. Psychol.* 2001, 52, 1–26.
- Banerjee, P. R. (2014). Dowry in 21st-century India: the sociocultural face of exploitation. *Trauma, Violence, & Abuse, 15*(1), 34-40.
- Barada, R., Potts, A., Bourassa, A., Contreras-Urbina, M., & Nasr, K. (2021). “I Go up to the Edge of the Valley, and I Talk to God”: Using Mixed Methods to Understand the Relationship between Gender-Based Violence and Mental Health among Lebanese and Syrian Refugee Women Engaged in Psychosocial Programming. *International journal of environmental research and public health, 18*(9), 4500.
- Basile, K. C., DeGue, S., Jones, K., Freire, K., Dills, J., Smith, S. G., & Raiford, J. L. (2016). STOP SV: A technical package to prevent sexual violence.
- Bhuyan, R.; Mell, M.; Senturia, K.; Sullivan, M.; Shiu-Thornton, S. (2005) “Women Must Endure According to Their Karma”: Cambodian Immigrant Women Talk About Domestic Violence. *J. Interpers. Violence, 20*, 902.
- Boonzaier, F. ‘If the Man Says You Must Sit, Then You Must Sit’; (2008) The Relational Construction of Woman Abuse: Gender, Subjectivity and Violence. *Fem. Psychol., 18*, 183–206.
- Borgerhoff-Mulder, M. (1987). Marriage and reproduction in the Kipsigis of Kenya.
- Bove, R., & Vallengia, C. (2009). Polygyny and women's health in sub-Saharan Africa. *Social science & medicine, 68*(1), 21-29.
- Brassard, M. R., Hart, S. N., & Hardy, D. B. (1993). The psychological maltreatment rating scales. *Child Abuse & Neglect.*
- Breci, M. G. (2002). Police response to domestic violence. *Crisis intervention in criminal justice/social service, 119-140.*
- Brown, D., Meinhart, M., Poulton, C., & Stark, L. (2023). The Economic Burden of Intimate Partner Violence in Colombia: Estimated Health Costs Among Females Aged 13–24. *Journal of interpersonal violence, 38*(3-4), 3215-3243.

- Buchhandler-Raphael, M. (2023). Mapping Alternative First Responder Models to Domestic Violence. *Virginia Journal of Social Policy and the Law*.
- Butler, S. (2007). *The language of abuse: Marital violence in later medieval England* (Vol. 2). Brill
- Buzawa, E. S., Buzawa, C. G., & Stark, E. D. (2015). *Responding to domestic violence: The integration of criminal justice and human services*. Sage Publications.
- Cappa, C., Thomson, C., & Murray, C. (2020). Understanding the association between parental attitudes and the practice of female genital mutilation among daughters. *PLoS One*, 15(5), e0233344.
- Carlson, B. E. (1991). Outcomes of physical abuse and observation of marital violence among adolescents in placement. *Journal of Interpersonal Violence*, 6(4), 526-534.
- Chan, K. L., & Cho, E. Y. N. (2010). A review of cost measures for the economic impact of domestic violence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 11(3), 129-143.
- Chang, M. F. (2022). Challenges and chances for local health and social care integration—Lessons from Greater Manchester, England. *Journal of Integrated Care*, 30(2), 146-159.
- Clark, A. (2011). Domestic violence, past and present. *Journal of Women's History*, 23(3), 193-202.
- Cleaver, H. (2007). *Child protection, domestic violence and parental substance misuse: Family experiences and effective practice*. Jessica Kingsley Publishers.
- Coker, A. L., Bethea, L., Smith, P. H., Fadden, M. K., & Brandt, H. M. (2002). Missed opportunities: intimate partner violence in family practice settings. *Preventive medicine*, 34(4), 445-454.
- Coker, A. L., Smith, P. H., Thompson, M. P., McKeown, R. E., Bethea, L., & Davis, K. E. (2002). Social support protects against the negative effects of partner violence on mental health. *Journal of women's health & gender-based medicine*, 11(5), 465-476.
- Coker, A. L., Davis, K. E., Arias, I., Desai, S., Sanderson, M., Brandt, H. M., & Smith, P. H. (2002). Physical and mental health effects of intimate partner violence for men and women. *American journal of preventive medicine*, 23(4), 260-268.
- Collins, P. H. (2000). *Black feminist thought* (2nd ed.). New York: Routledge.
- Colombini, M., Mayhew, S., & Watts, C. (2008). Health-sector responses to intimate partner violence in low-and middle-income settings: a review of current models, challenges and opportunities. *Bulletin of the World health Organization*, 86, 635-642.
- Damon, F. E. (2003). *Factors underlying women's decision not to report physical abuse: a qualitative exploration* (Doctoral dissertation, Stellenbosch: Stellenbosch University).

- Danis, F. S. (2003). The criminalization of domestic violence: What social workers need to know. *Social Work, 48*(2), 237-246.
- Das, J. K., Salam, R. A., Arshad, A., Finkelstein, Y., & Bhutta, Z. A. (2016). Interventions for adolescent substance abuse: An overview of systematic reviews. *Journal of Adolescent Health, 59*(4), S61-S75.
- Devries, K. M., Knight, L., Child, J. C., Kyegombe, N., Hossain, M., Lees, S., ... & Naker, D. (2017). Witnessing intimate partner violence and child maltreatment in Ugandan children: a cross-sectional survey. *BMJ open, 7*(2), e013583.
- Dobash, R.E. & Dobash R.P. (1992), *Women, Violence and Social Change*, London: Rutledge.
- Dolan, F. E. (2010). *Marriage and violence: the early modern legacy*. University of Pennsylvania Press.
- Dutton, D. G. (2007). *Rethinking domestic violence*. University of British Columbia Press.
- El-Kest, H. R., Fouda, L. M., Alhossiny, E. A., & Khaton, S. E. The Effect of an Educational Intervention Program on Prevention of Domestic Violence among Adolescent Girls. *Journal of Nursing and Health Science, 7*(3), 36-50.
- Ely, G. E., Dulmus, C. N., & Wodarksi, J. S. (2004). Domestic violence: A literature review reflecting an international crisis. *Stress, Trauma, and Crisis, 7*(2), 77-91.
- Emezue, C., & Bloom, T. L. (2021). PROTOCOL: Technology-based and digital interventions for intimate partner violence: A meta-analysis and systematic review. *Campbell systematic reviews, 17*(1), e1132.
- Evans, P. (2010). *The verbally abusive relationship: How to recognize it and how to respond*. Simon and Schuster.
- Fantuzzo, J., Boruch, R., Beriama, A., Atkins, M., & Marcus, S. (1997). Domestic violence and children: Prevalence and risk in five major US cities. *Journal of the American Academy of child & Adolescent psychiatry, 36*(1), 116-122.
- Farmer, A. & and Tiefenthaler, J. (2003), *Explaining the recent decline in domestic violence, Contemporary Economic Policy, 21*(2): 158-172.
- Follingstad, D. & Dehart, D., (2000), Defining Psychological Abuse of Husbands Towards Wives, *Journal of Interpersonal Violence*, pp. 891 - 920
- Fife, R.S., & Scharger, S., Eds., (2012). *Family Violence: What Health Care Providers Need to Know*, Jones & Bartlett Learning, Ontario

- Flinck, A., Paavilainen, E., & Åstedt-Kurki, P. (2005). Survival of intimate partner violence as experienced by women. *Journal of clinical nursing, 14*(3), 383-393.
- Garcia-Moreno, C., Jansen, H. A., Ellsberg, M., Heise, L., & Watts, C. H. (2006). Prevalence of intimate partner violence: Findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *Lancet, 368*, 1260-1269.
- García-Quinto, M., Briones-Vozmediano, E., Otero-García, L., Goicolea, I., & Vives-Cases, C. (2022). Social workers' perspectives on barriers and facilitators in responding to intimate partner violence in primary health care in Spain. *Health & Social Care in the Community, 30*(1), 102-113.
- Gelles, R. J. (2003). Violence in the family. In *International handbook of violence research* (pp. 837-862). Dordrecht: Springer Netherlands.
- Glantz, N.M.; Halperin, D.C. (1995) Studying Domestic Violence: Perceptions of Women in Chiapas, Mexico. *Reprod. Health Matters, 7*, 122–128.
- Glass, N., Kohli, A., Surkan, P. J., Remy, M. M., & Perrin, N. (2018). The relationship between parent mental health and intimate partner violence on adolescent behavior, stigma and school attendance in families in rural Democratic Republic of Congo. *Global Mental Health, 5*, e20.
- Greene, M. C., Heise, L., Musci, R. J., Wirtz, A. L., Johnson, R., Leoutsakos, J. M., ... & Tol, W. A. (2021). Improving estimation of the association between alcohol use and intimate partner violence in low-income and middle-income countries. *Injury prevention, 27*(3), 221-226.
- Griggs, R., Morris, R., & Ehlers, L. (2005). *Preventing the victimisation of women and children: A review of six South African programmes*. Open Society Foundation for South Africa.
- Griffin, M. P., & Kossn, M. P. (2002). Clinical screening and intervention in cases of partner violence. *Online journal of issues in nursing, 7*(1), 3.
- Fantuzzo, J., Boruch, R., Beriama, A., Atkins, M., & Marcus, S. (1997). Domestic violence and children: Prevalence and risk in five major U.S. cities. *Journal of the Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 36*, 116–122.
- Flood, M. (2019). Gender equality: Engaging men in change. *The Lancet, 393*(10189), 2386-2387.
- FORD-GILBOE, M. A. R. I. L. Y. N., Wathen, C. N., Varcoe, C., Herbert, C., Jackson, B. E., Lavoie, J. G., ... & Browne, A. J. (2018). How equity-oriented health care affects health: key mechanisms and implications for primary health care practice and policy. *The Milbank Quarterly, 96*(4), 635-671

- Green, D. P., Wilke, A., & Cooper, J. (2018). Silence Begets Violence: A mass media experiment to prevent violence against women in rural Uganda. *Newhaven, CT: Innovations for Poverty.*
- Haj-Yahia, M. M., & Clark, C. J. (2013). Intimate partner violence in the occupied Palestinian territory: prevalence and risk factors. *Journal of Family Violence, 28*, 797-809.
- Hanson, G. C., Messing, J. T., Anderson, J. C., Thaller, J., Perrin, N. A., & Glass, N. E. (2021). Patterns and usefulness of safety behaviors among community-based women survivors of intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence, 36*(17-18), 8768-8791.
- Hayes, B. (2013) Women's Resistance Strategies in Abusive Relationships: An Alternative Framework. *Sage Open., 10*, 1–10.
- Hayes, C. (2007). Tackling violence against women: a worldwide approach. *Gender-based violence, 1*.
- Heise, L., Garcia, Moreno, C. (2002). Violence by intimate partners. World report on violence and health. Geneva, World Health Organization.
- Heise, L. L. (1998). Violence against women: An integrated, ecological framework. *Violence against women, 4*(3), 262-290.
- Henson, B., Fisher, B. S., & Reyns, B. W. (2020). There is virtually no excuse: The frequency and predictors of college students' bystander intervention behaviors directed at online victimization. *Violence Against Women, 26*(5), 505-527.
- Herman, J. L. (2015). *Trauma and recovery: The aftermath of violence--from domestic abuse to political terror*. Hachette uK.
- Hillis, S. D., Mercy, J. A., & Saul, J. R. (2017). The enduring impact of violence against children. *Psychology, Health & Medicine, 22*(4), 393-405.
- Hindin, M. J., Kishor, S., & Ansara, D. L. (2008). *Intimate partner violence among couples in 10 DHS countries: Predictors and health outcomes* (DHS Analytical Studies No. 18). Calverton, MD: Macro International Inc.
- Hirigoyen, Marie-France. (2002). La violence psychologique: repérer et soigner. *Grandes Journées de la SSMG, Harzé*
- Hirigoyen. Marie-France. (2006). *Η κακοποιημένη γυναίκα. Η βία μέσα στο ζευγάρι*. Αθήνα: Πατάκης.
- Hobfoll, S.E.; Watson, P.; Bell, C.C.; Bryant, R.A.; Brymer, M.J.; Friedman, M.J.; Friedman, M.; Gersons, B.P.; De Jong, J.T.; Layne, C.M.; et al. (2007) Five Essential Elements of Immediate and Mid-term Mass Trauma Intervention: Empirical Evidence. *Psychiatry, 70*, 283–315.

- Holden, G. W. (2003). Children exposed to domestic violence and child abuse: Terminology and taxonomy. *Clinical child and family psychology review*, 6, 151-160.
- Horn, R., Puffer, E. S., Roesch, E., & Lehmann, H. (2014). Women's perceptions of effects of war on intimate partner violence and gender roles in two post-conflict West African Countries: consequences and unexpected opportunities. *Conflict and health*, 8(1), 1-13.
- Houtsonen, J. (2020). Policing of domestic violence: strategy, competence, training. *Eur. L. Enft Rsch. Bull.*, 19, 135.
- Hubbard, Laurie. From Harassment to Homicide: A Report on the Response to Domestic Violence in Multnomah County. Portland, OR: Bureau of Community Development, 1991.
- Hudson, V. M. (2010). The Missing Girls of China and India: What Is Being Done? *Cumberland Law Review*, p 41.
- Huecker, S. (2020). *Domestic Violence*. Treasure Island (FL): StatPearls.
- Jewkes, R., Corboz, J., & Gibbs, A. (2018). Trauma exposure and IPV experienced by Afghan women: analysis of the baseline of a randomised controlled trial. *PLoS one*, 13(10), e0201974.
- Jewkes, R., Sen, P., & Garcia-Moreno, C. (2002). Sexual violence. In E. G. Krug, L. L. Dahlberg, J. A. Mercy, A. B. Zwi, & R. Lozano (Eds.), *World report on violence and health* (pp. 147-181). Geneva: World Health Organization.
- Johnson, M. P. (2008). A typology of domestic violence. *Upne*.
- Johnson, D., & Zlotnick, C. (2009). HOPE for battered women with PTSD in domestic violence shelters. *Professional Psychology: Research and Practice Kernic*
- Karakurt, G.; Smith, D.; Whiting, J. (2014) Impact of Intimate Partner Violence on Women's Mental Health. *J. Fam. Violence*, 29, 693–702.
- Katz, I., Priolo-Filho, S., Katz, C., Andresen, S., Bérubé, A., Cohen, N., ... & Yamaoka, Y. (2022). One year into COVID-19: What have we learned about child maltreatment reports and child protective service responses?. *Child Abuse & Neglect*, 130, 105473.
- Keller, S. N., Wilkinson, T., & Otjen, A. J. (2014). Unintended effects of a domestic violence campaign. In *Advertising and Violence* (pp. 215-234). Routledge.
- Kieselbach, B., Kimber, M., MacMillan, H. L., & Perneger, T. (2022). Prevalence of childhood exposure to intimate partner violence in low-income and lower-middle-income countries: a systematic review. *BMJ open*, 12(4), e051140.

- Kleinman, A. M. (1977). Depression, somatization and the “new cross-cultural psychiatry”. *Social Science & Medicine* (1967), 11(1), 3-9.
- Kohli, A.; Perrin, N.; Mpanano, R.M.; Banywesize, L.; Mirindi, A.B.; Banywesize, J.H.; Mitima, C.M.; Binkurhorhwa, A.K.; Bufole, N.M.; Glass, N. (2015) Family and Community Driven Response to Intimate Partner Violence in Post-Conflict settings. *Soc. Sci. Med.*, 146, 276–284.
- Kothari, A., Salleh, A., Escobar, A., Demaria, F., & Acosta, A. (2019). Crisis as opportunity. *Postdevelopment in practice: Alternatives, economies, ontologies*.
- Laurenzi, C. A., Skeen, S., Sundin, P., Hunt, X., Weiss, R. E., Rotheram-Borus, M. J., & Tomlinson, M. (2020). Associations between young children’s exposure to household violence and behavioural problems: Evidence from a rural Kenyan sample. *Global public health*, 15(2), 173-184.
- Maier, S. F., & Seligman, M. E. (1976). Learned helplessness: Theory and evidence. *Journal of Experimental Psychology*
- Makofane, M. D. M. (2002). Factors compelling women to remain in abusive marriages. *Acta Criminologica: African Journal of Criminology & Victimology*, 15(1), 84-92.
- Maqbool, T., & Jan, S. (2020). STEREOTYPING OF WOMEN CHARACTERS IN MASS MEDIA: A SYSTEMATIC REVIEW. *New Horizons in Commerce, IT & Social Sciences*, 183.
- McCue, M. L. (2007). *Domestic violence: A reference handbook*. Bloomsbury Publishing USA.
- McGinn, T., Taylor, B., & McColgan, M. (2021). A qualitative study of the perspectives of domestic violence survivors on behavior change programs with perpetrators. *Journal of interpersonal violence*, 36(17-18), NP9364-NP9390.
- McKay, S., Veale, A., Worthen, M., & Wessells, M. G. (2011). Building meaningful participation in reintegration among war-affected young mothers in Liberia, Sierra Leone and northern Uganda.
- McKenry, P.C., Julian, T.W. & Gavazzi, S.M. (1995), Toward a biopsychosocial model of domestic violence, *Journal of Marriage and the Family*, 57: 307-320.
- Meinhart, M.; Seff, I.; Troy, K.; McNelly, S.; Vahedi, L.; Poulton, C.; Stark, L., 2021 Identifying the Impact of Intimate Partner Violence in Humanitarian Settings: Using an Ecological Framework to Review 15 Years of Evidence. *Int. J. Environ. Res. Public Health* 18, 6963.
- Messerschmidt, J. W. (1986). *Capitalism, patriarchy, and crime: Toward a socialist feminist criminology*. Totowa, NJ: Rowman & Littlefield

- Miller, E., Tancredi, D. J., McCauley, H. L., Decker, M. R., Virata, M. C. D., Anderson, H. A., ... & Silverman, J. G. (2012). "Coaching boys into men": A cluster-randomized controlled trial of a dating violence prevention program. *Journal of adolescent health, 51*(5), 431-438.
- Murray, C., (2006). *Controversy, Constraints, and Context: Understanding Family Violence Through Family Systems Theory*.
- Nwoye, A. (2007). The practice of interventive polygamy in two regions of Africa: Background, theory and techniques. *Dialectical anthropology, 31*, 383-421.
- Ogbe, E.; Harmon, S.; Van den Bergh, R.; Degomme, O. A (2020) Systematic Review of Intimate Partner Violence Interventions Focused on Improving Social Support and/Mental Health Outcomes of Survivors. *PLoS ONE, 15*, e0235177.
- O'Leary, K. D., Malone, J., & Tyree, A. (1994). Physical aggression in early marriage: prerelationship and relationship effects. *Journal of consulting and clinical psychology, 62*(3), 594.
- Pells, K.; Wilson, E.; Hang, N.T.T. (2016) Negotiating Agency in Cases of Intimate Partner Violence in Vietnam. *Glob. Public Health, 11*, 34-47.
- Pagelow, M. (1984). *Family violence*. Bloomsbury Publishing USA.
- Pomarède, J. (2018). Normalizing violence through front-line stories: the case of American Sniper. *Critical Military Studies, 4*(1), 52-71.
- Pomeroy, S. B. (2007). *The murder of Regilla: a case of domestic violence in antiquity*. Harvard University Press.
- Robinson, A., & Cook, D. (2006). Understanding victim retraction in cases of domestic violence: Specialist courts, government policy, and victim-centred justice. *Contemporary justice review, 9*(2), 189-213.
- Roche, S. E. (1999). Using a strengths perspective for social work practice with abused women. *Journal of Family Social Work, 3*(2), 23-37.
- Rodriguez, M. A., Bauer, H. M., McLoughlin, E., & Grumbach, K. (1999). Screening and intervention for intimate partner abuse: practices and attitudes of primary care physicians. *Jama, 282*(5), 468-474.
- Russell, D. (2011) The origin and Importance of the term Femicide, Speech: https://www.dianarussell.com/origin_of_femicide.html
- Sabates, R., & Di Cesare, M. (2021). Can maternal education sustain or enhance the benefits of early life interventions? Evidence from the Young Lives Longitudinal Study. *Compare: A Journal of Comparative and International Education, 51*(5), 651-669.

- Salem, M., & Ebrahim, N. (2022). A woman's brutal killing shocks the Arab world. CNN, June, 24, 2022.
- Sanderson, C. (2023). 4.19 Working with survivors of domestic violence. *The SAGE Handbook of Counselling and Psychotherapy*, 325.
- Schnier, D., & Hintmann, B. (2000). An analysis of polygyny in Ghana: The perpetuation of gender based inequality in Africa. *Geo. J. Gender & L.*, 2, 795.
- Scheirer MA, Dearing JW. An agenda for research on the sustainability of public health programs. *Am J Public Health*. 2011;101(11):2059–67.
- Scolese, A., Willie, T. C., Falb, K. L., Sipsma, H., Campos, P. A., Olavarrieta, C. D., & Gupta, J. (2020). Intimate partner violence against low-income women in Mexico City and associations with child school attendance: A latent class analysis using cross-sectional data. *Maternal and child health journal*, 24, 360-368.
- Shiu-Thornton, S.; Senturia, K.; Sullivan, M. (2005) "Like a Bird in a Cage" Vietnamese Women Survivors Talk About Domestic Violence. *J. Interpers. Violence*, 20, 959.
- Silver, K. E., Norton, M., King, K., Gonzalez, A., Holmes, S. C., & Johnson, D. M. (2023). Survival sex among a diverse sample of women with histories of intimate partner violence: Results from a domestic violence shelter. *Psychological trauma: theory, research, practice, and policy*.
- Slabbert, I., & Green, S. (2013). Types of domestic violence experienced by women in abusive relationships. *Social Work/Maatskaplike Werk*, 49 (2).
- Slakoff, D. C., Aujla, W., & PenzeyMoog, E. (2020). The role of service providers, technology, and mass media when home isn't safe for intimate partner violence victims: best practices and recommendations in the era of CoViD-19 and beyond. *Archives of sexual behavior*, 1-10.
- Smith, S. G., Zhang, X., Basile, K. C., Merrick, M. T., Wang, J., Kresnow, M. J., & Chen, J. (2018). The national intimate partner and sexual violence survey: 2015 data brief—updated release.
- Sorenson, S. B., & Wiebe, D. J. (2004). Weapons in the lives of battered women. *American Journal of Public Health*, 94(8), 1412-1417.
- Smith, S. G., Zhang, X., Basile, K. C., Merrick, M. T., Wang, J., Kresnow, M. J., & Chen, J. (2018). The national intimate partner and sexual violence survey: 2015 data brief—updated release.
- Smith, L.J.F. (1989), *Domestic Violence: An Overview of the Literature*, Home Office Research Study no 107, London: HMSO.

- Stephens, N., & McDonald, R. (2002). Assessment of women who seek shelter from abusing partners. *VINCENT, JP & JURILES, EN Domestic violence. Guidelines for research-informed practice. Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.*
- Straus, M. A., Gelles, R. J., & Steinmetz, S. K. (2017). *Behind closed doors: Violence in the American family.* Routledge.
- Straus, M. A. (1974). Leveling, civility, and violence in the family. *Journal of Marriage and the Family*, 13-29.
- Sullivan, C. M., & Hagen, L. A. (2005). Survivors' opinions about mandatory reporting of domestic violence and sexual assault by medical professionals. *Affilia*, 20(3), 346-361
- Tenkorang, E. Y., & Owusu, A. Y. (2018). A life course understanding of domestic and intimate partner violence in Ghana. *Child Abuse & Neglect*, 79, 384-394.
- Thompson, M. G. (2007). Mandatory mediation and domestic violence: Reformulating the good-faith standard. *Or. L. Rev.*, 86, 599.
- Todd, Judith, and Arthur C. Bohart. (1994). *Foundations of Clinical and Counseling Psychology.* New York, NY: HarperCollins College.
- Tzenios, N., FRSPH, F., & FWAMS, F. (2022). BUDGET MANAGEMENT FOR THE NON-PROFIT ORGANIZATION. *International Journal of Global Economic Light*, 8(6), 9-13.
- UNODC, A. (2018). Global study on homicide. Gender-related killing of women and girls. UNODC
- Uthman, O. A., Lawoko, S., & Moradi, T. (2010). The role of individual, community and societal gender inequality in forming women's attitudes toward intimate-partner violence against women: a multilevel analysis. *World health & population*, 12(2), 5-17.
- Van Horn, O., & Lieberman, A. F. (2004). *Domestic violence and parenting: A review of the literature.* Unpublished manuscript.
- Viero, A., Barbara, G., Montisci, M., Kustermann, K., & Cattaneo, C. (2021). Violence against women in the Covid-19 pandemic: A review of the literature and a call for shared strategies to tackle health and social emergencies. *Forensic science international*, 319, 110650.
- Vincent, E. & Juriles J. (2002). *Domestic violence. Guidelines for research – informed practice.* Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers.
- Vyas, S., Meinhart, M., Troy, K., Brumbaum, H., Poulton, C., & Stark, L. (2023). The economic cost of violence against women and girls in low-and middle-income countries: a systematic review of the evidence. *Trauma, Violence, & Abuse*, 24(1), 44-55.

- Wall, L. (2014), *Gender Equality and Violence against Women, What's the Connection?*, Australia: Australian Centre for the Study of Sexual Assault.
- Walker, L. E. (2017). Psychology and violence against women. In *Domestic Violence* (pp. 219-226). Routledge.
- Wasserman, D., Iosue, M., Wuestefeld, A., & Carli, V. (2020). Adaptation of evidence-based suicide prevention strategies during and after the COVID-19 pandemic. *World psychiatry*, 19(3), 294-306.
- Waters, H. R., Hyder, A. A., Rajkotia, Y., Basu, S., & Butchart, A. (2005). The costs of interpersonal violence—an international review. *Health policy*, 73(3), 303-315.
- Wessells, M. G., & Kostelny, K. (2022). The psychosocial impacts of intimate partner violence against women in LMIC contexts: toward a holistic approach. *International journal of environmental research and public health*, 19(21), 14488.
- Whalen, M., (1996), *Counseling to End Violence Against Women: A Subversive Model*, Thousand Oaks, London: Sage.
- Wirtz, A. L., Pham, K., Glass, N., Loochkartt, S., Kidane, T., Cuspoca, D., & Vu, A. (2014). Gender-based violence in conflict and displacement: qualitative findings from displaced women in Colombia. *Conflict and health*, 8(1), 1-14.
- Wood, S. L., & Sommers, M. S. (2011). Consequences of intimate partner violence on child witnesses: A systematic review of the literature. *Journal of child and adolescent psychiatric nursing*, 24(4), 223-236.
- World Health Assembly. (1996). *Prevention of violence: A public health priority* (WHA49.25). Geneva: World Health Organization.
- World Health Organization. (1997). *Violence against women: A priority health issue*. Geneva: Women's health and development programme, World Health Organization.
- Whitaker, D. J., Baker, C. K., & Arias, I. (2007). Interventions to prevent intimate partner violence. In *Handbook of injury and violence prevention* (pp. 203-221). Boston, MA: Springer US.
- WHO/ World Health Organization (2010), *Preventing Intimate Partner and Sexual Violence against Women: Taking Action and Generating Evidence*, Geneva: WHO/London School of Hygiene and Tropical Medicine.
- WHO. (2012). Understanding and addressing violence against women.

WHO Library Cataloguing in Publication Data, *Integrating Poverty and Gender into Health Programmes: A Sourcebook for Health Professionals: Module on Gender-based Violence*, World Health Organization, 2005. Economic and Social Council, *Report of the Working Group on Violence against Women*, E/CN.6WG.2/1992/11.3, Vienna, United Nations, 1992

Wolfgang, M. E., Ferracuti, F., & Mannheim, H. (1967). *The subculture of violence: Towards an integrated theory in criminology* (Vol. 16). London: Tavistock Publications.

Wulczyn, F., Barth, R. P., Yuan, Y. Y. T., Harden, B. J., & Landsverk, J. (2017). *Beyond common sense: Child welfare, child well-being, and the evidence for policy reform*. Routledge.

Ελληνική Βιβλιογραφία

Αργυρίου, Α. (2018). Διπλωματική εργασία, «*Η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών και ο μηχανισμός προστασίας*», Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Νομική Σχολή, Τομέας Διεθνών Σπουδών

Γενική Γραμματεία Ισότητας Των Φύλων. (2016). Οδηγός Συμβουλευτικής Για τη Βία.

Έκθεση Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με την κατάσταση των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση (2001/2014(INI)). Επιτροπή Ελευθεριών και Δικαιωμάτων των Πολιτών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων.

Καλούδη, Ε., Ψαρρά, Μ.Λ., Καλέμη, Γ., Δουζένη, Ι. & Δουζένης, Α. (2017). Βία στην οικογένεια. *Εγκέφαλος, τεύχος 54*, 43.

ΚΕΘΙ, Σύμβαση για την Εξάλειψη Όλων των Μορφών Διακρίσεως κατά των Γυναικών / Cedaw, Έκδοση για νέες και νέους, Έκδοση: Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας, Αθήνα, 2017

ΝΙΚΟΛΑΙΔΟΥ, Α. (2021). Δια ζώσης και Εξ αποστάσεως μη τυπική Εκπαίδευση Ενήλικων προσφύγων στις δομές φιλοξενίας Βορείου Ελλάδος.

Χατζηφωτίου Σ., (2005). Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών και παιδιών ,σ. 40. Εκδόσεις: Τζιόλα

Ιστότοποι

ΑΡΙΑΔΝΗ,

<https://ariadnenetwork.eu/el/%CE%B1%CF%81%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%AE/>

Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων:
<https://www.isotita.gr/>

Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Γ.Γ.Ι.Α.Δ.), <https://isotita.gr/>

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων, Οδηγός Συμβουλευτικής για τη βία Δεν είσαι η μόνη, Δεν είσαι μόνη, <https://womensos.gr/>

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (2020). 1η Ετήσια έκθεσή για τη βία κατά των γυναικών <https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2020/12/1η-Εκθεση-για-τη-Βία-κατά-των-Γυναικών.pdf>

Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων (2020). 27ο Ενημερωτικό Σημείωμα Δεκέμβριος 2020. : <https://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2021/01/27ο-Ενημερωτικό-Σημείωμα-Εμφυλη-Βία.pdf>

Ελληνική Αστυνομία, <https://www.astynomia.gr/odigos-tou-politi/chrisimes-symvoules/endooikogeneiaki-via/>

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατά της Βίας, *Οδηγός Απόδρασης από μια βίαιη σχέση*, <https://antiviolence-net.eu/eavn/>

Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατά της Βίας, *ΟΔΗΓΟΣ ΦΟΡΕΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΕ ΚΑΚΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ*, <https://antiviolence-net.eu/eavn/>

ΚΕΘΙ, <https://www.kethi.gr/nea/ariadne-2-anaptyxi-kai-ypostirixi-diatomeakon-diadikasion-astynomikis-anaforas-gia-tin-prolipsi-kai-tin-antimetopisi-tis-endooikogeneiakis-bias-kata-metanastrion-prosfygisson>

ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΚΕΜΕΑ), https://kemea.gr/wp-content/uploads/2019/11/Ariadne_PoliceGuide.pdf

ΤΟ ΜΩΒ (2024). <https://tomov.gr/2024/01/02/13-oi-gnostes-gynaikoktonies-to-2023/>

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, «*Οδηγός Τσέπης για την έμφυλη βία*», <https://isotita.gr/gbv-guidelines/>

Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, <https://minscfa.gov.gr/>

Domestic Violence Preventrion Center. (2023). *The purple Book*. <https://domesticviolence.com.au/resources/the-purple-book/>

Κεφάλαιο 1. News 247 (2023). *ΙΣΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ: ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΠΑΜΕ ΑΠΟ ΤΟ ΚΑΚΟ ΣΤΟ ΧΕΙΡΟΤΕΡΟ*. <https://www.news247.gr/magazine/isotita-ton-filon-stin-ellada-pame-apo-to-kako-sto-xeirotero/>

The Pennsylvania Child Welfare Resource Center 310: Domestic Violence Issues: An Introduction for Child Welfare Professionals. *Domestic Violence Timeline*
<http://www.pacwrc.pitt.edu/Curriculum/310DomesticViolenceIssuesAnIntroductionforChildWelfareProfessionals/Handouts/HO3DomesticViolenceTimeline.pdf>

United Nations Human Rights. *Universal Declaration of Human Rights*.
<https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>

United Nations Human Rights. CEDAW/C/GC/35.
<https://undocs.org/Home/Mobile?FinalSymbol=CEDAW%2FC%2FGC%2F35&Language=E&DeviceType=Desktop&LangRequested=False> : <https://daccess-ods.un.org/tmp/7037010.78891754.html>

WHO (2013). *Responding to intimate partner violence and sexual violence against women*
<https://www.who.int/publications/i/item/9789241548595>

Κεφάλαιο 2. WHO (2021). *Violence Against Women Prevalence Estimates, 2018*
<https://www.who.int/publications/i/item/9789240022256>

WHO / World Health Organization (2002). *World Report on Violence and Health*, Geneva, text at:
http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42495/9241545615_eng.pdf?sequence=1.

WHO / World Health Organization (2017a). *Violence against Women*, Geneva, text at: <http://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Αποφάσεις & Συστάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των αρμόδιων οργάνων για τη βία κατά των γυναικών

- Απόφαση 1861 (2012) για την Προώθηση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.
- Απόφαση 1852 (2011) για την ψυχολογική βία.
- Απόφαση 1853 (2011) για περιοριστικά μέτρα για τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας.
- Γνωμοδότηση 280 (2011) για το προσχέδιο της Σύμβασης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας.
- Απόφαση 1765 και Σύσταση 1940 (2010) για αιτήσεις ασυλίας σε σχέση με το φύλο.
- Απόφαση 1714 και Σύσταση 1905 (2010) για παιδιά που είναι μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας.
- Απόφαση 1697 και Σύσταση 1891 (2009) για γυναίκες μετανάστες: σε ιδιαίτερο κίνδυνο ενδοοικογενειακής βίας.
- Απόφαση 1691 και Σύσταση 1887 (2009) για το βιασμό γυναικών, συμπεριλαμβανομένου του οικογενειακού βιασμού.
- Απόφαση 1681 και Σύσταση 1881 (2009) για την επείγουσα ανάγκη καταπολέμησης των επονομαζόμενων «εγκλημάτων τιμής».
- Απόφαση 1670 και Σύσταση 1873 (2009) για τη σεξουαλική βία κατά των γυναικών σε ένοπλες συγκρούσεις.
- Απόφαση 1662 και Σύσταση 1868 (2009) για δράση για την καταπολέμηση παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με βάση το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της απαγωγής γυναικών και κοριτσιών.
- Απόφαση 1654 και Σύσταση 1861 (2009) για γυναικοκτονίες.
- Απόφαση 1635 και Σύσταση 1847 (2008) για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών: προς μία Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Απόφαση 1582 και Σύσταση 1817 (2017) για Κοινοβούλια ενωμένα στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών: ενδιάμεση αξιολόγηση της εκστρατείας.
- Σύσταση 1777 (2007) για σεξουαλική κακοποίηση που συνδέεται με τα «ναρκωτικά βιασμού στο ραντεβού».

- Απόφαση 1512 και Σύσταση 1759 (2006) για Κοινοβούλια ενωμένα στην καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών.
- Σύσταση 1723 (2005) για αναγκαστικούς γάμους και γάμους παιδιών.
- Σύσταση 1681 (2004) για την εκστρατεία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών στην Ευρώπη.
- Απόφαση 1327 (2003) για τα επονομαζόμενα «εγκλήματα τιμής».
- Σύσταση 1582 (2002) για ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών.
- Απόφαση 1247 (2001) για τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων.
- Σύσταση 1450 (2000) για τη βία κατά των γυναικών στην Ευρώπη.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Λίστα Νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για τη βία κατά των γυναικών

- V.C κατά Σλοβακίας, 2011
- Yazgöl Yılmaz v. Turkey, 2011
- Ebcin κατά Τουρκίας, 2011
- Izenbekhai κατά Ιρλανδίας, 2011
- Omeredo κατά Αυστρίας, 2011
- Hajduoná κατά Σλοβακίας, 2010
- A. κατά Κροατίας, 2010
- N. κατά Σουηδίας, 2010
- E.S. και άλλοι κατά Σλοβακίας, 2009
- Oruz κατά Τουρκίας, 2009
- Branko Tomašić και άλλοι κατά Κροατίας, 2009
- Benacquia και S. κατά Βουλγαρίας, 2008
- Maslova και Nalbandon κατά Ρωσίας, 2008
- Kontrova κατά Σλοβακίας, 2007
- M.C. κατά Βουλγαρίας, 2003
- Aydın κατά Τουρκίας, 1997
- X. και Y. κατά Ολλανδίας, 1985

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

ΦΟΡΕΙΣ ΠΟΥ ΑΣΧΟΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΙΣΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ

ΚΕΘΙ

ΕΚΚΑ

ΔΙΟΤΙΜΑ

<https://ypergasias.gov.gr/isotita-ton-fylon/diktyo-domon-gia-gynaikes-thymata-vias/>

<https://womensos.gr/15900-24ori-tilefoniki-grammi/>

Ποιοί φορείς υπάρχουν που προσφέρουν υπηρεσίες για τις γυναίκες και τα νεαρά κορίτσια;

- **15900**, 210 32 20 900 **Γραμμή SOS** (Γενικής Γραμματείας Ισότητας, για τη βία κατά των γυναικών)
- Κέντρα Υποδοχής Κακοποιημένων Γυναικών
Αθήνα: 210 52 35 318 / 210 52 35 250
Πειραιάς: 210 41 12 091 / 210 41 29 101
- Ξενώνας Κακοποιημένων Γυναικών
Τηλ. 210 52 44 657
- Δίκτυο για την Καταπολέμηση της Ανδρικής Βίας κατά των Γυναικών
Τηλ. 210 38 28 126
- [Κέντρο Ισότητας](#)
Τηλ. 210 38 98 000
- Κέντρο Κακοποιημένης Γυναίκας
Γραμμή SOS: 210 52 35 318 / 210 41 12 091 (9.00 π.μ. – 6.00 μ.μ.)
Γραμμή SOS: 210 32 20 900 (6.00 μ.μ. – 10.00 μ.μ.)
- Γραμμή κατά της Οικογενειακής Βίας “ΔΙΠΛΑ ΣΟΥ”
Γραμμή SOS: 800 11 88 881 / 210 77 86 800
- [W.I.N Hellas](#): 11707

Αν και οι παραπάνω παραπομπές αφορούν κυρίως στην περιοχή της Αττικής, Κέντρα και Ξενώνες για την κακοποιημένη γυναίκα έχουν επίσης αναπτυχθεί σε πολλές πόλεις της επαρχίας.

Εθνικές Οργανώσεις Κρατικοί Συνασπισμοί Ενδοοικογενειακής Βίας

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

Πίνακας 2: Ετήσιος αριθμός γυναικών (18 ετών και άνω) θυμάτων γυναικοκτονίας στα πλαίσια του νόμου περί ενδοοικογενειακής βίας ως ποσοστό γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας (2010-2022, ΕΛΑΣ)

Έτος	Γυναικοκτονίες στα πλαίσια της ενδοοικογενειακής βίας	Ανθρωποκτονίες με θύμα γυναίκα	% Γυναικοκτονιών στο σύνολο των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας
2022	24	45	53,3%
2021	23	33	69,7%
2020	8	18	44,4%
2019	8	19	42,1%
2018	13	29	44,8%
2017	7	23	30,4%
2016	13	26	50%
2015	11	30	36,7%
2014	12	27	44,4%
2013	13	52	25%
2012	6	40	15%
2011	12	31	38,7%
2010	11	33	33,3%

Αναφορικά με τη σχέση θύματος δράστη, προκύπτει ότι στην πλειονότητα των περιπτώσεων πρόκειται για συντροφική βία, καθώς 13 γυναίκες δολοφονήθηκαν από τον νυν ή πρώην σύντροφο ή σύζυγό τους (54,2%), 8 γυναίκες δολοφονήθηκαν από τον γιο τους (33,3%), 2 από τον πατέρα τους (8,3%) και 1 από τον εγγονό της (4,2%).

Ανάκτηση από Ελληνικά Αστυνομία, Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΚΛΑΔΟΣ ΤΑΞΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΕΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ, ΤΜΗΜΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ, ΕΤΗΣΙΑ ΈΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΈΡΓΟΥ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ ΈΤΟΥΣ 2021 <https://www.astynomia.gr/odigos-tou-politi/chrisimes-symvoules/endooikogeneiaki-via/>

